

II

U S T A Š K O - D O M O B R A N S K I D O K U M E N T I

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 1. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 60/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

1. III. 1945. g.

Iztočna fronta:

Neprijatelj, koji se prebacio s iztočne obale Drine, vrši pritisak na njemačke čete u dolini Drine. Uspješnom topničkom vatrom tučen je neprijatelj, koji se 2 km s.i. Branjeva prebacuje preko Drine.² Odbijeni su nepr. napadaji na zapadni bok podhvatnih skupina.

Odbačen je neprijatelj iz postava na visu 117 (4 km j. Brčkog) dalje prema jugu. Kod Boderišta (8 km j.j. z. Brčkog) naše postrojbe naišle su na jače nepr. snage.³

U Sriemu nastavlja se nepr. topnička vatra na naše postave s.i. Tovarnika i iztočno Lovaša/ Kod Šaren-

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg br. 1/1—1, k. 48.

² Odnosi se na jedinice 2. proleterske divizije (vidi tom I, knj. 18. dok. br. 78 i 89).

³ Na tom prostoru je tada dejstvovala 17. brigada 28. udarne divizije JA (vidi dok. br. 13).

⁴ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1: dokumente jedinica 1. armije JA.

grada na Dunavu neprijatelj nastavlja prebacivanje, uglavnom obskrbe, sa sjeverne na južnu obalu.

Na Dravi, osim nepr. izviđačke djelatnosti, nije bilo promjene. Neprijatelj otvara bacačku i protuoklopnu vatru u području j. i. D. Miholjca.

Podravina:

Na Bilogori bilo je samo izviđačke djelatnosti, gdje su u području s.z. Pivnice zarobljena 4 partizana.

Okučani:

U toku je manji podhvat protiv partizana u području 11 km sjeverno Okučana.⁵

Bos. Novi:

Na odsjeku osiguranja Bos. Novi — Kostajnica nije bilo važnijih događaja.

Lika:

Odbijeno je više nepr. napadaja na postave s.i. Plaškog (23 km s.s.z. Ogulina).

Dvie vlastite borbene skupine uzpostavile su spoj u području Blata — jezera (7 km j.j.i. Plaškog).

Jadranska fronta:

Otok Pag očišćen je od neprijatelja 28. II. oko 12,00 sati, a neprijatelj odbačen u more 5 km s. Povijana uprkos jake podpore nepr. zrakoplovstva i brodovlja.

Nep. zrakoplovstvo napada uporišta na obali, a naročito mornaričke bitnice kod Lopara na sjevernom dijelu otoka Raba.

Na Neretvanskom odsjeku odbijen je noćni napadaj neprijatelja u jakosti od jedne do dvije bojne sa sjevera na području zapadno Konjica,⁶ te slabiji nepr. napadaji s juga prema Ostrožcu.⁷

Goražde:

Uspješnom topničkom vatrom tučeni su nepr. pripremni postavi 2 km j.j.z. Goražda.⁸

⁵ O dejstvima jedinica Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske vidi tom V, knj. 39.

⁶ Taj napad su izvele jedinice 17. krajiške udarne brigade (vidi dok. br. 10 i 147).

⁷ Odnosi se na jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 47).

⁸ Na tom prostoru su tada bile jedinice 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 41).

Zenica:

Jake part. snage zauzele su Stranjane, Obrenoviće, Lokrine, Cajdraš i Saračevice (7 km s.z. — 5 km z. i 5 km j.z. Zenice).⁹

Oslobođena je cesta Kiseljak — Busovača i obskrbljena posada Busovače.

Odbijeni su novi i sve jači nepr. napadaji iz smjera sjevera, sjeveroistoka i iztoka na Busovaču, te iz smjera sjeverozapada na Kulu i uporište Polje (2 km i.z. i 3 km j. i. Busovače) u toku 26. II.

Od 26. II. na veće nastavljaju se jaki nepr. napadaji na uporišta Busovača i Lašva, te južne postave kod Zenice.¹⁰

Doboj:

U manjem podhvat u području 10 km s.i. Doboj" odbačeni su partizani dalje prema sjeveroistoku i 17 ih je zarobljeno.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Brčkog, Požege i Privlake poginulo je 9 partizana, 6 ih je ranjeno, te zaplijenjeno oružje i oprema, dok su 2 domobrana poginula.

Nepr. zrakoplovstvo:

26. II. 4 nepr. zrakoplova napali su u niskom lietu Doboj, bez veće štete.

Istog dana 2 nepr. zrakoplova napali su bombama i strojničkom vatrom Bili Brig i želj. postaju Staro Petrovo Selo. Onesposobljen je i stroj, a 6 vojnika je ranjeno.

27. II. bačene su 2 bombe na želj. postaju Dragalić, bez štete i žrtava.

27. II. nepr. zrakoplovi bombardirali su u dva vala Sisak. Pogođena je želj. postaja, kolosjeci i silos. Uništeno je 15 vagona i 20 ih je oštećeno. Poginula je jedna osoba i jedna kuća je oštećena.

28. II. nepr. zrakoplovi napali su u 3 navrata bombama i strojničkom vatrom Vinkovce. Pogođena je želj. postaja, ložiona, kolosjeci, brana na Bosutu i okolina vojarne.

⁹ i ¹⁰ Tada je, poslije oslobođenja Travnika, 4. udarna divizija, ojačana 7. i 13. krajiškom udarnom brisadom JA nadirala ka Zenici i Busovači (vidi dok. br. 18 i 123; knj. 33, dok. br. 133, 140, 153 i 157).

¹⁰ Na tom prostoru su dejstvovala jedinice 45. divizije JA i Tuzlanski NOP odred (vidi dok. br. 44).

Istodobno napali su nepr. zrakoplovi Mirkovce, želj. postaju Borovo i Vukovar. Jedan napadački zrakoplov oboren je kod Privlake. Pilot je izskočio.

28. II. 4 nepr. lovca-bombardera napali su uzletišta u Bjelovaru. Tom prilikom oborena su 3 napadačka zrakoplova od protuzrakoplovne obrane uzletišta.

28. II. 14 nepr. bombardera bacili su bombe sjeverno od Bakra odakle su se čule detonacije.

Istog dana 3 nepr. lovca bacili su bombe na Daruvar.¹²

Vlast, zrakoplovstvo:

28. II. naše je zrakoplovstvo izvršilo oružano izviđanje lijeve obale Drave, te napalo bombama jedan samovozni povoz. Nadalje je izviđalo pojedina sela u Turropolju, te izvršilo više raznih prijevoza.

Osobitosti:

U toku 26. i 27. II. našim postrojbama u Požeškoj kotlini prijavila su se 163 vojna obveznika, te bivši nadporučnici Nađ Đuro i Rugle Đuro, te zastavnik Radaković Josip.

Željeznice:

27. II. na pruzi Zagreb — Sisak između V. Gorice i Mradina minama je oštećena pruga na više mjesta.

28. II. oko 13,00 sati na istoj pruzi između Sv. Klare i Odre naišao je na minu radnički vlak. 2 domobrana su poginula, i 10 je ranjeno.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M. P.

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T.¹³ Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich¹⁴

¹² O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

¹³ Tomislav
" Dragutin

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 2. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 61/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

2. III. 1945.

Iztočna fronta:

Odbijeno je nekoliko nepr. napadaja jugozapadno Janje i zapadno Bijeljine.²

Jedna podhvatna skupina³ probijala se u šesttjednim borbama uz najteže vremenske i borbene uvjete ka donjoj Drini vodeći neprekidno teške napadajne i obrambene borbe s premoćnim neprijateljskim snagama, te je tako kao putujući kotao prešla oko 150 km. Za ovo vrijeme odbila je ukupno 290 nepr. napadaja podpomognutih nepr. borbenim zrakoplovstvom. Od 15. I. do 25. II. naniela je ova podhvatna skupina neprijatelju gubitke od 1787 poginulih izbrojeno i 125 zarobljenih. Zaplijenjeno je ili uništeno: 2 p.o. topa, 6 p.o. pušaka, 8 bacača, 129 strojnica, 25 strojosamokresa, 380 pušaka, 164 mine, veća količina praskavog tvoriva i strjeljiva.⁴

U odsjeku Doboja približio se neprijatelj do 7 km j. i. mjesta.⁵

U Srijemu pored neznatne bacačke i topničke vatre za uznemiravanje, nije bilo važnijih događaja.

Na Dravi zapadno Osieka odbijen je pokušaj prelaženja slabije nepr. izviđačke skupine, a bilo je i slabije nepr. vatre za uznemiravanje.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 2/1—1, k. 48.

² Odnosi se na dijelove 17. i 22. udarne divizije JA (vidi dok. br. 13 i 30).

³ Riječ je o njemačkoj 22. pješadijskoj diviziji, ojačanoj 963. tvrđavskom pješadijskom brigadom i 1004. i 1005. tvrđavskim bataljonom (vidi dok. br. 13; knj. 32, dok. br. 94, 103 i 169; knj. 33, dok. br. 35, 43, 64 i 91).

⁴ O našim i njemačkim gubicima vidi knj. 33, dok. br. 107 i 125.

⁵ Vidi dok. br. 44.

Sjeverozapadno Zalate (20 km s.i. Podr. Slatine) na sjevernoj obali Drave čule su se jače detonacije. Predmnjeva se da se vrše razaranja.

Podravina:

U Požeškoj kotlini u području Velike zaplijenjeno je jedno part. obskrbno sklonište. Nastavlja se čišćenje područja Kutjeva.

Sjeverno St. Gradca (13 km s. z. Virovitice) izvađeno je 117 mina.

Zapadno Barča odbijen je pokušaj neprijatelja da u dva čamca prijeđe rieku, još prije nego što su dostigli južnu obalu.

Zagreb:

Prigodom borbenog izviđanja u graničnom području 18 km s.z. Zagreba ubijeno je 10 partizana.

Lika:

U području Plaškog uzmiče neprijatelj u smjeru sjevera.

U toku je podhvata iz Nebljusa (18 km j.j.i. Bihaća) u smjeru Bielog Polja (16 km j.z. Bihaća).

Jadranska fronta:

Na Neretvanskom odsjeku protjeran je neprijatelj s visova južno Konjica.⁶

Goraide:

U području Goražda odbijeno je nekoliko slabijih nepr. napadaja.⁷

Zenica:

U području Busovače, u dolini Lašve i na odsjeku zapadno Zenice odbijeni su jaki neprijateljski napadaji.⁸

Banja Luka:

U području 15 km s.z. Klačnica naši izviđački die-
lovi nanieli su neprijatelju gubitke od 8 poginulih, 13 ranjenih, dok vlastiti gubitci iznose 1 poginuo i 1 ranjen.

⁴ Vidi dok. br. 47.

⁷ Vidi dok. br. 41.

⁸ Odnosi se na jedinice 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 18).

U već javljenim borbama kod Bronzanog Majdana (14 km z. Banja Luke) noću 26/27. II. palo je 17 partizana, među njima i »komandant Zmijanskog odreda.«¹ Vlastiti gubitci: 3 poginula i 2 ranjena.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Kiseljaka, Vareša, Karlovca i Podr. Slatine palo je 18 partizana, 9 ih je ranjeno i 1 je zarobljen. Zaplijenjeno je više pušaka i 1 samokres. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 2 ranjena.

28. II. zarobili su partizani obhodnju od 8 ljudi, u području sela Kurilovec južno V. Gorice.

Nepr. zrakoplovstvo:

28. II. nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom vlak na pruzi Zaprešić — Varaždin između Luke i Pojatna. Oštećen je stroj, strojovođa i jedan njemački častnik su poginuli, a 8 osoba je ranjeno.

28. II. nepr. zrakoplovi napali su na istoj pruzi teretni vlak između Zaprešića i Pušće Bistre. Ranjen je strojovođa.

1. III. dva nepr. zrakoplova napali su drugi teretni vlak na pruzi sjeverno Zaprešića strojničkom vatrom. Oštećen je stroj, a strojovođa i lozač su poginuli.

1. III. oko 11,30 sati jedan nepr. lovac napao je vojnički samovoz na cesti Sesevete — Dugo Selo. Samovoz je oštećen, a jedan ustaša i dva domobrana su ranjeni.

Istog dana napala su dva nepr. zrakoplova samovoz na cesti Sesevete — Sv. Ivan Zelina. Tri domobrana i jedna žena su ranjeni.

Toga dana oko 15,30 sati dva nepr. zrakoplova napala su strojničkom vatrom pučku školu u Sesevetskom Kraljevcu, bez štete i žrtava.

28. II. u 09,00 sati nepr. zrakoplovi napali su vlak u Moslavini Popovači i onesposobili stroj.

28. II. zarobljen je kraj Bjelovara jedan pilot srušenog nepr. zrakoplova, jedan je nađen mrtav, dok «e treći zrakoplov srušio zajedno s pilotom na partizansko područje.

¹ Pogrešno; tom prilikom je poginuo Dušan Ivanović, politički komesar čete pomenutog odreda (vidi knj. 33, dok. br. 17, objašnjenje 7).

Vlast, zrakoplovstvo:

1. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo više raznih prijevoza.

Željeznice:

28. II. na pruzi Varaždin — Osiek između Ludbrega i Jalžabeta naišao je na minu vlak. Troja kola su skliznula. Još istog dana kvar je popravljen i promet uspostavljen.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 174

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 3. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 62/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

3. III. 1945.

Iztočna fronta:

Nakon što su 5 km s.z. i 4 km j.z. Janje kao i na uporišta na cesti Koraj — Bijeljina odbijeni noću 27/28.

¹ Prepis orisinala (umnožen na eeštetneru, latinicom u AVII, reg. br. 3/1—1, k. 48.

II. brojni nepr. napadaji,² odpočela je jedna podhvatna skupina' iz Bijeljine protunapadaj u zapadnom i jugozapadnom smjeru, te odbacila neprijatelja do 9 km j.z. Bijeljine, i protjerala ga iz Modrana (6 km z,s.z. Janje).

U Sriemu opažena su jača nepr. prikupljanja u području Novak — Babska (7 km s. Šida). Na Sriemskom odsjeku neprijatelj je po prvi puta upotriebio raketnu bombu iz zrakoplova.

Na Dravi je opet pojačana nepr. vatra za uznemiravanje s težištem u području Osieka, sjeverozapadno Gate, D. Miholjca i Moslavine.

Podravina:

U Papuku jedna podhvatna skupina, koja napreduje prema jugu, goni neprijatelja u smjeru jugozapada, te je uspostavila spoj s borbenom skupinom sjeverno Kutjeva.

U području Vučjaka i Zvečeva posade Vučjaka i Zvečeva obkoljene su i napadnute sa svih strana premoćnim part. snagama. Do sada nije uspio podhvat za odterećenje. Preduzete su mjere za odterećenje tih uporišta i započet je podhvat s juga i sjevera.

Odbijen je ponovni pokušaj prielaza jedne nepr. izviđačke skupine preko Drave 2 km j.z. Barča.

U području Virovitice izvađeno je daljnjih 270 mina.

Oktičani:

Iznenadnim podhvatom neprijatelj je protjeran iz područja: Goleši, Rogolji — Bobare (10 km s.z. — 11 i 10 km s. Okučana) uz 5 poginulih i 4 zarobljena partizana. Cieni se da su gubitci znatno veći.

Petrinja:

Izviđačke skupine naišle su na jače part. snage u području 6 km s., to 6 km j.z. i 5 km j. Petrinje. Jedan partizan je poginuo i više ih je ranjeno. Vlastiti gubitci: 1 ranjen.

Karlovac:

Jedna borbeno skupina iz Karlovca zauzela je Tušilović (12 km j.j. i. Karlovca).

² Riječ je o jedinicama 17. i 28. udarne divizije JA (vidi dok. br. 13 i 30).

³ Ta borbeno grupa je iz sastava njemačke 22. pješadijske divizije (vidi Fridrih August f. Meč, n.d., str. 82 i 83).

Ogulin:

Odbijen je jak nepr. napadaj na uporište Sv. Petar (3 km z. Ogulina). Pronađeno je 6 poginulih partizana, ali se čini da su gubitci neprijatelja znatno veći. Plien: 1 strojopuška i 4 puške. Vlastiti gubitci: 2 ustaše poginula i 3 ranjena.

Lika:

Prigodom podhvata iz Nebljusa u smjeru Bielog Polja jedna borbena skupina dostigla je klanac (4 km j.z. Bielog Polja), odbila više jačih nepr. napadaja podpomognutih topničkom vatrom iz smjera s.z. i j.z., te razorila cestu u klanac i povukla se po zapoviedi u svoje uporište.

Jedna borbena skupina od 4 bojne odpočela je podhvat iz područja sjeverozapadno Bihaća u smjeru Ličkog Petrovog Sela i Vaganca.⁴

Jadranska fronta:

U području Konjic odbijeni su slabiji nepr. napadaji na istočni odsjek.³

Zaprečni odsjek južno Kijeva (12 km j. Sarajeva) i nadalje je miran.

Goražde — Višegrad:

U području Goražde i Višegrada nije bilo spomena vrijedne borbene djelatnosti.

Visoko:

Nakon što su odbijeni noćni napadaji podpomognuti jakom bacačkom vatrom na uporište Brestovsko (9 km s.s.z. Kiseljaka) i na cestovna uporišta južno od ovog mjesta,⁶ prošao je dan bez važnijih događaja.

Zenica:

U području Zenice neprijatelj nije ponovio svoje napadaje.⁷

⁴ Te pothvate je, u sadejstvu sa dijelovima ustaško-domobranske 10. hrvatske divizije, izvodila njemačka 373. legionarska divizija »Tigar« (vidi Franc Srami, n.d., str. 214—215).

⁵ Odnosi se na jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 47).

⁶ Napad na to mjesto izvele su jedinice 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

⁷ Vidi dok. br. 18 i 111.

Doboj:

Noću na 1. III. odbijeni su napadaji partizana na Visoku Glavu, vis 333, Obli kamen i Makljenovac (4 — 6 km z.j.z. Doboja).⁸

Jake nepr. snage potisnule su četnike s Ozren planine prema rjeci Bosni i dostigli crtu: Pridjel — Potočani (5 — 8 km j. Doboja). Doboj je ugrožen s iztoka i zapada jačim neprijateljskim snagama.'

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti kod Podr. Slatine, Kostajnice i Jastrebarskog poginula su 4 partizana, više ih je ranjeno i 1 je zarobljen. Zaplijenjene su 2 puške. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 1 ranjen.

Prema naknadnom izvješću u borbama zapadno Doboja naši gubitci posljednjih dana iznose: 16 poginulih, 27 ranjenih i 74 nestala.

Nepr. zrakoplovstvo:

1. III. tri nepr. lovca bacili su 3 bombe kod Dobljina i 4 bombe kraj željezničkog mosta u Bos. Novom bez učinka.

1. III. nepr. zrakoplovi napali su vlak kod Varaždina. Stroj je onesposobljen, strojovođa ranjen, 2 osobe poginule i 5 ih je ranjeno. Tom prilikom srušena su 2 napadačka zrakoplova.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su i onesposobili 1 stroj na pruzi između Saša i Staze, na pruzi Brod — Sarajevo između Kotorskog i Komarice nepr. lovci onesposobili su stroj vlaka.

1. III. oko 12,00 sati nepr. lovci napali su bomba i strojničkom vatrom mjesto Sv. Ivan Zelina i s. Biškupec. Jedna kuća je zapaljena, 2 seljaka su ranjena.

Toga dana nepr. zrakoplovi napali su i jedan povoz na cesti Karlovac — Zagreb bez štete i žrtava.

Željeznice:

1. III. oko 20,55 sati minama je razorena pruga Zagreb — Dugo Selo — Novska na 27 mjesta. Popravak je u toku.

1. III. u 03,30 sati na pruzi Brod — Sarajevo između Maglaja i Bradića naišao je na minu oklopni vlak. Kvar je popravljen istog dana.

⁸ Napad su izvele jedinice 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 82)
' Vidi dok. br. 44; tom XI, knj. 2, dok. br. 18.

Istog dana na istoj pruzi između Lašve i Gorice velika snježna lavina zasula je prugu. Čišćenje pruge je u toku.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić, v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 175

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 4. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 63/45

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

4. III. 1945.

Iztočna fronta:

U zaleđu Drinske fronte odbijeno je nekoliko napadaja partizana u području z. i j.z. Janje. Poginulo je 98 partizana, a 2 strojnice i 3 strojosamokresa su zaplijenjena. Izviđački diełovi iz Bijeljine naišli su na slabiji nepr. odpor u smjeru Suhor Polja i Rače (10 km j.z.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 4/1—1, k. 48.

Bijeljine).² Most i žična željeznica kod Rače razoreni su od partizana.

S istočne obale Drine neprijatelj uznemiruje naše postave topničkom vatrom.³

U Sriemu i na Dravi, bilo je samo mjestimične vatre za uznemiravanje, a sjeverno Valpova odbijena je jedna bugarska obhodnja.* Kod Šarengrada neprijatelj se i dalje prebacuje preko Dunava.

Na čitavoj istočnoj fronti naročito u području Bijeljine, Doboja i u Sriemu nepr. borbeno zrakoplovstvo napada bombama i strojničkom vatrom. Oštećen je lakše most kod Brčkog.⁵

Podravina:

Na cesti Đakovo — Našice, partizani su ponovno započeli miniranje cesta, te vrše prepade na samovozni promet.

Na Papuku obkoljene redarstvene postrojbe u Zvečevu slomile su žestok neprijateljski otpor i probile se prema sjeveru u Voćin. Poginulo je 13 partizana i 9 ih je zarobljeno.

Karlovac:

Nastavlja se podhvat u području južno Karlovca.

Posade Rečice i Ozlja (9 km i. i 15 km s.s.z. Karlovca) u toku izviđanja početkom ožujka naniele su neprijatelju gubitke od 43 poginula, 8 ranjenih i 1 zarobljenog.

Kostajnica:

2. III. jake nepr. snage napale su uporište Rudarica (6 km j.z. Kostajnice), uz podporu topništva, bacača i strojica. Posada se povukla pred premoćnim neprijateljem pretrpivši gubitke od 1 poginulog i više ranjenih. Upućena pomoć naišla je na neprijatelja kod Oštre Glave (3,5 km j. Kostajnice), slomila nepr. otpor

² Na tom prostoru su djelovale jedinice 17. i 28. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37. i 50).

³ Vidi tom I, knj. 18, dok. br. 89.

* Odnosi se na dijelove otečestvenofrontovske bugarske 1. armije (vidi »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, knj. 2 (drugo izdanje), str. 498, 506. i 571).

⁵ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

i ponovno zaposjela izgubljeno uporište.⁶ Nepr. gubitci nisu ustanovljeni, dok vlastiti iznose: 2 poginula.

Lika:

Borbena skupina⁷ sjeverozapadno Bihaća dostigla je uz slabiji nepr. odpor visove 3 km s. Izačića (12 km s. z. Bihaća), zatim Ličko Petrovo Selo i Vaganac. Iz Vaganca uzmaknuo je neprijatelj prema zapadu, te zatvara prielaz preko Korane 3 km s.z. Vaganca. Izviđanjem iz Ličkog Petrovog Sela ustanovljene su jače part. snage s teškim oružjem na serpentinama 3 km j. z. ovog mjesta.

Jadranska fronta:

Od 1. III. u toku su jaki nepr. napadaji podpomognuti topničtvom i p. o. oružjem na uporišta ceste Rama — Konjic s težištem na Ostrožac, 3. III. nakon ogorčenih borbi Ostrožac je izpražnjen,⁵ te su u njega ušli partizani. Uzpostavljena je nova zaprečna crta: D. Selo — Vinište — Ugošće (3 km z. — 6 km s.z. Konjica). Jedna borbena skupina probija se iz Orahovice (6 km z. Konjica) prema Konjicu.

Na zaprečnim postavima južno Kijeva protunapadajem ponovno je zauzet izgubljeni vis 972 (1 km j.i. Jablanice).⁹

Sokolac — Rogatica:

U području Prače, Rogatice i Sokolca neprijatelj prikuplja jače snage, te se približio našim osiguranjima 2 km južno Prače, 7 km s.z. Rogatice i 6 km s.i.z. Sokolca. Sjeverozapadno Rogatice iznenadnim napadajem razbijeno prikupljanje partizana.¹⁰

Zenica:

Podhvat u području Zenice nastavlja se po osnovi. Podhvatna skupina, koja napreduje prema jugu iz Vranduka, slomila je nepr. odpor na visovima 1085, 941, te kod Stranjana i Janjaca (11, 7, 6 i 5 km s.z. Zenice).

⁶ Borba je vođena protiv dijelova 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

⁷ Odnosi se na jedinice Glavnog štaba NOV i PO Hrvatske (vidi tom V. knj. 39).

⁵ Ostrožac su 1. marta, oslobodile jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 5 i 47; Franc Srmi, n.d.. str. 123—125).

⁹ Vidi dok. br. 89.

¹⁰ Vidi dok. br. 41, 46 i 48.

Neprijatelj pruža jači otpor napredovanju podhvatnih snaga u smjeru juga.

Na cesti Lašva — Kaonik (8 km j. Zenice) slomljen je nepr. otpor, neprijatelj protjeran, a podhvatna skupina koja je napredovala sa sjevera spojila se sa skupinom iz Busovače. Neprijatelj uzmiče u smjeru zapada i jugozapada.¹¹

Zepče — Maglaj:

U području Zepče — Maglaj neprijatelj je napao sa iztoka i zapada pojedina uporišta na cesti, zauzeo ih i tako zatvorio promet.¹² Podhvat za otvaranje ove ceste je u toku. Sjeverna skupina dostigla je već raskrstnicu 7 km j.j.z. Maglaj.

Doboj:

Noću 2/3. III. odbijen je napadaj partizana na uporišta Brđani (6 km i. Doboja). Nepr. gubitci nisu ustanovljeni, dok vlastiti iznose 2 ranjena.

Obćenito:

IJ toku manjih djelatnosti kod Vukovara, Siska, Zagreba i u Hrv. Zagorju palo je 11 partizana, 7 ih je ranjeno i 1 je zarobljen. Uhićena su 3 vojna neposlušnika i zaplijenjeno oružje. Jedan ustaša je ranjen i 1 je nestao.

Nepr. zrakoplovstvo:

Nepr. zrakoplovstvo izvršilo je zadnjih dana više napadaja na otok Rab.

1. III. jedan nepr. zrakoplov bacio je bombe na stambene zgrade na Rieci. Ima štete i žrtava.

2. III. jedan nepr. zrakoplov napao je autobus kod N. Marofa bez učinka.

Istog dana nepr. zrakoplovi bacili su 3 bombe na Ludbreg. Srušena je jedna kuća, žrtava nema.

Toga dana srušio se jedan nepr. lovac kod St. Golubovca u Hrv. Zagorju, te je izgorio. Posada od 2 člana je zarobljena.

" Prvog marta su 13. i 14. puk 7. SS divizije »Princ Eugen«, iz rejona Zenica — Vranduk, preduzeli napad ka Busovači i Vitezu, protiv jedinica 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 111, 176. i 177). U Busovači je tada bio 369. protivoklopni divizion njemačke 369. legionarske divizije »Vražje«.

¹² Riječ je o jedinicama 45. i 53. udarne divizije JA i Tuzlanskog NOP odreda (vidi dok. br. 44 i S2; tom XI, knj. 2, dok. br. 18).

3. III. oko 14,20 sati j.i. Zagreba oborena su 2 nepr. lovca. Pojednosti nisu poznate.

Vlast, zrakoplovstvo:

3. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo izviđanje Dravskog odsjeka od Barča do Osieka, te više raznih prijevoza.

Željeznice:

Noću na 1. III. južno Kaknja napadnut je putnički vlak, koji je bio naišao na minu.¹³ Napad je odbijen i kvar popravljen 1. III. 2. III. na pruzi Zaprešić — Varaždin između Stubice i St. Toplica naišao je vlak na minu. Stroj i jedna kola su izskočili. Kvar je popravljen istog dana i pruga je prohodna.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić, v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 5. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 64/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

5. III. 1945.

Iztočna fronta:

Iztočno Međaša (11 km s.i. Bijeljine) prebacile su se nepr. snage s iztoka preko Drine, ali su u protunapadaju odbačene preko rijeke. U toku su jača prikupljanja nepr. snaga nasuprot Međaša na srbskoj obali.² U zaleđu Drinske fronte z. i j.z. odbijeno je više nepr. napadaja uz velike gubitke po neprijatelja.⁵

U Sriemu jaka obostrana izviđačka djelatnost i mjestimična pješačka i bacačka vatra za uznemirivanje. Opaženi su živahni nepr. pokreti po danu na cesti Gradina — Vašica — Šid. Nastavljaju se prebacivanja nepr. dielova na južnu obalu Dunava.⁴ Po danu bilo je jake djelatnosti nepr. lovačkog i borbenog zrakoplovstva. Oboren je jedan nepr. zrakoplov.⁵

Podravina:

Posada Voćina, koja je bila obkoljena od oko 3000 partizana s teškim naoružanjem, probila se u smjeru Čeralija, nakon teških uličnih borbi, prihvaćena jednom

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 5/1—1, k. 48.

² Riječ je o jedinicama 22. udarne divizije JA i(vidi dok. br. 70).

³ Odnosi se na jedinice 17. i 28. udarne divizije JA. Bliže o njihovim dejstvima i gubicima vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37 i 50.

⁴ Bliže o situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

⁵ O dejstvu Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

bojnom poslanom u pomoć. Čeralije (12 km i. Voćina) zaposjela je posada Voćina.

Noću na 1. III. prebačeni vlastiti izviđački dielovi na sjevernu obalu Drave 4 km i.j.i. Barča naišli su na jako izgrađene nepr. postave osigurane minama i žičanim preprekama.

U području Virovitice izvađene su još 304 mine.

Karlovac:

Završen je podhvat južno Karlovca. Pojediniosti još nisu javljene.

Lika:

Odbijen je nepr. napadaj na Vaganac uz znatne gubitke po napadača. Podhvatne snage iz Vaganca prodrle su u Prieboj nakon što su slomile žestok nepr. odpor.

Podhvatne snage iz Plaškog naišle su na jačeg neprijatelja koji brani visove 7 km s.i. — 7 km j.j. i. Tobolića (9 km s.i. Plaškog).⁶

Jadranska fronta:

Na Neretvanskom odsjeku nastavljaju se nepr. napadaji.

U sukobu izviđačkih dielova u području s.z. Konjica neprijatelj⁷ je pretrpio gubitke od 18 poginulih. Zaplijenjeno je 18 pušaka, dok vlastiti gubitci iznose 2 poginula i 6 ranjenih.

Konjic se evakuira.⁸ Željeznički park izvlači se u Bradinu.

Naknadno se doznaje da je u podhvat u j.z. Konjica 27. i 28. II. neprijatelj bio protjeran prema jugozapadu uz gubitke od 50 poginulih i 6 zarobljenih partizana.

Nastavlja se nepr. pritisak na zaprečnu crtu južno Kijeva (12 km j. Sarajeva). Odbijen je jedan jači noćni napadaj neprijatelja⁹

⁶ O tadašnjoj situaciji u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁷ Riječ je o dijelovima 17. krajiške brigade 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

⁸ To mjesto su, 3. marta 1945, oslobodile jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 5 i 47).

⁹ Riječ je o jedinicama 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

Višegrad:

Odbijen je napadaj partizana u jakosti od oko 500 ljudi na uporište 14 km s.z. Višegrada iz smjera s. i s.i., a neprijatelj protjeran prema sjeveroiztoku.¹⁰

Sokolac:

U području s. i. Sokolca protjerana je jedna part. skupina" uz 16 poginulih.

Zenica:

U području zapadno rijeke Bosne podhvatne snage uspješno napreduju. Slomljen je jači nepr. odpor obostrano Viteza i neprijatelj odbačen preko rijeke Lašve na jug na širokoj fronti. Odbijeni su svi nepr. protunapadaji u području Viteza.¹²

Doboj:

Osim nepr. bacačke vatre na postave iztočno Doboja, nije bilo promjene. Nepr. snage polagano se prebacuju u manjim skupinama izpred iztočnog odsjeka kod Doboja u smjeru juga¹³

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti i izviđanja u području Tarčina, Đakova, Osieka, Podr. Slatine i u Požeškoj kotlini poginulo je 7 partizana, 9 ih je ranjeno i 15 zarobljeno. Zaplijenjen je veći broj pušaka, 1 strojosamokres i 1 strojopuška. Jedan ustaša je ranjen.

Nepr. zrakoplovstvo:

1. III. jedan nepr. zrakoplov bacio je 3 bombe na predgrađe Koprivnice bez štete i žrtava.

3. III. 4 nepr. lovca napali su želj. postaju Varaždin. Oštećen je jedan kolosjek i jedan vagon. Žrtava nema.

4. III. od 13,40 do 14,28 sati izvršila su 83 nepr. zrakoplova u 11 valova bombama od 100 do 500 kg napadaj na iztočni i zapadni dio grada Zagreba. Srušeno je 198 kuća, oko 200 ih je oštećeno. Poginule su 144 osobe, dok broj ranjenih još nije ustanovljen. Iz ruševina

¹⁰ Na tom prostoru je tada djelovala 5. sandžačka brigada 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 41).

" Vidi dok. br. 46 i 48.

Vidi dok. br. 111, 123 i 175.

¹³ Odnosi se na snage 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 18).

izkopane su 22 žive osobe. Izkopavanja se nastavljaju, te će broj žrtava porasti.

Vlast, zrakoplovstvo:

4. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo zadaće u suradnji s podhvatnim skupinama.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić, v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
alavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P

BR. 177

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANI-
NIH SNAGA NDH OD 6. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 65/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

6. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na Drini nastavlja se vatra za uznemiravanje na naše postave u području Janje. Opaženi su nepr. pokreti iz područja j.z. Janje u smjeru s. z. U području Bijeljine odbijen je jedan napadaj na zapadni odsjek.²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom), u AVII, reg. br. 6/1—1, k. 48.

² Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37 i 50.

U Srijemu obostrana živahna vatra teškog oružja 1 pojačani ulog nepr. borbenog zrakoplovstva pozadi fronte.

Podravina:

U Papuku neprijatelj i dalje prikuplja svoje snage, te se očekuje napadaj na naša uporišta.

Odbijen je napadaj manjih part. skupina na dva uporišta zapadno V. Pisanice uz 33 poginula i 2 zarobljena partizana, dok se jedan predao. Vlastiti gubitci: 4 poginula, 10 ranjenih i 1 nestao. Zaplijenjeno je: 4 strojopuške i 29 pušaka.

Križevci:

Na jugoistočnim padinama Kalnika ušla je jedna borbena skupina u Ivanec odbacivši partizane. Druga borbena skupina zaposjela je zaprečnu crtu: Sokolovac — Lepavina — Carevdar (16, 12 i 9 km s.i. Križevaca) protjeravši slabije part. snage u smjeru sjeverozapada, 2 partizana su poginula, a dva su se predala. Vlastiti gubitci: 1 poginuo.

Kutina:

Odbijen je napadaj partizana na uporište Gračenica (7 km s.z. Kutine).

Karlovac:

U podhvalu južno Karlovca odbačeni su partizani iz Tušilovića i Brezove Glave (12 i 13 km j.j.i. Karlovca). Pronađeno je 10 poginulih partizana, a cieni se da su gubitci znatno veći.

Jake nepr. snage (jedna part. divizija) 5. III. nakon ogorčene borbe savladala je posadu uporišta Rečica (9 km i. Karlovca) i zauzela uporište. Do sada nije uspjelo protjerati premoćnog neprijatelja. U toku su protumjere.³

Bos. Novi:

Prilikom protjerivanja partizana iz Rudarice (6 km j.z. Kostajnice), kako je već javljeno u D. I. Br. 63/45,⁴ nanieti su neprijatelju gubitci od 16 poginulih. U progornu neprijatelja⁵ dostignuta je i razljerana jedna skupi-

³ i' O dejstvima protiv jedinica JA u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Vidi dok. br. 175.

⁵ Riječ je o dijelovima 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

na kod Viševića (13 km j.z. Kostajnice) uz jednog poginulog i 3 ranjena partizana

Lika:

Odbijeni su jaki nepr. napadaji podpomognuti topničtvom na borbenu skupinu u području Tobolića (12 km z. Slunja) iz smjera zapada i jugozapada. Osujećeno je zaobilaženje naših postava s.z. Tobolića iz Primišlja (11 km s. z. Slunja), koje je neprijatelj izvršio uz podporu 7 oklopnih kola. Neprijatelj je u protunapadaju odbačen, te je izgubio dvoja oklopna kola.

Borbena skupina iz područja Ostrožca napredujući u smjeru sjeverozapada dostigla je Mutnik (16 km s. Bihaća), te je u daljem napredovanju usredotočenom pješaćkom i topničkom vatrom razbila neprijatelja u jakosti bojne koji je iz Tržca (13 km z.s.z. Cazina) bio u hodu u smjeru iztoka. Most preko Mutnice razoren je po neprijatelju. Slabi neprijatelj povukao se ispred naših podhvatnih snaga na istočni rub Drežnikgrada.⁶

Jadranska fronta •

Da bi se sprečili obuhvati neprijatelja, koji je zapadno Konjica prodro u smjeru sjevera, povučene su njemačke i hrvatske snage⁷ noću 4/5. III. na Ivan Sedlo, gdje su prihvaćene južno od Podorašca.

Po zapoviedi višeg podhvatnog zapovjedništva napušteni su: Konjic, Brđani i Bradina, te uzpostavljena nova zaprečna crta: Vranjača — vis 997 — Rudno Brdo — Ragalj (11 s. — 13 km s.i. Konjica).

Neprijatelj vrši stalan pritisak na bokove naših osiguranja. U toku celog dana 4. i 5. III. trajale su žestoke borbe za vis 997, koji je noćnim protunapadajem konačno opet osvojen od naših četa.

Sarajevo:

Na postavima kod Kijeva poduzet je jedan napadaj na nepr. snage, koje su se prikupile u području j.z. Sarajeva.⁸

⁷ Odnosi se na snage njemačke 369. legionarske divizije i ustaško-domobranske 9. hrvatske gorske divizije (vidi dok. br. 5. i 47, objašnjenje 11.

4. III. topničkom vatrom protjeran je neprijatelj s područja 3 km s.z. Rajlovca, odakle je tukao strojničkom vatrom uzletište. Nađena su 2 poginula partizana.

Goražde — Višegrad:

U području Goražda i Sokolca bilo je samo slabe mjestne borbene djelatnosti

U području Višegrada odbijeni su dielom u protunapadaju novi nepr. napadaji na uporišta 14 km s.Z. Višegrada i neprijatelj odbačen u smjeru sjevera uz 81 poginulog partizana.⁹

Zenica:

Odbijeno je više nepr. napadaja iz južnog i sjeverozapadnog smjera na Vitez, te iz zapadnog smjera uz vis 964 (8 km z.s.z. Zenice).

Kod Busovače (11 km j. Zenice) neprijatelj je pretrpio gubitke od oko 50 poginulih i velikog broja ranjenih.¹⁰ Vlastiti gubitci 5 poginulih i 3 ranjena.

U borbama u području Visoko — Čatići palo je 10 partizana i 1 ranjen.

Obćenito:

Prilikom izviđanja i manjih djelatnosti u području Brčkog, Podr. Slatine, Požege, Okučana, Bos. Novog i Pregrade palo je 17 partizana, 6 ih je ranjeno, 13 zarobljeno, a zaplijenjeno je više pušaka i jedna strojopuška. Vlastiti gubitci: 3 poginula i 2 ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

Na iztočnoj fronti nepr. zrakoplovstvo baca eksplozivna naliiv pera i olovke.

5. III. 6 nepr. lovaca napalo je bombama i strojničkom vatrom jedan vlak iztočno Starog Petrovog Sela. Šteta je mala, 5 vojnika je poginulo.

3. III. protuzrakoplovna obrana kod sela Pleso južno Zagreba srušila je 1 nepr. zrakoplov, koji je pao u području V. Gorice

Željeznice:

4. III. oko 12,50 sati na pruzi Sunja — Bos. Novi naišao je vlak na minu. Izkliznuli su stroj i dvoja štitna kola.

⁹ Borba je vođena protiv 5. sandžačke brigade 37. udarne divizije JA. Međutim, njeni gubici su bili mnogo manji (vidi dok. br. 41).

¹⁰ Odnosi se na jedinice 4. udarne divizije JA. O njihovim gubicima vidi dok. br. 111 i 123.

5. III. na pruzi Sunja — Novska naišao je vlak na miniranu prugu, te se vratio u Sunju.

5. III. oko 02,15 sati na pruzi Zagreb — Dugo Selo — Novska, između Dugog Sela i Ivanićgrada naišao je na minu vojnički vlak. Šteta je neznatna a popravak je u toku.

Osobitosti:

U području Virovitice prijavilo se 98 partizana, a u Požeškoj kotlini 2 partizana na temelju Poglavnikove amnestije.

U području Podr. Slatine i Virovitice uhićeno je 59 vojnih obveznika i 140 novaka. U Hrv. Zagorju uhićeno je još 20 vojnih neposlušnika.

Vlast, zrakoplovstvo:

5. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo izviđanja u području Čazme, više prijevoza, te bacalo promičbene letake iznad Bilogore.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić, v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 7. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 66/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

7. III. 1945. g.

Iztočna fronta:

U zaleđu Drinske fronte iznenadnim napadajem razbijen je neprijatelj u jakosti bojne kod Ruhotina (6 km j.z. Janje) uz 26 poginulih. Zaplijenjeno je 10 strojnica i 3 bacača.²

Odbijen je neprijateljski napadaj na jedno uporište 8 km j.z. Bijeljine.³

Nastavlja se postupno prebacivanje jakih nepr. snaga s iztočne na zapadnu obalu Drine.⁴

U području 6 km j. Brčkog neprijatelj je potisnut u smjeru jugozapada. 5. III. naše i njemačke postrojbe⁵ napale su neprijatelja⁶ u Boderištu (9 km j. Brčkog). Nakon trosatne borbe morale su se povući pred premoćnim neprijateljem pretrpivši gubitke od 4 poginula i 3 ranjena Niemca, te 3 ranjena domobrana.

U Sriemu odbijena su dva noćna napadaja na naše postave iztočno Tovarnika. Na ostalim dielovima te fronte živahna bacačka vatra za uznemiravanje⁷ i slabija djelatnost nepr. borbenog zrakoplovstva.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru. latinicom) u AVII, reg. br. 7/1—1, k. 48.

² Borba je, 4. marta, vođena protiv bataljona 6. proleterske (istočnobosanske) brigade 17. udarne divizije JA. Međutim, njihovi gubici su bili manji od prikazanih (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

³ i ⁴ Odnosi se na jedinice 28. udarne divizije (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

⁴ Bliže o tome vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 12.

⁵ Na sektoru Brčkog tada su se nalazile jedinice ustaško-domobranske 12. hrvatske divizije i njemačka 963. tvrđavska pješadijska brigada (vidi dok. br. 13, objašnjenje 3. i 5; knj. 32, dok. br. 155; tom XI, knj. 2, dok. br. 38, objašnjenje 3 i 4).

⁷ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Na Dravi odbijen je nepr. izviđački šćet 5 km z. D. Miholjca. Jedan vlastiti udarni šćet, prebaćen na Dravski otok 2 km i. Budakovaca, ustanovio je otok zaposjednut od Bugara.⁸ Tom prilikom poginulo je 25 Bugara, a jedan je ranjen. Iznad celog Dravskog područja jaka nepr. zračna izviđačka djelatnost.

U pozadini Dravskog odsjeka pojačan je pritisak partizana na cestu Đakovo — Našice.

Podravina:

Noću 3/4. III. započeo je neprijatelj usredotoćeni napadaj na uporište Čeralije (10 km i. Voćina). Do sada su odbijeni svi nepr. napadaji, a protumjere su u toku.

Nova Gradiška:

Noću 3/4. III. u području 16 km južno N. Gradiške osujećen je prelaz na preko Save i potopljena su dva čamca s partizanima. Nepr. gubitci nisu ustanovljeni.

Lika:

U području zapadno Slunja nastavlja se podhvat. Jedna borbena skupina prodrła je sjeverno Tobolića i osvojila Primišlje (11 km s. z. Slunja).

Odbijeni su napadaji neprijatelja na jedno uporište sjeverno Izačića (12 km s. z. Bihaća).

U području zapadno Bihaća jedna borbena skupina iz Ličkog Petrovog Sela u svom napredovanju prema jugu prošla je Prijeboj i 5. III. dostigla područje 5 km s. Korenice slomivši žestok nepr. odpor. Noću 4/5. III. posada Prijeboja odbila 'je 5 nepr. napadaja iz smjera zapada.

Borbena skupina, koja iz Babinog Potoka napreduje u smjeru j. i., preko Homoljca i kod Vrela (12 i 16 km. j. i. Babinog Potoka) uspostavila je spoj sa skupinom iz Bihaća. Bobena skupina iz Ramljana vodi borbe s neprijateljem 3 km j. i. od ovog mjesta. Skupina iz Gospića dostigla je Mekinjar (24 km i. Gospića), a skupina iz Lapca slomila je žestok nepr. odpor i zauzela 4. III. Udbinu (15 km z. Lapca), gdje je odbila slabije nepr. napadaje.⁹

⁸ Riječ je o pripadnicima bugarske 1. armije (vidi »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, knj. 2. (drugo izdanje), str. 498, 506. i 571).

⁹ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Neretvanski odsjek :

Nastavljajući se žestoke borbe sa neprijateljom na zaprečnoj crti na Ivan Sedlu.¹⁰

Goražde — Višegrad:

Odbijeni su jači nepr. napadaji iz smjera zapada na uporišta između Goražda i Jabuke.

Po nalogu višeg podhvatnog zapovjedništva posada Višegrad povučena je u područje Rogatice.¹¹

Zenica:

U području Zenica — Busovača stanje je nepromijenjeno. U borbama od 1. — 4. III. neprijatelj je izgubio 112 poginulih.¹²

Derventa — Doboј:

Noću 4/5. III. odbijen je jak nepr. napadaj na uporišta Lupljanica i Počivaljka (6 i 16 km j. Dervente).¹³ Nepr. gubitci nisu poznati, dok vlastiti iznose 3 poginula.

5. III. neprijatelj je otvarao topničku i bacačku vatru na naše postave istočno Doboja.

Prema naknadnom izvješću 28. II. palo je uporište Sokol (7 km s. i. Gračanice).¹⁴

Banja Luka:

Izviđačke skupine u području sjeverozapadno Banje Luke sukobile su se s partizanima i naniele im gubitke od 18 poginulih.¹⁵

Bos. Novi:

5. III. neprijatelj je više sati povremeno tukao topničkom vatrom uporišta Rudarica, Dobrljin i Divuša (4 i 9 km j., 10 km j. j. z. Kostajnice), te nakon toga izvršio napadaj na Rudaricu i Dobrljin. Napadaji su odbijeni.¹⁶

¹⁰ Vidi dok. br. 14. i 47.

¹¹ Riječ je o njemačkoj 181. pješadijskoj diviziji (vidi dok. br. 41, objašnjenje 2, 3. i 6).

¹² O gubicima jedinica JA na tom prostoru vidi dok. br. 111. i 123.

¹³ Napad su izvele jedinice 19. krajiške brigade 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 78).¹

¹⁴ Vidi dok. br. 1.

¹⁵ Borba je vođena protiv dijelova 15. krajiške brigade 39. udarne divizije JA. Oni tada nisu imali gubitke (vidi dok. br. 94)..

¹⁶ Napad su izveli dijelovi 20. krajiške brigade (vidi dok. tor. 94).

Nepr. gubitci nisu ustanovljeni, a vlastiti iznose 5 ranjenih.

6. III. započeo je podhvat u području Dobrljin — Rudarica.

Obćenito:

U toku izviđanja kod Kiseljaka i Požege palo je 11 partizana, 1 je zarobljen, zaplijenjene su 3 puške, dok su dva ustaše ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

5. III. nepr. zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom uporišta Klačnica, Laktaši, Mahovljani i Gornja Topola na cesti Banja Luka — Bos. Gradiška. Poginulo je 5 osoba, 3 su ranjene.

5. III. nepr. zrakoplovi napali su u dva navrata želj. postaju Mikanovce bez štete i žrtava, te jedan vlak na pruzi između Nove Kapele Batrine i Starog Petrovog Sela. Ima štete, 3 Niemca su poginula i 2 su ranjena.

Broj spašenih osoba ispod ruševina prilikom bombardovanja Zagreba 4. III. popeo se na 78.

Vlast. zrakoplovstvo:

6. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo izviđanje Dravskog odsjeka od Barča do Osieka, te bombardiranje partizana kod sela D. Štefanki. Osim toga izvršilo je obstrbu streljivom postrojbi u Karlovcu, više prijevoza i bacanje letaka na područje Turopolja, i Topuskog.

Osobitosti:

U gornjoj Hrastovici (7 km j. Sunje) pronađen je leš pukovnika Slavka Gruma, kojeg su partizani nedavno bili zarobili na cesti Sunja — Kostajnica.

Željeznice:

5. III. na pruzi južno Zenice naišao je na minu moćni vlak. Prevrnuti su stroj i jedna kola a, dvojica kola moćni izklizla. Ima 6 mrtvih. Pruga je popravljena i prohodna istoga dana.

5. III. na pruzi Derventa — Doboj kod Lupljanice naišao je na minu vlak, te bio napadnut. Napad je odbijen, šteta popravljena i vlak je produžio vožnju.

U toku 6. III. uspostavljena su dva kolosjeka na Zagreb R. K. postaji i promet uspostavljen.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M. P.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela glavnostožerni pukovnik (Helbich) Helbich	Glavar glavnog stožera General i ust. pukovnik (T. Sertić) T. Sertić v.r.
---------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------

BR. 179

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 8. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 67/45

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
8. III. 1945.

Iztočna fronta:

Noću 4/5. III. napao je neprijatelj ponovno naša uporišta 8 km z., 12 km j.z. i 12 km j. Bijeljine uz jaku podporu nepr. zrakoplovstva. Svi su napadaji odbijeni, djelomično i u blizkoj borbi, uz velike gubitke po neprijatelja. Neprijatelj je otvorio topničku vatru na uporište zapadno Modrana.²

Podhvatna skupina, koja je pošla niz Drinu od Janje do Rače, nije naišla na neprijatelja. Izviđački dilovi prebačeni preko Drine sjeveroiztočno Janje naišli su na jake nepr. predstraže na iztočnoj obali rieke.

¹ Prepis originala (umnožen na eštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 8/1—1, k. 48.

² i ' Na tom prostoru su dejstvovalе jedinice 17. i 28. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37. i 50). O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2, dok. br. 18.

Južno Brčkog okupljaju se jače part. snage s namjerom novog napadaja na Brčko.³

U Sriemu, osim neznatne mjestne pješake i bacačke vatre za uznemirivanje, prošao je dan mirno.

Na Dravi odpočeo je podhvat iz područja D. Miho-ljac — Valpovo preko Drave u smjeru sjevera.

Podravina:

Odbijeni su novi nepr. napadaji na uporište Čeralije (11 km i. Voćina) uz velike nepr. gubitke. Zaplijenjeno je 6 strojnica i 27 pušaka.

Karlovac:

U već javljenim borbama s neprijateljem, posada Rečice pretrpila je gubitke od: 5 častnika, 18 dočastnika i 68 vojnika poginulih, 2 častnika, 16 dočastnika i 186 vojnika nestalih, te 2 dočastnika i 8 vojnika ranjenih.

Pred našim podhvatnim snagama neprijatelj se povukao iz Rečice u smjeru Pisarovine.

Lika:

Borbene skupine iz Bihaća i Babinog Potoka vode borbu s jakim nepr. snagama u području sjeverno Korenice i Krbavice. Odbijeno je više nepr. napadaja u jakosti bojne podpomognutih topničtvom i bacačima u području Vrelo — Mihaljevac (16 km z. s. z. Bihaća).

Podhvatna skupina iz Gospića napredovala je od Mekinjara u smjeru sjevera i odbacila neprijatelja, te dostigla Bunić (24 km s.i. Gospića). Podhvatna skupina iz Lapca drži zaprečnu crtu: Mekinjar — Udbina — Lapac prema jugu.⁴

Neretvanska fronta:

Protunapadajem izbačen je neprijatelj iz postava na Rudnom Brdu (6 km j.z. Tarčina), te su odbijeni svi nepr. napadaji podpomognuti topničkom i bacačkom vatrom na postave s obje strane Ivan Sedla uz gubitke po neprijatelja.⁵ Vlast, gubitci: 3 poginula i 4 ranjena.

Sjeverozapadno Ivan Sedla opaženi su nepr. pokreti u smjeru sjevera.⁶

Sarajevo:

Noću 5/6. III. započeli su partizani napadaj na želj. prugu Sarajevo — Višegrad između Sjetline i Prače. U

³ O dejstvima u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁵ Riječ je o jedinicama 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 47).

⁴ Vidi dok. br. 147.'

borbu su se uplela i dva oklopna vlaka. U toku su borbe za oslobođenje pruge.⁷

Goražde:

Odbijeni su novi nepr. napadaji na uporišta kod Jabuke (6 km s. Goražde) iz smjera zapada i iztoka, pri čemu je 39 partizana poginulo.⁸

Zenica:

U području zapadno Zenice nastavljaju se pokretne borbe s partizanima.⁹

Doboj:

U toku 6. III. neprijatelj je topničkom i bacačkom vatrom uznemirivao postave iztočno Doboja.

Jedna izviđačka skupina naišla je na jakog neprijatelja zapadno Doboja,¹⁰ te se nakon izvršene zadaće povukla nanievši neprijatelju gubitke od 9 poginulih i 1 zarobljenog. Vlastiti gubitci: 1 poginuo, 1 ranjen i 1 nestao.

Bos. Novi:

Jedna podhvatna skupina protjerala je manju part. skupinu 6 km južno Kostajnice.¹¹ Pronađena su 3 poginula partizana i zaplijenjena 1 strojnica i više pušaka.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Brčkog, Zagreba i Petrinje poginula su 22 partizana i 12 četnika, ranjeno 5 partizana, te zaplijenjeno oružje. Vlastiti gubitci: 7 ranjenih, 8 zarobljenih i 1 nestao.

U području Bjelovara, te sjeverno Kutine i sjeveroistočno Karlovca neprijatelj je posljednjih dana pretrpio gubitke od 47 poginulih i 39 ranjenih.

Noću 27/28. II. u borbama između četnika i partizana kod Ugljevika (25 km j. i. Brčkog) pala su 23 partizana, 7 ih je zarobljeno, dok su 24 prebjegla četnicima.¹²

⁷ Napad na željezničku prugu je izvela 7. crnogorska brigada 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

⁸ Odnosi se na 4. sandžačku brigadu 37. udarne divizije JA. O njenim gubicima vidi Idok. br. 41.

⁹ Vidi dok. br. 111. d 123.

¹⁰ Vidi dok. br. 82.

¹¹ Vidi dok. br. 94.

¹² Na tom prostoru je tada djelovao Majevički NOP odred. Međutim, on tada nije imao takve gubitke (vidi dok. br. 34).

Nepr. zrakoplovstvo:

7. III. nepr. zrakoplovstvo napalo je Vinkovce. Pojednosti još nisu poznate.

8. III. oko 02,39 sati jedan nepr. zrakoplov bacio je 4 male bombe na Zagreb, koje su pale u središtu grada. Šteta je neznatna, 1 vojnik je poginuo i 1 je ranjen.

Vlast. zrakoplovstvo:

7. II. naše je zrakoplovstvo izvršilo više zadaća.

Osobitosti:

6. III. uhićeno je 7 vojnih neposlušnika u Kalinovici kraj Samobora.

Željeznice:

Noću 5/6. III. minama je razorena pruga Sunja — Bos. Novi između Sunje i Majura na 4 mjesta. 35 mina je izvađeno i šteta popravljena.

Noću 5/6. III. na pruzi Sarajevo — Višegrad između Sjetline i Stambolčića odnošeno je 60 metara pruge. Popravak je u toku.

5. III. na istoj pruzi kod Banje Stiene napadnut je vlak strojničkom vatrom. 6 vojnika je ranjeno.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
glavnostožerni pukovnik (Helbich)	General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich	T. Sertić v.r.

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 9. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV
JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 68/45

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
9. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na Drini i u Sriemu nije bilo važnijih događaja.
Na Dravi u području Barča pojačana je nepr. vatra.

Moslavina:

Podhvat u Moslavini odvija se po osnovi.

Križevci:

U Kalniku na području Kladišćice (6 km s.s.z. Sv. Ivana Zeline) 6. III. razbijena je manja part. skupina, koja se bila povukla za vrijeme podhvata u Bilogori, 24 partizana su poginula, 4 su zarobljena i 40 ih je ranjeno, dok po izkazima seljaka ima najmanje 80 ranjenih. Zaplijenjeno je: 1 strojopuška, 12 pušaka, 120 kg. razornog tvoriva i ostale opreme.

Karlovac:

U podhvalu u području D. Kupčine (18 km i.s.i. Karlovca) protjerana je i razpršena karlovačka part. brigada.

Lika:

U području Krbavskog Polja jedna borbena skupina prodrla je u Korenicu i odbacila neprijatelja u smjeru juga i jugoistoka.

Druga skupina prodrla je preko Krbavice u smjeru jugoistoka, te napada jakog neprijatelja na visovima 3 km j.i. ovog mjesta. Dielovi ove skupine zakreću u

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 9/1—1, k. 48.

smjeru s.i., da bi uhvatili spoj sa skupinom iz Bihaća kod Korenice.

Skupina iz Gospića brani visove zapadno Bunića, te je odbila više nepr. napadaja i pošla u napad u smjeru iztoka, gdje je zauzela Debelo Brdo (5 km j. i. Bielog Polja). Na istočnom rubu Debelog Brda odbijeni su svi nepr. protunapadaji iz smjera sjevera.

Odbijeni su nepr. napadaji iz smjera j.z. na zaprečne postave južno Mekinjara i Udbine.²

Neretvanska fronta:

Naše postrojbe povratile su izgubljene visove iztočno Ivan Sedla. Dvie bojne napadaju iz područja Ivan Sedla neprijatelja na visovima 3 km z. i 1 km j.z. Bradine.³

U pozadini Zaprečne fronte partizani su noću 7/8. III. ušli u Osenik (5 km i. Tarčina), ali su 8. III. protunapadajem izbačeni i protjerani prema sjeveru.⁴

Područje 6 — 10 km s.s.i. i 4 km s.i. Tarčina zaposjednuto je od neprijatelja.⁵ Odbijen je jedan nepr. napadaj na vis 1227⁶ (6 km j. Tarčina).

Sarajevo:

U borbama na zaprečnoj crti kod Kijeva palo je još 25 partizana i 3 su zarobljena, dok vlastiti gubitci iznose: 6 poginulih (Niemci) i jedan ranjen.⁷

Na želj. pruzi Sarajevo — Mesići nakon žestoke borbe s jačim nepr. snagama izgubljeni su visovi 1 km j.i. i 2 km j.z. Podgraba (22 km. i Sarajeva). Odbijeni su nepr. napadaji južno želj. pruge, dok je neprijatelj uspio prodrijeti u Praču i Renovicu (16 km z.j.z. Rogatice). 11. toku su protumjere, te je već 7. III oslobodena Sjetlina i uzpostavljen promet prema Prači.⁸

¹ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

³ Sedmog marta 1945. na prostor Ivan-sedla je stigao, kao pomoć njemačkoj 369. legionarskoj diviziji i ustaško-domobranskoj 9. gorskoj diviziji, 13. SS puk (bez 3. bataljona) i odmah prešao u napad. Bliže o tome vidi dok. br. 47, objašnjenje 11.

⁴ i ⁶ Riječ je o jedinicama 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

⁴ Odnosi se na brdo Dragolj, koje su 6. marta zauzele jedinice 13. hercegovačke udarne brigade JA (vidi dok. br. 47; AVII, reg. br. 12—4, k. 1146/11: relaciju štaba pomenute brigade od 2. aprila "1945).

¹ »' Te borbe su vođene protiv jedinica 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

Goražde:

Goražde je napušteno prema podhvatnoj osnovi. Neprijatelj⁹ nije slijedio pokrete odmicanja.

Zenica:

Od noći 5/6. III. neprijatelj napada s dvie part. brigade celi zapadni odsjek u području Zenice s težištem Dubravica i Preočica (9 km z.j.z. i km z. Zenice). Do sada su svi nepr. napadaji dielom i u protunapadaju odbijeni.¹⁰

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Visokog i Bos. Novog palo je 7 partizana, 12 ih je ranjeno i 3 su zarobljena. Vlastiti gubitci 1 poginuo i jedan nestao.

Nepr. zrakoplovstvo:

7. III. nepr. zrakoplovi bombardirali su D. Miho-ljac. Pojednosti nisu poznate.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom vojnički samovoz na cesti Karlovac — Zagreb. Samovoz je oštećen, 1 dočastnik ranjen.

8. III. ponovno je bombardiran kolodvor u Vinkov-cima, bez štete.

Istog dana 3 nepr. lovca napala su strojničkom va-trom njemački bolnički vlak u Novoj Kapeli Batrini. Uni-šten je stroj, poginulo je 6 i ranjeno 7 vojnika.

Vlast. zrakoplovstvo:

8. III. naše je zrakoplovstvo napalo bombama jed-no nepr. uzletište s uspjehom, zatim je bacalo promičbe-ne letake u području Hercegovine i Dalmacije, te vršilo zažtitu želj. prometa iz zraka.

Željeznice:

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
glavnostožerni pukovnik General i ust. pukovnik (T. Sertić)	T. Sertić, v.r.
(Helbich)	
Helbich	

M. P.

⁹ Odnosi se na jedinice 37. udarne divizije (vidi dok. br. 41).

¹⁰ Vidi dok. br. 111 i 123.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 10. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 69/45.

GLAVNOG ST02ERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

10. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na donjoj Drini nije bilo važnijih događaja.

Izviđanjem j.i. Janje nije ustanovljen neprijatelj. Otok na Drini (4 km s.i. Janje) zaposjednut je od neprijatelja.² Započeo je podhvat čišćenja jugozapadno Bijeljine.³

Na Dravi u području Barča opaženi su nepr. radovi na utvrđivanju, te pokreti samovoza u smjeru sjevera i iztoka. Pojačana je nepr. strojnička i bacačka vatra u tom području.

Moslavina:

Podhvat u Moslavini uspješno se nastavlja.

Lika:

U podhvat u području Krbavskog Polja nema novih vesti.

Nakon što je slomljen žestok nepr. odpor 11 km s. Udbine podhvatne snage produžile su napredovanje u smjeru sjevera i s.i., te su u napadaju osvojile područje 3 km j.z. Bielog Polja i vis 1083, dok neprijatelj uzmiče u Plješivicu.

Cesta Udbina — Lapac očišćena je od neprijatelja.

Neretvanska fronta:

9. III. neprijatelj je odbačen s postava na visu Ra-
galja i 1227 (9 i 12 km j. Tarčina).

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 10/1—1, k. 48.

² Vidi dok. br. 70.

³ Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37.

U toku je podhvat u smjeru Rudno Brdo — vis 1270 — Volujak (12 — 17 km j.j.z. Tarčina).⁴

Vlastiti gubitci u borbama kod Brđana i Bradine iznose: 45 poginulih i 18 ranjenih. Nepr. gubitci, koji su utvrđeni iznose: 15 poginulih i 25 ranjenih, dok se cieni da su znatno veći.

Sarajevo:

Slomljen je žestok nepr. odpor na visovima 2 km j.z. Podgraba i 2 km j.z. Prače, te u daljem prodiranju osvojen vis 3 km z.j.z. Prače.⁵ Nepr. gubitci iznose 50 poginulih.

Zenica:

U području Zenice odbijeni su brojni noćni nepr. napadaji na zapadni i j.z. odsjek naših postava. Neprijatelj je usljed velikih gubitaka obustavio daljnju napadačku djelatnost, te uzmakao u smjeru Pojske (8 km s. z. Zenice).⁶

Doboja:

Jedna borbena skupina napala je 8. III. neprijatelja na visovima 10 km i. Doboja, te se povukla nakon borbe s premoćnim neprijateljem.⁷ Ustanovljeni nepr. gubitci: 3 poginula i veći broj ranjenih. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 18 ranjenih.

Sjeveroistočno Maglaja uzmakle su part. skupine ispred naših izviđačkih dielova u smjeru iztoka.

Prema naknadnom izvješću u borbama 27. i 28. II. istočno Doboja nanieti su neprijatelju gubitci od 30 poginulih, većeg broja ranjenih i 11 zarobljenih.⁸

Obćenito:

U području Podr. Slatine i Virovitice posljednjih dana prikupljeno je još 140 novaka i vojnih obveznika, 59 vojnih neposlušnika i bjegunaca, dok se 98 partizana predalo na temelju Poglavnikove amnestije. 17 partizana je zarobljeno.

⁴ Bliže o tome vidi dok. br. 47 (objašnjenje 11) i (180).

⁵ Na tom prostoru su tada dejstvovalе jedinice 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 41 i 89).

⁶ Borba je vodena protiv jedinica 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 111. i 123).

⁷ Odnosi se na jedinice 45. udarne divizije (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 18).

⁸ 0 gubicima naših jedinica vidi dok. br. 3.

Prigodom izviđanja kod Osieka i Vrpolja poginula su 2 partizana, 4 su zarobljena a dvie puške i jedna strojopuška su zaplijenjene.

Nepr. zrakoplovstvo:

3. III. nepr. zrakoplovi napali su Brčko. Šteta je neznatna, 2 osobe su ranjene. Tom prilikom oborena su 2 nepr. lovca.

8. III. nepr. zrakoplovi napali su glavnu želj. prugu Zagreb — Vinkovci, te oštetili prugu između Okučana i Dragalića, Kapele Batrine i Orlovca, te Starog Petrovog Sela.

Osim toga napali su vlakove na toj pruzi kod Sv. Klare, Lipovljana, Kutine, Nove Kapele Batrine, Oriovca i Mikanovca. Oštećena su 4 stroja i nekoliko vagona. 3 su osobe ranjene i jedna je poginula.

Toga dana napadnute su želj. postaje Okučani i Staro Petrovo Selo bez većeg učinka. Jedna osoba je poginula.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su želj. prugu i vlakove na odsjeku Zagreb — Sutla, Zaprešić — Varaždin, Sunja — Bos. Novi i Brod — Sarajevo. Onesposobljeno je nekoliko strojeva, a manje je oštećena želj. pruga.⁹

Vlast, zrakoplovstvo:

9. III. naše je zrakoplovstvo uspješno napalo bombama nepr. letilište u Čemernici. Osim toga izvršilo je i druge borbene zadaće.

Željeznice:

Noću 7/8. III. minama je bila oštećena želj. pruga Brod — Sarajevo između Lupljanice i Dažnice. Šteta je popravljena.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
Glavnostožerni pukovnik (Helbich)	General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich	T. Sertić v.r.

M. P.

' O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

ZAPOVIJEST ZAPOVJEDNIKA 16. USTAŠKOG STAJAĆEG
ZDRUGA OD 10. MARTA 1945. POTCINJENIM JEDINICAMA
ZA IZVIĐANJE NA SEKTORU DERVENTE¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
XVI. USTAŠKOG STAJAĆEG ZDRUGA
ZAPOVJEDNICTVO

*Op. la Broj 2/taj. sa pril.
U Derventi, dne 10. III. 1945.*

Zapovjedničtvu 1, 2. i 3. bojne XVI. ust. zdruga
Zapovjedničtvu Detaširanog voda
Zapovjedničtvu 1. bojne XVI. pješ. zdruga
Sastavak

(zemljovidna sekcija Derventa Mj-1:100.000)

Budući je posljedna tri dana neprijatelj na svim sektorima izvršio pokretanje svojih jedinica, to nam je time stvorio nejasnu sliku njihovog razmještaja. Radi daljnjih akcija, kao i razmještaja vlastitih jedinica potrebno je izvršiti razviđanja i stalna motrenja predprostora pojedinih jedinica. Isto tako iz taktičkih kao i političkih razloga bezuslovno je potrebno saznati gdje se nalaze *četničko-crnogorski odredi*² i da li su u dodiru ili sukobu sa partizanima,³ odnosno četnicima grupe Kovačević⁴ ili Mihajlović.⁵ U tu svrhu

Zapoviedatn:

1). 1. bojna XVI. ust. zdruga sa svojim 3. satom izvršiti će izviđanja u pravcu Brđana (kota 106 kraj rieke Srednje), do kote 212 (1 km. zapadno od Božića Visa).

2). 5. sat 1. bojne XVI. ust. zdruga izvršiti će izviđanje predprostora od pomenute kote 212 do kote 270 (Topuz). Pri

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u AVII, reg. br. 6/20—1, k. 114.

² i ⁵ O njima vidi dok. br. 17, 210—214 i 220.

³ O borbama protiv partizana vidi dok. br. 78. i 105.

⁴ Branko Kovačević je bio komandant Vučjačkog četničkog odreda.

izvršenju zadatka 5. sati pomoći će im milicija koja pripada 4. vodu 1. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga, kao i milicija iz Bukovice.

3). 4. sat. 1. bojne XVI. ust. zdruga izvršiti će izviđanja u pravcu predprostora od pomenute kote 270 (Topuz) do kote 253 odnosno do mlina na Lovnici 700 m. sjevero-zapadno od kote 253 u S. Trnjani.

4). 2. i 3. vod 2. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga, uz pomoć 1. voda stož. sati 1. bojne XVI. ust. zdruga, izvršiti će izviđanja u pravcu Brežičkog groblja i kote 261 (Cerova Kosa, 1 km. južno od Božinci Kolonije).

5). Detaširani vod XVI. ust. zdruga izvršiti će razviđanje u pravcu S. Velika i S. Stanića, kota 239 (235) do S. Majevec. Pri izvršenju ovoga zadatka pomoći će im i surađivati 1. vod 2. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga sa Plehana.

6). 1. i 2. vod 3. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga izvršiti će razviđanja međuprostora između njihovih vodova, a isto tako uhvatiti dodir sa 4. vodom 1. udarne XVI. pješ. zdruga (Z. st. Komarica), kao i razviditi predprostor u pravcu S. Mišinci. Pri ovom njihovom radu pomoći će im 3. sat 2. bojne XVI. ust. zdruga sa Počivaljke.

7). 3. i 4. vod 3. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga izviditi će predprostor Brđani, kota 268 (2.5 km. Zapadno od Počivaljke), do kote 256 (S. Lupljanica, 2 km. Južno od S. Vrhovi). U izvršenju navedenog zadatka istima će pomoći 4. sat 2. bojne XVI. ust. zdruga iz Gornje Lupljanice.

8.) Predprostor od S. Gornja Lupljanica (od mlinova na Lupljanici) do S. Kalenderovci kota 216, izvršiti će razviđanje 2. i 3. vod 1. sati XVI. pješ. zdruga, uz pripomoć 2. sati 3. bojne XVI. ust. zdruga.

9). 1, 2. i 3. vod 4. sati 1. bojne XVI. pješ. zdruga izvršiti će razviđanje u pravcu sela Kotorsko, Kladari, Mali Prnjavor i Veliki Prnjavor.

10). 2. sat 1. bojne XVI. ust. zdruga sa 2. i 3. vodom stož. sati iste bojne izvršiti će razviđanja predprostora od Bos. Dubočca do Tomićevog Brda, 6 km. zapadno od Dervente.

Pri izvršenju zadatka ne ograničiti se točno na spomene kote, nego na mogućnosti i prilike koje će im se pružiti pri samom razviđanju. (Može biti bliže, a i dalje, već prema situaciji).

Ova razviđanja izvršiti savjestno i u roku od 24 sata, a ovo zapovjedništvo izvjestiti o ishodu najkasnije do 12. III 45. u 10 sati.

Zapovjednicima bojna skrećem pažnju time, da svoje zaповједнике sati temeljito upoznaju sa zadatkom, dajući im pu-

NEKAVIŠNA DRŽAVA HRVATSKA
XVI. UST. ZDRUGA
Zapovjedništvo

Op. la Broj 2/ty
u Derventi, dan 10. III. 1945

M.H.O. Z.H.R.G.
M.H.O. Z.H.R.G.
M.H.O. Z.H.R.G.
M.H.O. Z.H.R.G.
M.H.O. Z.H.R.G.

3

Zapovjedništvu 1.2.i.3. bojne XVI.ust.zdruga
Zapovjedništvu Detaširanog voda -"-
Zapovjedništvu 1.bojne XVI.pješ.zdruga
Sastavak

/zemljovidna sekcija Derventa Mj:1:100.000/

Budući je posljednja tri dana neprijatelj na svim sektorima izvršio pokretanje svojih jedinica, to nam je time stvorio ne jasnu sliku njihovog raspodjela. Radi daljnjih akcija, kao i raspodjela vlastitih jedinica potrebno je izvršiti razvištanja i stalna motrenja predprostora pojedinih jedinica. Isto tako iz taktičkih kao i političkih razloga bez uslovno je potrebno saznati gdje se nalaze četničko-ermatorski ogradni i dali su u dodiru ili sukobu sa partizanima, odnosno četničkim grupama Kovačević ili Mihajlović. U tu svrhu

Zapovijedam:

- 1.1.bojna XVI.ust.zdruga sa svojim 3.satom izvršiti će izvištanja u pravcu Brana /kota 106 kraj rijeke Srednje/, do kote 212, 1 km. zapadno od Bogača Vica/.
 - 2./5.sat 1.bojne XVI.ust.zdruga izvršiti će izvištanje predprostora od pomenute kote 212 do kote 270 /Topuz/, pri izvršenju sadatka 5.sati pomoći će im milicija i pripremiti 4.sati 1.sati 2.bojne XVI.pješ.zdruga, kao i milicija iz Bukovica/.
 - 3./4.sat 1.bojne XVI.ust.zdruga izvršiti će izvištanja u pravcu predprostora od pomenute kote 270 /Topuz/ do kote 253 odnosno do sela na Lovnici 700 m. sjevero-zapadno od kote 253 u S. Trnjani/.
 - 4./2.i 3.vod 2.sati 1.bojne XVI.pješ.zdruga uz pomoć 1.voda stož. sati 1.bojne XVI.ust.zdruga, izvršiti će izvištanja u pravcu izvišnog groblja i kote 251 /Gorova Gostijl km. sjeverno od Bogača Kolonije/.
 - 5./3.sati 1.vod 1.bojne XVI.ust.zdruga izvršiti će razvištanje u pravcu S. Velika i S. Starića, kote 239 /239/ do S. Javora. Pri izvršenju ovoga sadatka pomoći će im i suradivati 1.vod 2.sati 1.bojne XVI.pješ.zdruga sa Plihana/.
 - 6./1.i 2.vod 3.sati 1.bojne XVI.pješ.zdruga izvršiti će razvištanja predprostora između njihovih voda, a isto tako obaviti nadir sa 4.vodom 1.bojne XVI.pješ.zdruga /S. Starića/, kao i razvištanje predprostora u pravcu S. Mišinci. Pri ovom njihovom nadiru pomoći će im 3.sati 2.bojne XVI.ust.zdruga sa Bogačaljke/.
 - 7./3.i 4.vod 3.sati 1.bojne XVI.pješ.zdruga izvršiti će predprostor Brana, kote 268 /2.5 km. zapadno od Bogačaljke/, do kote 256 /S. Mišinci 2 km. južno od S. Trnjani/. U izvršenju ovog sadatka istima će pomoći 4.sati 2.bojne XVI.ust.zdruga sa Bogača Kolonije/.
 - 8./Predprostor od S. Trnjani /Mišinci/ do klineva na Kopljanici/ do S. Kalandrović kote 216, izvršiti će razvištanja 2.i 3.vod 1.sati XVI.pješ.zdruga, uz pripremu 2.sati 3.bojne XVI.ust.zdruga/.
 - 9./1.2.i 3.vod 4.sati 1.bojne XVI.pješ.zdruga izvršiti će razvištanje u pravcu sela Kotorako, Ključari, Dali Koprivor i Veliki Koprivor/.
 - 10./2.sati 1.bojne XVI.ust.zdruga sa 2.i 3.vodom stož. sati iste bojne izvršiti će razvištanje predprostora od Bogača do Topićevog grada, 6 km. Zapadno od Derventa/.
- Pri izvršenju sadatka ne ograničavati se točno na pomenute kote, nego na mogućnosti i prilike koje će im se pružiti pri samom razvištanju. Može biti bliže, a i dalje, vod prava situaciji/.
- Ova razvištanja izvršiti najkasnije i u roku od 24 sata, a ovo zapovjedništvo izvjestiti o ishodu najkasnije do 12.III.45. u 10.sati.

a

Fotokopija prve stranice dokumenta br. 182.

trebne zapovijedi sa uputama i naglasiti posljedice neizvršenja i zakašnjelosti izvještaja.

Nastojati da izvješća budu precizna, kratka i jasna. Viesti provjeravati i u zagradi označiti od koga je i kada po datak primljen (ne nasjedati seljačkim brojkama).

Rieč neprijatelj precizirati da li je četnik (i to koje grupe), partizan (koje jedinice) i vjerovatnu namjeru istih.

Bezuvjetno saznati postave crnogorskih četnika (njihov dodir sa neprijateljem, i to: kada i gdje).

Prilikom izvršavanja ovih razviđanja ne ostavljati vlastite postave neosigurane, i u dodiru sa neprijateljem ne upuštati se u nekorisnu i skupu borbu.

Ovom zapovjedi upoznati sve sudionike kako ne bi nastalo međusobno sukobljavanje, puškaranje i nevine žrtve.

Ljudstvu skrenuti pozornost na stegu vatre, štednju streljiva kao i pristojno ponašanje prema pučanstvu. U koliko nije neophodno potrebna vatra, rađe neprijatelja mimoći, nego nepromišljenim puškaranjem pokvariti i uništiti plansko i točno izvršenje ovog zadatka.

Za izvršavanje ovog zadatka osobno mi odgovaraju zapovjednici bojna.

Za poglavnika i dom spremni!

Z a p o v i e d n i k :
u. s.
Glavar stožera
ust. satnik (A. Dujlović)
A. Dujlović

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 11. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 70/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

11. III. 1945.

Iztočna fronta:

U podhvat u području zapadno Janje slomljen je žestok neprijateljski odpor, te su uništeni diovi jedne nepr. divizije. Prema prvim izvješćima nepr. gubitci iznose: 129 poginulih, 37 ranjenih, a zaplijenjeno je: 1 p.o. top, 3 bacača, 27 strojica, 14 strojosamokresa i drugo razno oružje, koje je djelomično uništeno.² Istočna obala Drine jako je posjednuta po neprijatelju.³

Južno Brčkog prikupljaju se jače nepr. snage.

U Srijemu tučeni su topničkom vatrom nepr. pokreti obostrano ceste Šid — Berkasovo. Opažena je izmjena nepr. postrojbi.⁴

Na Dravskom odsjeku obostrana topnička vatra u području Osieka i Barča.

8 km iztočno Pitomače prebacila se skupina od 80 odmetnika preko Drave.

Moslavina:

Podhvat u Moslavini uspješno napreduje.

Podhvatna skupina iz Bjelovara probila je jako branjene nepr. postave južno potoka Česme (8 km južno Bjelovara), te napredovala 5 — 7 km južno potoka. Borbene skupine sa zapada i jugozapada dostigle su Čazmu, gdje su se spojile.

Zaprečna skupina južno Moslavačke Gore dostigla je crtu: Garešnica — Moslavačka Slatina (12 km i.j. i. Križav

¹ Prepis originala {umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 11/1—1, k. 48:

² Borba je, 8. i 9. marta, vođena protiv 25. brigade 28. udarne divizije JA. Brigada je tom prilikom imala 5 poginulih i 22 ranjena borca (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

³ O tome vidi dok. br. 70.

⁴ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Karlovac:

U već javljenom podhvatu kod D. Kupčine (20 km i.s.i. Karlovca) 8. III. neprijatelj je pretrpio gubitke od 127 poginulih, 44 zarobljenih, te izgubio 21 strojnicu, 1 strojopušku, 1 bacača i 30 pušaka. Vlastiti gubici: 10 Niemaca i 2 naša vojnika poginuli, 8 vojnika ranjeno i jedan je nestao.

Lika:

Bielo Polje (15 km j.z. Bihaća) je osvojeno nakon što je slomljen jak nepr. odpor, posebno na istočnom rubu mjesta.

Neprijatelj uzmiče na Plješivici dielom prema jugu, dielom prema sjeveru pod pritiskom podhvatnih snaga, koje napreduju iz Bielog Polja, te zatvara cestu Korenica — Prijeboj.

Cesta Mekinjar — Udbina — Lapac zaposjednuta je po našim postrojbama, te su odbijeni svi nepr. pokušaji prodora u smjeru juga i jugozapada.

U ovom podhvatu imao je neprijatelj 128 poginulih, te izgubio 2 p.o. topa, 1 p.z. top, 12 bacača i 15 strojnica⁵

Neretvanska fronta:

Podhvatne snage,⁶ koje su iz područja 1 km s.z. Ivan Sedla, unatoč težkih zemljišnih uvjeta, napredovale u smjeru j.z., morale su obustaviti svoje napadaje zbog bočne djelatnosti neprijatelja na područje Raštelica — Bukovac⁷ (16 i 14 km s.s.i. Konjica), te jake nepr. topničke vatre.

Neprijatelj, koji je prodro 2 km i.j.i. Tarčina odbijen je u smjeru sjevera.⁸

Sarajevo:

Neprijateljske postrojbe prodrle su iz smjera zapada u područje zapadno i j.z. Sarajeva, te prolazno zatvorile cestu Ilidža — Hadžići i Ilidža — Kiseljak.⁹

Noću na 7. III. j.i. Jablanice (13 km j. Sarajeva) odbijen je neprijateljski napadaj na zaprečnu crtu.

⁵ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

* Vidi dok. br. 47, objašnjenje 11.

⁷ To mjesto nije, na označenom prostoru, nađeno na karti 1:100.000.

' i ' Odnosi se na jedinice 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

Postrojbe, koje su povučene iz područja Višegrada i Goražde zaposjele su zaprečnu crtu: Sokolac — Prača.¹⁰
V. bojna 18. pješ. zdruga vodi i nadalje teške borbe u području Goražde, te je od 16. I. do danas naniela neprijatelju gubitke od oko 800 poginulih" dok je sama pretrpila gubitke od oko 400 poginulih.

Zenica:

U području Zenice nije bilo važnije borbene djelatnosti.

Razoren je most na cesti Zenica — Zepče (4 km s. Nemile) po neprijatelju.

Doboj:

U području 11 km južno Doboja opaženo je primicanje neprijatelja ka dolini r. Bosne iz smjera zapada.¹²

Obćenito:

U toku izviđanja i manjih djelatnosti u području Našica, Bjelovara, Karlovca, Kostajnice i Banje Luke pala su 32 partizana, 6 ih je ranjeno i 10 zarobljeno. Zaplijenjena je jedna strojopuška, 1 strojosamokres i 23 puške. Vlastiti gubitci: 3 ranjena.

Postrojbama u Požezi prijavila su se još 23 vojna obveznika.

Nepr. zrakoplovstvo:

9. III. nepr. zrakoplovi onesposobili su stroj vlaka između Sesveta i Dugog Sela.

10. III. nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Borovo. Pojedinosti još nisu poznate.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
glavnostožerni pukovnik (Helbich)	General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich	T. Sertić v. r.

M. P

¹⁰ Riječ je o jedinicama njemačke 181. pješadijske divizije i dijelovima ustaško-domobranske 8. hrvatske divizije (vidi dok. br. 41 i 54).
¹² O gubicima jedinica JA na tom području vidi dok. br. 41; knj. 33, dok. br. 155.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA
NIH SNAGA NDH OD 12. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 71/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
12. III. 1945.

Iztočna fronta:

U području jugozapadno Bijeljine neprijatelj je mi-
rovao nakon pretrpljenih gubitaka prijašnjih dana.²

U Srijemu nije bilo osobitih događaja.

Na Dunavu obostrana strojnička i puščana vatra,
a na Dravi samo mjestna topnička i bacačka vatra za
uznemiravanje.

Moslavina:

Borbena skupina iz Bjelovara odbila je više noćnih
nepr. protunapadaja, te je u napadaju slomila nepr. od-
por u izgrađenim postavima i 9. III. navečer dostigla
crtu: Miklouš — Berek (8 km i. j. i. i 16 km i. Čazme).
Lievi bok ove podhvatne skupine osiguran je na crti: Pre-
spa — Sredska (7 km j. i. — 15 km j. Bjelovara).

Druga borbena skupina prodrla je iz Sv. Ivana Zab-
no do Vukšića (11 km j. Sv. Ivana Žabno) 10. III. bez
nepr. odpora.³

Lika:

Prigodom naknadnog čišćenja Krbavskog Polja
protjerani su slabiji nepr. dielovi.

Neretvanska fronta:

Na Ivan Sedlu prošao je dan mirno.

Podhvatne snage protjerale su neprijatelja s po-
dručja Mančići — Oštrik — Pleševac (10 km z. s. z. do
10 km s.z. Hadžića).

¹ Prepis originala (umnožen na ečšetneru, latinicom) u AVII,
reg. br. 12/1—1, k. 48.

² Vidi dok. br. 183, objašnjenje 2.

³ O tome vidi tom V, knj. 39.

U toku je podhvat za čišćenje puta Hadžići — Blažuj*

Sarajevo:

Na zaprečnoj crti južno Sarajeva obostrano Jablanice odbijeni su nepr. napadaji u jakosti bojne podpomognuti topničkom i bacačkom vatrom i pojedini prodori pročišćeni protunapadajem. Neprijatelj je uz podršku pojačanja iz iztoka i zapada obuhvatno uspio prodrijeti prema sjeveru i zauzeti visove 1002 i 950 (9 km j. i 12 km j. z. Sarajeva).⁵

Iztočno Sarajeva odbijeni su slabiji neprijateljski napadaji zapadno Podgraba (23 km i.j.i. Sarajeva)⁶ i sjeverno razkrstnice kod Podromanije (30 km i.s.i. Sarajeva).⁷

Stanje u području Kiseljaka je nepromijenjeno.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Petrinje poginulo je 5 partizana i 4 su ranjena, dok je u području Pake sjeverozapadno Đakova zarobljeno 9 naših vojnika i izgubljena dvojica kola.

Prema naknadnom izvješću u borbama oko Travnička od 14. — 23. III⁸ jedan ust. zdrug⁹ nanio je neprijatelju gubitke od oko 600 poginulih i velikog broja ranjenih, pretrpivši sam gubitke od 30 poginulih, 44 ranjena i 54 nestala.

U borbama oko Busovače od 23. II. do 1. III. neprijatelj je pretrpio gubitke od 150 poginulih i 130 ranjenih, dok vlastiti gubitci iznose: 2 poginula i 11 ranjenih.¹⁰

Nepr. zrakoplovstvo:

8. III. 5 nepr. lovaca napalo je most kod Ostrožca sjeverno Bihaća.

⁴ Vidi dok. br. 147.

⁵ Riječ je o jedinicama 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

⁴ Vidi dok. br. 41.

⁷ Vidi dok. br. 46. i 48.

¹ Vjerovatno omaška; treba: 23. II (vidi knj. 33, dok. br. 61 i 133)

¹ Vjerovatno odnosi na 11. ustaški stajaći zdrug, čiji je stožer u martu 1945. bio u Zenici (vidi knj. 33, dok. br. 171 i 172; AVII, reg. br. 28/18—1, k. 114). i

¹⁰ Bliže o tome vidi dok. br. 10 i 18; knj. 33, dok. br. 140 i 153.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su vlak kod Ivankova. Oštećeni su dva stroja, jedna osoba je poginula i dvie su ranjene.

9. III. na glavnoj pruzi između Raića i Okučana onesposobili dva stroja, ubili 7 vojnika i 11 ranili, a kod Popovače istog dana onesposobili jedan stroj.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 11. III. vršilo zaštitu iz zraka na području Karlovac — Sisak — Bjelovar — Varaždin, a 10. III. izvidanje i više drugih raznih zadaća.

Željeznice:

9. III. na glavnoj pruzi između Raića i Okučana naišao je vlak na minu, 9 vagona je oštećeno, dvie osobe su poginule i jedna je ranjena.

Istog dana između istih postaja naišao je na minu još jedan vlak. Oštećen je zadnji vagon, žrtava nema.

10. III. na pruzi Sunja — Kostajnica naišao je na minu vlak. Teže je oštećeno 6 vagona, 7 njemačkih i 7 naših vojnika je poginulo, a 20 Niemaca i 6 naših vojnika je ranjeno.

Istog dana na pruzi Zaprešić — Zabok naišao je vlak na minu. Izskočilo je 5 vagona.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela

glavnostožerni pukovnik (Helbich) Glavar glavnog stožera

(Helbich)

Helbich

General i ust. pukovnik (T. Sertić)

T. Sertić v.r.

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 13. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 72/45

**GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA
13. III. 1945.**

Iztočna fronta:

Odbijeni su nepr. napadaji na uporišta j.z. Bije-
ljine.²

Na iztočnoj obali r. Drine opažen je živahan nepr.
promet. Izviđački dieľovi slomili su slabiji nepr. odpor
na desnoj obali Drine kod utoka u Savu.

U Sriemu nije bilo važnije borbene djelatnosti.

Na Dravi bilo je topničke i bacačke vatre za uzne-
mirivanje.

Požega:

Izviđačke skupine naišle su na jačeg neprijatelja u
području 13 km s.z. Požege, izvršile zadatak, te se po-
vratile pretrpivši gubitke od 2 poginula (među njima
poručnik Jurak) i jednog ranjenog. Nepr. gubitci nisu
ustanovljeni

Moslavina:

10. III. u večernjim satima i noću 11. III. odbijeni
su jaki nepr. protunapadaji izpred sredine i lievog krila
borbene skupine iz Bjelovara. Noćni napadaj na Simlja-
ne (22 km j. Bjelovara) nije mogao prodrieti, zbog od-
pora premoćnih nepr. snaga.

Borbena skupina iz Bjelovara s borbenom skupi-
nom »Gregurić« na desnom krilu od 11. III. u jutro na-
stavlja napadaj, a borbena skupina »Schlacher« čisti po-
dručje oko Čazme. Nepr. gubitci: 97 poginulih i 19 za-
robljenih, a jedna oklopna kola i jedan samovoz su za-
plienjeni.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg.
br. 13/1—1, k. 48.

³ Odnosi se na jedinice 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2,
dok. br. 50).

Petrinja:

U području j.z. Petrinje 9. III. naišle su naše izviđačke skupine na neprijatelja i protjerale ga nanievši mu gubitke od 5 poginulih i 19 ranjenih. Druge izviđačke skupine ubile su jednog i ranile 4 odmetnika, pretrpevši i same gubitak od 2 ranjena i jednog zarobljenog.

Lika:

Jedna borbena skupina prodrla je iz Ličkih Jase nica (11 km j.i. Plaškog) u smjeru jugoistoka i dostigla noću na 10. III. područje 3 km s.z. Poljanka, gdje je naišla na nepr. odpor.

Neprijatelj, koji je iz Plješivice uzmakao u smjeru s. z. prikuplja se u području Plitvičkih Jezera.

U području sjeverno Udbine i u području Bielog Polja zaplijenjeno je jedno nepr. skladište s ukupno 12 gorskih topova, 1. p.o. topom 7,5 cm, te jedno skladište strjeljiva.³

Jaka neprijateljska zračna djelatnost u području Udbina — Lapac.

Neretvanska fronta:

Na Neretvanskom odsjeku nije bilo borbene djelatnosti.

U pozadini tog odsjeka na raskrstnici 4 km s.i. Hadžića usredotočenim napadajem razbijen je samo neznatan dio nepr. snaga, dok je glavni dio neprijatelja uzmakao u smjeru zapada.

10. III. odbijeno je više nepr. napadaja iz smjera s.z. i s.i. na uporišta 6 km i. Tarčina.⁴

Sarajevo:

Na zaprečnim postavima južno Kijeva nastavlja se živahna borbena djelatnost.

Jugoistočno i jugozapadno Jablanice odbijeno je više nepr. napadaja podpomognutih topništvom. U toku su protumjere protiv neprijatelja, koji je prodro u područje 12 km j.ž. i 8 km j. Sarajeva.⁵

Njemačke postrojbe⁶ napustile su Sokolac po zapoviedi višeg podhvatnog zapovjedništva i povukle se dalje prema zapadu.

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Riječ je o jedinicama 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147)

⁵ Bliže o tome vidi dok. br. 89.

⁶ Riječ je o dijelovima njemačke 181. pješadijske divizije JA (vidi dok. br. 46).

Dielovi jedne ust. bojne probili su se sa obale Drine u Mokro⁷ (15 km i.s.i. Sarajeva).

Odbijeno je više nepr. napadaja na uporište južno Podgraba. U toku su protumjere protiv neprijatelja, koji je prodro u područje 14 km i. Sarajeva u naše zaprečne postave iz smjera iztoka.⁸

Premoćne snage neprijatelja napale su i svladale stražu kod vodovoda Bistrice⁹ (13 km j.i. Sarajeva). Za sudbinu 32 vojnika se ne zna. Sarajevo još ima vode.

Zenica:

U području Kiseljaka i Zenice nije bilo važnijih događaja. Cesta Zenica — Zepče u prometu je od 12. III.

Doboj:

U području Doboja uzmakle su nepr. snage izpred naših izviđačkih dielova u smjeru jugozapada.¹⁰

Napušteni su visovi 419 i 461 (9 i 10 km i. Doboja) pod pritiskom premoćnih nepr. snaga.¹¹ Ustanovljeni nepr. gubitci: 3 poginula i više ranjenih. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 18 ranjenih.

Derventa:

6. III. odbijen je napadaj neprijatelja na uporište Bielo Brdo (6 km s. Dervente).

Nepr. zrakoplovstvo:

Doznaje se da su 9. III. nepr. zrakoplovi bacili 11 bombi na naše postave kod Taborskog (12 km s.z. Krapine) bez učinka.

10. III. nepr. zrakoplovi napali su Vukovar bombama i strojničkom vatrom. Šteta je neznatna, 2 osobe su ranjene.

12. III. 3 nepr. zrakoplova bacili su 6 bombi na želj. postaju Dugo Selo. Porušena je zgrada postaje, pruga je oštećena. Broj žrtava nije poznat.

Vlast. zrakoplovstvo:

12. III. naše zrakoplovstvo izvršilo izvidanja nepr. letilišta, zatim izvidanje neprijatelja u području Sloboda-

⁷ Ta bojna je iz sastava 1. ustaškog djelatnog zdruga (vidi knj. 33, dok. br. 172).

⁸ Vidi dok. br. 41.

⁹ Napad je izvela 7. crnogorska brigada 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 40 i 89).

¹⁰ Vidi dok. br. 82.

¹¹ Odnosi se na jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 18).

ština i Bratuljevci, te uspješno napalo bombama neprijatelja kod sela Crljenci.

Osim toga vršilo je zaštitu područja Karlovac — Zagreb — Sv. Ivan Zelina iz zraka i više prijevoza.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela glavnostožerni pukovnik General i ust. pukovnik (T. Sertić) (Helbich) Helbich	Glavar glavnog stožera ust. pukovnik (T. Sertić) T. Sertić v.r.
---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------	-----------------------------------------------------------------------

M. P

BR. 186

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 14. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 73/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

14. III. 1945.

Iztočna fronta:

Izpred podhvatnih snaga, koje čiste područje zapadno Bijeljine, neprijatelj se povukao u smjeru zapada nakon što je djelomično pružio žilav otpor i pretrpio gubitke od 48 poginulih i 10 zarobljenih²

U području južno Brčkog okupljene su jake nepr. snage.³ Očekuje se napadaj na ovo mjesto. Gradačac (10 km j. Bos. Samca) obkoljen je od neprijatelja.⁴

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 14/1—1, k. 48.

² Odnosi se na jedinice 17. udarne divizije. Bliže o njihovim gubicima vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50.

³ Riječ je o jedinicama 28. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

⁴ To mjesto su 11. marta zauzele jedinice 25. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 17).

U Sriemu, osim mjestne topničke i pješačke vatre za uznemirivanje, nije bilo borbene djelatnosti.

Nepr. sat. koja je iztočno Pitomače prešla Dravu, odbačena je natrag na sjevernu obalu.

Moslavina:

Podhvat u Moslavini nastavlja se uspješno.

Nakon gubitka područja Čazme, neprijatelj žilavo brani svoje sliedeće veliko obskrbno središte u području: Podgarić — G. Garešnica — Oštri Zid (13, 20 i 19 km j.i. Čazme).

Borbena skupina iz Bjelovara dostigla je sredinu mjesta Šimljanik (13 km j.i. Čazme), ali je usljed protunapadaja premoćnih nepr. snaga napustila mjesto. Bobrena skupina »Gregurić« prodrla je u područje 10—12 km j.i. Čazme. Bobrena skupina »Brehner« ustanovila je izvidanjem da je područje Garešnice jako zaposjednuto od neprijatelja.⁵

Vlastiti gubici: 2 vojnika poginula, 35 ranjenih (4 častnika).

Lika:

Odbijen je nepr. napadaj u jakosti bojne na zaprečne postave između Rebića i Udbine, uz 42 poginula nepr. vojnika.

Neretvanska fronta:

Na Ivan Sedlu nije bilo borbene djelatnosti.

U noćnim borbama iztočno Tarčina poginula su 82 nepr. vojnika, 12 ih je zarobljeno,⁶ dok vlastiti gubici iznose 5 poginulih. Zaplijenjeno je 3 bacača, 4 strojnice i jedna p.o. puška.

Sarajevo-

Na zaprečnoj crti kod Kijeva (12 km j. Sarajeva) odbijena su dva nepr. napadaja u jakosti bojne obostrano Jablanice. Zapadno Jablanice neprijatelj je odbačen u protunapadaju, a iztočno Jablanice povraćeni su izgubljeni postavi.⁷

Iztočno Sarajeva u toku je podhvat proti neprijatelja (700 ljudi), koji je s iztoka prodro u Čemanoviće

⁵ Vidi tom V, knj. 39.

⁴ O gubicima naših jedinica na tom prostoru vidi dok. br. 147.

⁷ Borba je vođena protiv jedinica 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

i Careve Vode (4 i 5 km i.s.i. Pala). Južno Pala jedna borbena skupina naišla je na neprijatelja. Iztočno Pala povraćen je izgubljeni vis 1124.⁸

Protunapadajem pročišćen je nepr. prodor u glavnu borbenu crtu 2 km z. Sokolca, pri čemu je poginulo 66 nepr. vojnika.

Prema posljednjem izvješću Niemci još nisu napustili Sokolac.⁹

Zenica:

U području Zenice i Kiseljaka nije bilo borbene djelatnosti

Doboj:

U području Doboja nije bilo važnijih događaja.

Obćenito:

Prigodom izviđanja kod Kiseljaka, Brčkog i Požege palo je 14 odmetnika, 6 je ranjeno i 2 su zarobljena, dok vlastiti gubitci iznose: 1 poginuo, 2 ranjena i 7 zarobljenih. Zaplijenjeno je više pušaka.

Nepr. zrakoplovstvo:

12. III. nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Borovo bez štete.

Istog dana nepr. zrakoplovi oštetili su želj. prugu kod Krapine.

Toga dana napali su nepr. zrakoplovi vlak na pruzi Zabok — Varaždin kod Novog Marofa. Stroj je izkliznuo. U isto vrijeme onesposobljen je još jedan stroj na istoj pruzi kod Podruta.

13. III. nepr. zrakoplovi napali su kod Božjakovine 2 teretna samovoza, koji su prevozili dielove jednog našeg zrakoplova. Poginuli su jedan zrak. nadporučnik i jedan vodnik. Jedan samovoz je uništen, a jedan oštećen.

Istog dana nepr. zrakoplovi onesposobili su jedan stroj kraj Dugog Sela.

Prigodom napadaja nepr. zrakoplovstva na Dugo Selo 12. III. poginula su 2 Niemca, a 2 naša vojnika su ranjena.

⁸ Na tom prostoru su tada djelovale jedinice 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 41).

⁹ Bliže o tome vidi dok. br. 46.

Vlast, zrakoplovstvo:
Naše zrakoplovstvo 13. III. izvršilo je svoje zadatke.

Željeznice:
12. III. između Zagreba i Sesveta naišao je vlak na minu. Istog dana je šteta uklonjena i kvar popravljen.
12. III. na pruzi Brod — Sarajevo između Dobrinja i čatića naletio je na minu teretni vlak. Stroj je izskočio.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M. P

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić")
T. Sertić v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

BR. 187

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 15. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 74/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

15. III. 1945.

Iztočna fronta:
Na iztočnoj obali Drine nasuprot Janje opažena su nepr. prikupljanja.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 15/1—1, k. 48.

U Sriemu pojačana je nepr. topnička vatra za uznemiravanje naročito u području Ilinci i na sjevernom krilu. Izvidanjem je ustanovljeno da je šumsko područje južno Vrbanje i oko Batrovaca prosušeno i prohodno.

Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost na Sriemskom odsjeku. Bombama i strojničkom vatrom napadnuti su Vukovar i Vrpolje, izpred glavne borbene crte prisilno se spustio jedan nepr. oštećeni zrakoplov.

Prigodom čišćenja područja istočno Pitomače, gdje se neprijatelj bio prebacio preko Drave, pretrpio je gubitke od: 44 poginula (41 Bugarin² i 3 odmetnika), i 2 su zarobljena. Plien: 2 p.o. topa, 8 strojnica, 3 stroj-samokresa, 13 pušaka, strjeljivo i oprema. U nastavku čišćenja velik dio neprijatelja udavio se u Dravi prilikom povlačenja. Vlastiti gubitci: jedan poginuo i 8 ranjenih.

Moslavina:

Nastavlja se podhvat u Moslavini. Bobrena skupina »Gregurić« dostigla je crtu: G. Humka — Garić grad (12 i 14 km s.i. Popovače). Bobrena skupina iz Bjelovara drži crtu: vis 213 — Šimljanik — sjeverni dio sela Šimljana — Krivaja — Potok (16 km j.i., 16 km, 17, 20 km i.j.i. Čazme).

Odbijeni su jaki nepr. napadaji na ovu crtu i postave između borbene skupine »Gregurić« i »Bjelovar«. Svi su napadaji odbijeni.

Nepr. gubitci 12. i 13. III. iznose: 31 poginuo (izbrojeno), 5 zarobljeno, dok se cieni da je broj gubitaka znatno veći. Jedna ust. bojna u borbama kod Sredske 12. i noću 12/13. III. pobila je oko 50 nepr. vojnika.

Vlastiti gubitci za ovo isto vrieme iznose: 40 poginulih, 125 ranjenih i 3 nestala. Plien: jedna strojnica, 3 stroj-samokresa, 5 pušaka, mine, strjeljivo i oprema.

Bobrena skupina »Schlacher« zaplienila je u Mikloušu (7 km j.i. Čazme) jedan bacač »John buli«, 4 stroj-samokresa, 4 stroj-puške, jedan vagon kože, čitavu tvornicu kože s tri stroja, jedan motor, oko 1500 padobrana, razorno tvorivo, mine i opremu. Prema iskazima mještana neprijatelj je u području Miklouša zapleo 6 oklopnih kola, koja još nisu pronađena.

² Odnosi se na pripadnike otečestvenofrontovske bugarske 1. armije <vidi »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, knj. 2 (drueo izdanje), str. 498, 506. i 571).

Jastrebarsko:

Posada Jastrebarskog napala je sjeverno mjesta jedan nepr. povoz, ubila 13 nepr. vojnika i zaplienila strjeljivo.

Lika:

U podhvalu od 1. do 11. III. polučile su naše postrojbe u Lici, unatoč teških zemljišnih i vremenskih uvjeta, djelomično u žestokim borbama, velik uspjeh protjeravši neprijatelja iz područja Krbavskog Polja. Na taj način neprijatelj je lišen svog glavnog uporišta u Lici, te spoja s dalmatinskom obalom na jugu i s Kordunom na sjeveru.

Dok naši gubitci iznose samo 34 poginula, neprijatelj je izgubio: 705 poginulih, 66 zarobljenih i 21 prebjeglog, te plien od: 12 topova 7,5 cm, 6 p.o. topova, I p.z. top, 13 bacača, 51 strojnica, 14 strojosamokresa, 211 pušaka, velike količine strjeljiva, razprsnog tvoriva, različitih vozila, ostale ratne opreme i hrane. Uništeno je više skladišta, koja se nisu mogla odpremiti.

U području Vaganca odbijen je neprijatelj, koji se noću na 13. III. bio približio mjestu.

Jedna lovačka skupina, koja je porušila most preko Korane sjeverno Plitvičkih Jezera, naišla je u području Udbine iznenada na neprijatelja, koji je vršio izmenu svojih postrojbi, te ga protjerala nanievši mu gubitke od 21 poginulog i 4 zarobljena nepr. vojnika.

Jugozapadno Udbine odbijena su 3 noćna napadaja u jakosti sati.³

Neretvanska fronta:

U području Ivan Sedla bilo je samo slabije nepr. topničke vatre.

U borbama prošlih dana neprijatelj je izgubio 77 poginulih, 33 ranjena, 23 zarobljena, te plien od: 8 strojopušaka i 45 pušaka.⁴ Vlastiti gubitci: jedan častnik i II vojnika poginulo, 4 častnika i 42 vojnika ranjena.

Sarajevo:

Na zaprečnoj fronti južno Kijeva premoćne nepr. snage podpomognute topništvom odbacile su naše po-

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Bliže o gubicima jedinica JA na tom prostoru vidi dok. br. 47.

strojbe s visa 956 (10 km j.z. Sarajeva), kojeg su prije toga jurišem osvojile naše čete.⁵

Iztočno Sarajeva odbačen je neprijatelj s područja 6 km i. i 4 km s.i. Pala uz visoke gubitke u smjeru sjevera. Odbijeni su noćni napadaji na mostove 5 km j. i 2 km s. razkrstnice kod Podromanije uz 52 poginula i 16 zarobljenih nepr. vojnika. Vlastiti gubitci 10 ranjenih. Neprijatelj dovlači pojačanja izpred zaprečne crte iztočno Romanije.⁶

Visoko:

U podhvat u području zapadno Kiseljaka njemačke čete oslobodile su 13. III. Kreševo.⁷

Zenica:

U području Zenice nije bilo važnijih događaja.

Doboj:

U području 9 km j.j.z. Doboja u manjem podhvat u odbačene su nepr. predstraže. U nastavku podhvata 11 km j.z. Doboja odbijeni su u bliskoj borbi protunapadaji jačih nepr. snaga.⁸

Obćenito:

U toku izvidanja kod Požege, Ozlja i Ivanićgrada pala su 3 odmetnika, više ih je ranjeno i 3 puške su zaplijene. Vlastiti gubitci: 3 ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

12. III. nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom Zvečaj.

13. III. nepr. zrakoplovi bacili su 2 bombe kod želj. postaje Ivanićgrad bez štete.

14. III. oko 11,30 sati nepr. zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom sjeverozapadni dio Karlovca. Ima štete.

Istog dana od 12,22 do 13,06 sati nepr. zrakoplovi napali su u više valova želj. prugu Kustošija — Vrapče zapadno Zagreba. Ima štete na želj. pruzi i vagonima. Oštećena je duševna bolnica, občinska zgrada i nekoliko kuća u Vrapču. Broj žrtava još nije poznat.

⁵ Vidi dok. br. 89.

⁶ Odnosi se na jedinice 3. korpusa JA (vidi dok. br. 46 i 48).

⁷ To mjesto su zauzele jedinice 7. SS divizije (vidi dok. br. 147).

⁸ Odnosi se na jedinice 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 61 i 82).

14. III. u selu Dubovica kraj Ludbrega pao je jedan nepr. bombarder i izgorio. Jedna bomba se razprsnula i ranila 8 osoba.

Vlast, zrakoplovstvo:

14. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo izvidanje u Podravini i prijevoz tvoriva.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M. P.

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
eist pukovnik (Helbich)
Helbich

BR. 188

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA 5. BOJNE 10. USTAŠKOG
STAJAČEG ZDRUGA OD 15. MARTA 1945. ZAPOVJEDNIŠTVU
6. HRVATSKE DIVIZIJE O PODHVATU BANJA LUKA —
IVANJSKA'

ZAPOVJEDNIČTVO
V. BOJ. X. UST. STAJ. ZDRUGA

Koncept²

Broj 414____/taj.
B. Luka dne 15-111 1945

ZAPOVJEDNIČTVU 6. HRVATSKE DIVIZIJE

Banja Luka.

Točno prema dobivenoj zapoviedi naslova od 13. ožujka o.g. krenule su danas, dne 14. III. postrojbe ove bojne u određeni podhvat i to kako sledi

¹ Koncept originala (pisan na mašini, latinicom) u AVII, reg. br. 36/8—1, k. 114/A. " i
¹ Dopisano mastilom.

17. sat ove bojne u jačini od 170 ljudi, pojačana sa 10 vojničara škole ORSA i 5 strojopuškara iz Zalužana pravcem Barlovci — Bakrena Glava — Valentići.

19. sat ove bojne u jačini od 90 vojničara, pojačana sa 10 vojničara škole ORSA i 5 strojopuškara iz Zalužana pravcem Zalužani — Parlog — Ledina — Majdanska Staza — Klupe.

Kako su na Parlog izvedene dvie bitnice, to da one budu osigurane, a osim toga, da se održi i veza između obe sati, koje su lepezasto napredovati imale u udaljenost od oko 10 km. zračne linije, to je u taj međuprostor ubačeno 25 vojničara od 20. sati ove bojne i 60 vojničara ojačanih sa 10 vojničara škole ORSA i 5 strojopuškara i sa izviđačkim vodom ove bojne u jačini od 16 vojničara i njima pridieljena 4 vojničara škole ORSA sa dvie strojopuške.

Vojničari 20. sati osigurali su bitnice u okrugu sa promjerom od oko 500 metara, dok je 18 sat i izvidnički vod dobio nalog napredovati u pravcu Parlog — Crkveno Brdo — Dikevci, te ujedno držati vezu sa 17. i 19. sati.

Podhvat bio je pod zapovjedništvom podpisanog, koji se nalazio sa tom srednjom skupinom.

Zadatak podhvata bio je podpomognuti povratak skupine satnika Katalenića, koji se navodno vraća iz pravca Ivanjska — u Banja-Luku.

Uz zapovjednika bojne nalazio se i njemački poručnik, pridieljen diviziji kao častnik za vezu, zajedno sa svoja 4 vojnika, koji su za vrijeme celog podhvata istome prisustvovali i u njemu sudjelovali.

Iz Banja-Luke krenula je bojna u Zalužane u 2 sata u noći, tamo je dobila već navedeno oružje kao i ljudstvo, koje je sa oružjem rukovalo i u 5 sati krenula označenim pravcem.

Topništvo krenulo je u pola 5 sati iz Banja Luke i u pola 7 sati zauzelo položaj u Parlogu.

Oko 8 sati iz jutra dostignuta je crta Ledina — Crkveno Brdo te uzvisine istočno crkve u Ramićima.

Propitkivano je kod žitelja o skupini Katalenić, ali se o njemu ništa snaznati moglo nije, a opet ni po pucnjavi nije se moglo zaključiti, da je igdje u blizini.

Zbog toga, a nakon odmora, naredeno je daljnje napredovanje i oko 10 sati iz jutra dostignuta je crta Majdanska Staza — Ojdanići — Dikevci — Bakrena Glava.

I ovdje se ispitivalo za skupinu Katalenić, ali i tu bezuspješno.

Jedino što sam podpisan saznao od jednog žitelja sela Dragočaj, da je prošle noći bila u pravcu sela Taraševac i

Pezići jaka strojnička i bacačka vatra, ali između koga i sa kim su borbe vođene, nitko ništa nije znao kazati.

Isto tako izjavila je podpisanome jedna žena, da je u Grabežu vidjela mnogo vojske, vrlo dobro naoružane sa strojnicama i sa strojosamokresima, koja je dobro obučena, ali da drži, da će to prije biti partizani, no naša vojska. Ona je išla iz Ivanjske u Banja Luku, a ipobliže iz bliza nije te vojske mogla vidjeti, jer se bojala, da je, ako su partizani, ne uhvate.

Prema svemu tome bio sam podpuno uvjeren, da je to skupina satnika Katalenića, i da je sigurno naišla na veće snage partizana i da je tamo stiešnjena.

Zbog toga, da mu što prije i jače pomognem, naredio sam daljnji pokret, kako bih što prije došao s njime u doticaj.

Nešto oko podneva desno krilo, koje je napredovalo prema Valentiću i dostiglo selo Cerići i Prepalicu, dobilo je sa groblja jugoistočno sela Valentići vrlo jaku i žestoku puščanu i strojopuščanu vatru, koja je sat prihvatila. U borbi i na juriš groblje je nakon pola sata zauzeto, ali je protuudarom partizana, nakon dobivene pomoći i opet izgubljeno.

Srednja skupina, u kojoj se podpisani nalazio dostigla je oko 13 sati kotu 252 istočno sela Barešići i kotu 301 zapadno sela Nabrđani, dok je lievo krilo (19. sat) uhvatilo vezu sa izvidničkom bojnom ispod Klupe, a desnim krilom bila sa nama u vezi preko kote 392.

Na toj crti ostalo se sve do 15 sati izčekujući podhvat grupe sat. Katalenića, koji nikako započimao nije.

Oko 15 sati dobila je 18. sat u kojoj se podpisani nalazio iznenada topničku vatru, a odmah zatim i jaku strojopuščanu vatru i to sa groblja istočno sela Grabež (nazvano Radin Gaj) te sa kote 330 (Ruštevac).

U nadi da je to počela podhvatna skupina satnika Katalenića, zabranio sam prihvatiti vatru i naredio kratko povlačenje na obližnje kote, u nadi da će satnik od žitelja saznati, da se mi pred njime nalazimo, a nipošto partizani. Držao sam pak to tim više, što je najednom i desno od nas oživjela vatra i što su se sa pravca crkve u Ivanjskoj javila i dva teška bacača koji su pucali — u pravcu Valentića.

Međutim i ako smo se povukli oko kilometar natrag na staro neko pravoslavno groblje vatra na nas ipak nikako prestajala nije, premda smo šutjeli.

Istodobno javljeno mi je da se 17. sat povukla sa Prepalice na Bakrenu Glavu.

Tad tek počeo sam sumnjati da se skupina satnika Katalenića nalazi uopće negdje u blizini i da to sigurno na nas

napadaju partizani, tim više što smo ih vidjeli, gdje u većim skupinama prelaze preko ceste sa namjerom da nas obkole.

Prihvatili smo vatru, ali jer sam video njihovu daleku premoćnost i njihovu nakanu, da nas obkole, naredio sam postepeno povlačenje sa kote do kote, koje se do skrajnje mogućnosti imadu braniti, kako bi se protivniku što više usporilo napredovanje i zadali mu što jači gubitci.

U takovoj borbi i postepenom odstupanju dostigli smo konačno Crkveno Brdo, gdje smo odlučili konačno se oprijeti.

Napominjem, da nas je na povlačenju odlučno pomagala 19. sat, koja nam je svojom bočnom vatrom sa brda Ojdanići omogućila, da smo do Crkvenog Brda dospjeli bez većih gubitaka i da se cijeli podhvata nije pretvorio u katastrofu.

Dostignućem Crkvenog ostali smo na njemu.

Oko 17 sati dobili smo da Crkveno brdo topničku vatru od neko 10 hitaca a odmah nakon toga počeo je juriš partizana na samo Crkveno Brdo.³

Međutim napad je odbijen i partizani nijesu ponovili isti. Kako se približavala večer, to sam naredio, da se vodovi povuku u Banja Luku, a sa Crkvenog Brda da se sat prebaci u Parlog, a na Crkvenom Brdu da ostane jedan vod kao zaštitnica, koji se ima tek pred sumrak povući, što je učinjeno, nakon čega se bojna povratila u nastambe.

Napomenuti mi je, da se neprijatelj nalazi ukopan na groblju (Radin Gaj) ceste Banja Luka — Priedor iznad Mišin Hana, da je vrlo jak i vrlo dobro naoružan osobito strojopuškama i strojosaamokresima te bar sa dva protuoklopna topa. Sama kota vrlo je podesna za obranu i dominira svim okolnim visovima. Bez jačeg djelovanja težeg oružja neosvojiva je.

Isto tako ukopan je neprijatelj i na koti 330 (Ruštovac), dok je na desnoj strani ceste ukopan na groblju jugoistočno sela Valentići.

Istom zgodom moram sa žaljenjem primietiti, da je cijeli podhvata neuspjio i — hvala Bogu — još dosta utješljivo završio, premda je mogao upravo katastrofalno svršiti — a sve-tome ipak je netko kriv.

Kad sam na povratku sa podhvata u Banja Luci saznao od vojnika, satnik Katalenić povratio se iz neuspjelog podhvata još 13. III. u 10 sati na večer a ipak smo mu mi drugi dan nakon njegovog povratka, trebali pomoći, da se povрати u Banja Luku.

Svakako sam od 10 sati na večer, t.j. od vremena, kad se satnik Katalenić povratio u Banja Luku, pa do 2 sata u

¹ Odnosi se na jedinice 15. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

noći, kad sam ja sa bojnom iz Banja Luke u podhvat krenuo, mogao biti obaviešten o tome, a svakako i treba biti, jer bi moje držanje u tom podhvat uopće sasvim drugačije bilo, nego li je bilo ako bi već do tog podhvata uopće i došlo;

U tom slučaju ne bih u najkritičnijem času zabranio vatru, jer bi znao da imam posla sa neprijateljem, a i topništvo je moglo u tom slučaju i te kako akciji pridoći, a ne kao sada, kad je bilo bojazni, da ne tučemo vlastite postrojbe.

Vlastiti gubitci: 1 mrtav, dvojica lakše ranjena, a dvojica nestala, za koje se sumnja, da su još negdje u životu, i da su se sa podhvata sklonili svojim kućama.

Gubitci neprijatelja: Pet (5) mrtvih (ustanovljeno), dok su gubitci neprijatelja sigurno mnogo veći, jer je takovih na otvorenom jurišanju i uz onako tvrdokoran odpor, osobito pod Crkvenim Brdom svakako moralo biti.

Od sprema nije ništa izgubljeno.

Za poglavnika i dom spremni!

**Zapovjednik — bojničnik:
Ing. Kulko**

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANI-
NIH SNAGA NDH OD 16. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 75/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

16. III. 1945. g.

Istočna fronta:

Na Drini odbijeno je više nepr. noćnih napadaja na postave zapadno Janje i prema Modranu. Odbijen je pokušaj prielaza neprijatelja preko Drine 15 km s.i. Bijeljine.²

Zapadno od Bijeljine primiču se nepr. snage.

Na Srijemskoj fronti, osim mjestne vatre za uzne-
miravanje, nije bilo važnijih događaja. Cesta Đakovo —
Našice minirana je od neprijatelja na više mjesta.

Nepr. povozi sjeverno Drave u području Barča
tučeni su topničkom vatrom.

U području Suhog Polja razbijena je jedna nepr.
skupina uz 50 poginulih i 14 zarobljenih.

11. III. odbijeni su nepr. napadaji na uporišta Me-
ljani, Bistrica, Cabutxa (8 i 11 km s.Z. Podr. ^Slatine),
te na Čeralije (9 km j Podr. Slatine).

Moslavina:

U nastavku podhvata u Moslavini odbijeno je više
nepr. napadaja na dostignutoj crti. Nakon što je slomljen
jak nepr. odpor, posebno kod Srednjeg Brda i Oštrog
Zida, podhvatne skupine napredovale su i dostigle 14.
III. crtu: vis 309 — Bresci — G. Garešnica — Krčevine
— Šimljanica — Potok — St. Ploščica (20 — 19 km j.i.
— 19 km i.j.i. — 19 — 20 — 22 km i. Čazme).

Nepr. gubitci povećali su se za još 64 poginula
(izbrojeno), 2 zarobljena. Plien: jedna strojopuška, 3 pu-

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII,
reg. br. 16/1—1, k. 48. \

² O situaciji na tom prostoru vidi dok. br. 70; tom XI, knj. 2,
dok. br. 37 i 50.

ške, 3 skladišta odore, 10 tona raznog englezkog strjeljiva i razna druga skladišta. Vlastiti gubitci povećali su se za još 14 poginulih i 44 ranjena. Podhvat še nastavlja.

Jastrebarsko-

Prilikom već javljenog napadaja na jedan nepr. obskrbeni povoz kod Jastrebarskog nepr. gubitci povećali su se na ukupno 16 poginulih i 14 zarobljenih, dok je zaplijenjeno: 6 strojnica, 24 puške, 1 strojosamokres, razno pješačko i topničko strjeljivo, 18 konja, kola, poljska tiskara, te odjevno i zdravstveno tvorivo.

Lika:

Nakon što se neprijatelj prolazno povukao izpred postava u području Udbine, dovukao je pojačanje te odpočeo jakim snagama svoje napadaje na postave u području Udbine iz smjera zapada i jugozapada. Uspješnim protunapadajem u bok neprijatelj je odbačen u smjeru juga uz gubitke od 102 poginula i 2 zarobljena nepr. vojnika.

Iz područja Bunića odbačeni su razbijeni nepr. dielovi uz 23 poginula, u smjeru juga.

Odpočeo je podhvat proti neprijatelja u području Plitvičkih Jezera.³

Neretvanska fronta:

Na Ivan planini prošao je dan mirno.

Na juriš zauzet je nepr. postav Trebulje (8 km j.z. Tarčina)⁴ uz 7 poginulih nepr. vojnika. Vlastiti gubitci 2 ranjena.

Sarajevo:

Niemci su napustili Podgrab i Sjetlinu (23 i 20 km i.j.i. Sarajeva), te se povukli u Stambulčić i u područje jugoistočno Pala, nakon što su porušili jedan most i dva tunela na pruzi između Sjetline i Stambulčića.⁵

U podhvalu u smjeru Bistrice (12 km j.j.z. Pala) zauzet je vis 1208 (7 km j.j.z. Pala).

Glavne nepr. snage iz područja Kiseljaka uzmakle su u smjeru zapada, te su samo nepr. zalaznice u Kreševu pružile odpor.⁶

³ O borbama Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Borba je vođena protiv jedinica 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 47 i 92).

⁵ O tome vidi dok. br. 40 i 89.

⁶ Odnosi se na jedinice 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

Zenica:

Odbijen je nepr. napadaj na Crkvice i Radakovo (2 km s.i. Zenice) uz 9 poginulih nepr. vojnika. Zaplienjene su 2 strojopuške i dvie puške. Vlastiti gubitci: 3 poginula, 2 ranjena i 2 nestala.

U području 8 km zapadno jugozapadno Zenice odbijeno je više nepr. napadaja u jakosti bojne⁷

Doboja:

Noću 12/13. III. napadnut je neprijatelj na Samariću i višu 202 (8 km i. Doboja) te protjeran. Slijedećeg dana naše snage morale su se povući izpred premoćnog neprijatelja i jake topničke te bacačke vatre.

Noću 13./14. III. protjeran je neprijatelj iz sela Delići (8 km s.i. Doboja) uz 20 poginulih i jednog zarobljenog nepr. vojnika.

Jak pritisak neprijatelja⁸ u području istočno rijeke Bosne povećao se, uslijed čega je ugrožen bok naših snaga istočno Doboja. Postoji mogućnost da se probiju do r. Bosne južno Doboja.

Nepr. zrakoplovstvo:

14. III. nepr. zrakoplov napao je strojničkom vatom V. Goricu i ranio jednu osobu.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi želj. postaju Novoselec Križ i oštetili tri kolosjeka.

Toga dana napali su nepr. zrakoplovi i želj. postaju Popovača, oštetili jedan stroj. 5 vojnika je poginulo i 7 ih je ranjeno.

Prilikom bombardovanja Vrapča 14. III. pronađeno je 18 poginulih osoba, 60 ih je ranjeno, ali izskopano živih izpod ruševina.

Vlast. zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 15. III. izvršilo bombardiranje jednog nepr. letilišta, zatim izvidanje, zaštitu iz zraka i više drugih zadaća.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Đakova, Bjelovara i Banje Luke poginula su tri odmetnika, 2 su zarobljena i zaplijenjen je jedan strojosamokres i tri puške. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 2 nestala.

⁷ Vidi dok. br. 111 i 123.

⁸ Riječ je o jedinicama 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2).

U Sl. Požegi prijavilo se daljnjih 5 vojnika obveznika.

Iz područja Virovitice i Podr. Slatine postrojbe jednog ustaškog združenja dopratile su 376 od boljševika prisilno unovačenih vojnih obveznika, 580 vojnih neposlušnika i 377 novaka.

Željeznice:

16. III. između Dugog Sela i Ivanićgrada minom je oštećena želj. pruga. Neznatan kvar je odmah popravljen.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 190

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 17. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVIJEŠĆE Ia BROJ 76/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

17. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na Drini u toku su borbe s neprijateljem južno
Janje.²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 17/1—1, kT 48.

² Borba je vođena protiv jedinica 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

Odbijeno je više nepr. napadaja na uporišta u području između Bijeljine i Brezovog Polja. Tom prigodom razbijena je jedna nepr. skupina uz 82 poginula.³

U području južno Brčkog primakle su se jake nepr. snage do crte: Omerbegovača — Ulović — Ulice (4 km j., 8 km j.z. i 10 km z. Brčkog). Podhvat iz Žabara prema Gradačcu odvija se povoljno.⁴

U Sriemu i na Dravi, osim običajne vatre za uznemirenje, nije bilo važnijih događaja. Neprijatelj i nadalje žestoko napada mostobran na Dravi sjeverno D. Miholjca.

Moslavina:

U nastavku podhvata u Moslavini dostignuta je crta: 1 km južno Bresci — M. i V. Prokop — Popovac — Kostanjevac — vis 136 — Sv. Jakob — Ploščica, nakon što je mjestimično slomljen jak nepr. odpor.

Nepr. gubitci 15. III. iznose: 117 poginulih (izbrojeno), 203 ranjena, 10 zarobljenih. Oko 253 poginulih je ocienjeno. Među poginulim nalazi se i komandant⁵ 32. part. divizije, tri druga »oficira« i jedan »polit, komesar«. Zaplijenjeno je: 3 bacača »John buli«, 52 strojnice, 356 pušaka, 18 bacača, skladišta žita i kože. Uništen je tehnički odjel tzv. »X. korpusa«. Vlastiti gubitci: 11 poginulih i 93 ranjena (5 častnika).

Sisak:

U području Komarevo — Blinjski Kut (10 i 12 km j.i. Siska) okupljaju se jače nepr. snage s topničtvom i oklopnim kolima, te čamcima na r. Savi. Predmnjeva se da im je namjera napasti Sisak s iztoka i presjeći spoj prema Popovači.

Lika:

U podhvalu »Tiger« jedna borbena skupina napreduje iz Dabra u smjeru sjeveroiztoka, te je bez nepr. otpora dostigla područje sjeverno Ličkih Jasenica. Druga borbena skupina napredujući iz područja Korenice u smjeru sjeverozapada napada neprijatelja u jakosti bojne 5 km j.z. Prijeboja. Treća borbena skupina napre-

³ Riječ je o jedinicama 25. /brigade 28. udarne divizije JA. Tom prilikom one su imale dva ranjena borca (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

⁴ O tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 17. i 33.

⁵ Komandant 32. divizije JA bio je tada Rade Bulat. On je i danas živ.

duje preko Prijeboja i istočno ruba Plitvičkih Jezera u smjeru sjevera.

Odbijeni su noćni napadaji neprijatelja u jakosti bojne na područje južno Udbine uz 37 poginulih nepr. vojnika.⁶

Sarajevo:

U području Ivan planine nije bilo borbene djelatnosti.

Na zaprečnim postavima južno Kijeva 14. III. neprijatelj u jakosti pukovnije napao je u večernjim satima, nakon jake topničke pripreme naše postave i uspio odvladati visovima j.i. i j.z. Jablanice.⁷

Dok je 4 km i.s.i. Pala i istočno Podromanije odbijeno više slabijih nepr. napadaja, započeo je neprijatelj u području Sokolca napadaj s jakim snagama iz smjera jugoistoka i sjevera. Borbe su u toku.⁸

U području Trebevića j.i. Sarajeva neprijatelj vrši jak pritisak. U toku su žestoke borbe.

Izpred premoćnog neprijatelja napušten je vis 1208 (7 km j.z. Pala).⁹

Noću 10/11. III. protjeran je neprijatelj iz Pogara (5 km s. Vareša) uz 6 poginulih i 35 ranjenih nepr. vojnika. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 5 ranjenih. Napuštene su Borovice (7 km s.z. Vareša) pod pritiskom premoćnih nepr. snaga.¹⁰

Zenica:

Na zapadnom odsjeku u području Zenice odbijeno više noćnih nepr. napadaja u jakosti bojne na uporište Počulice (6 km j.z. Zenice).¹¹

U području zapadno Kiseljaka odbačeni su slabiji nepr. dieľovi uz 22 poginula i 2 zarobljena nepr. vojnika.¹²

Doboj:

15. III. premoćne boljševičke snage potisnule su četnike s područja istočno r. Bosne, sjeveroistočno Do-

⁴ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁷ i ' Odnosi se na jedinice 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

⁸ Bliže o tome vidi dok. br. 37, 38, 41, 46, 48 (i 84).

¹⁰ Na desnoj obali Bosne, na prostoru Visoko — Vareš — Zenica, tada je dejstvovala erupa bataljona 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 9).

¹¹ Vidi dok. br. 111.

¹³ Na tom prostoru je dejstvovao 1. bataljon 17. krajiške udarne brigade, ali on nije imao gubitke u ljudstvu (vidi dok. br. 147).

boja, i prisilile ih na prebacivanje preko rijeke na zapadnu obalu, između Odžaka i Kotorskog.¹³ Usled ovog ugroženi su naši postavi s.i. Doboja te cesta i želj. pruga 13 km s. Doboja.

Bos. Gradiška:

Noću 14/15. III. odbijeni su nepr. napadaji na Turske Dubrave (5 km j. Bos. Gradiške) uz 13 poginulih.¹⁴ Vlastiti gubitci: 2 poginula i 7 ranjenih.

Obćenito:

Odmetnici su na cesti zapadno Đakova napali četvera vojnička kola, ubili jednog i ranili dva vojnika, te odveli dva konja. Nepr. gubitci nisu poznati.

U Si. Požegi prijavilo se daljnjih 20 vojnih obveznika.

U toku manjih djelatnosti u području Vinkovaca, Dvora na Uni, V. Gorice i Krapine poginula su 4 odmetnika, 2 su zarobljena, dok vlastiti gubitci iznose: 2 ranjena. Prijavila su se 3 vojnička neposlušnika.

Nepr. zrakoplovstvo:

8. III. nepr. zrakoplovi napali su Petrijeve (12 km s.z. Osieka). Više kuća je porušeno i oštećeno.

10. III. dva neprijateljska lovca bacili su 4 bombe kraj želj. postaje u Krapini. Jedna osoba je poginula i jedna je ranjena.

13. III. nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom vlak kod Ogulina, oštetili stroj i ranili 5 željezničara. Jedan napadački zrakoplov je oboren.

Istog dana nepr. zrakoplovi bacili su bombe kod Ivanić Kloštra i Lupoglave bez učinka.

16. III. nepr. zrakoplovi bacili su dvie bombe na želj. postaju Varaždin. Pojedinosti još nisu javljene.

Istog dana 12 nepr. zrakoplova-lovaca napalo je bombama i strojničkom vatrom Banja Luku, a 4 lovca bacili su bombe na središte Bihaća. Pojedinosti još nisu javljene.¹⁵

¹³ Bliže o tome vidi dok. br. 17. i 162; tom XI, knj. 2, dok. br. 17 i 18.

¹⁴ Napad su izvele jedinice 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

¹⁵ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 16. III. izvršilo izviđanje u području Siska, Garešnice i V. Pisanice, te bacalo promičbene letake.

Željeznice:

16. III. kod Iyanićgrada naišao je na minu stroj sa štitnim kolima. Šteta je još istog dana popravljena.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

**Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.**

Za točnost:

**Pročelnik Operativnog odjela
Glavostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich**

M. P.

BR. 191

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 18. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 77/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

18. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na Drini zaposjednut je iztočni rub Janje, a nepr. pokreti na cesti Modran — Janja² tučeni su topničkom vatrom.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 18/1—1, k. 48.

² Na tom prostoru su dejstvovale jedinice 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

U Srijemu, osim jače topničke vatre za uzneml-ravaje na Ilince i Tovarnik, nije bilo značajnije borbe-
ne djelatnosti. Odbijene su nepr. izviđačke skupine kod
Batrovaca i Tovarnika.³

Noću 14/15. III. bilo je nepr. zrakoplovne djelat-
nosti na Srijemskoj fronti.

Na Dravi bilo je samo neznatne nepr. vatrene dje-
latnosti.

Požega:

U području Krivaje i Tornja (8 i 10 km s.z. Po-
žege) izvidanjem je ustanovljen jak neprijatelj u izgra-
đenim postavima.

Moslavina:

U Moslavini uspješno se nastavlja podhvat proti
neprijatelju. Jače neprijateljske snage ustanovljene su
u području: Kapelica — Kanižka Iva — Garešnica (14
km s.i., 15 km i.s.i. i 17 km s.i. Kutine).

Sisak — Petrinja:

Jake nepr. snage nalaze se u području: Komarevo
— Blinjski Kut — Brđani (12 — 15 km j.i. Siska), te
zapadno i sjeverozapadno Siska. Petrinja i Sisak su ti-
me ugroženi.

17. III. slomljen je nepr. odpor i neprijatelj pro-
tjeran iz Mokrica, Rače i Gore (6 km z. — 8 km j.z.
Petrinje) u smjeru Gline uz 5 poginulih (izbrojeno),
14 ranjenih i jednog zarobljenog.

Na odsjeku Martinska Ves — Trebarjevo — 10 —
12 km s. Siska) podhvatne skupine, koje napreduju obo-
strano rieke Save, spriječile su prebacivanje neprijatelja
preko rieke i odbile nepr. juriš. Tom prilikom poginulo
je 20 vojnika i veći broj je ranjen, dok. nepr. gubitci
nisu ustanovljeni.

Lika:

Jedna borbena skupina odbacila je neprijatelja s
visova sjeverno Poljanka (24 km s.z. Bihaća) u smje-
ru iztoka.

Neprijatelj je odbio napadaje naše borbene skupine
j.i. Čatrnje, te je prešao u protunapadaj uz podporu triju
oklopnih kola i pokušao bočno napasti ovu borbenu sku-
pinu. Prodro je do visa 4 km istočno Poljanka.

³ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Borbena skupina, koja iz Udbine napreduje u smjeru juga, naišla je 8 km j. mjesta iznenadno na jak nepr. odpor podpomognut topničtvom. Nakon borbi s promjenljivom srećom borbena skupina povukla se na polazne postave zadavši neprijatelju gubitke od 69 poginulih i velikog broja ranjenih, te zaplienila jedan laki p.o. top.

Jugozapadno Mekinjara jedna borbena skupina vodi teške borbe sa neprijateljem.⁴

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu oživila je ponovno borbena djelatnost.⁵

Na zaprečnoj crti kod Kijeva popustila je nepr. napadačka djelatnost nakon jakih noćnih borbi. Odbijeno je više nepr. napadaja na Krupac (12 km j.z. Sarajeva). Visovi jedan km z. i j. i. Jablanice povraćeni su. dok su visovi 2 km j.z. i 1 km, još u rukama neprijatelja.

Vis 1208 (7 km j.z. Pala) ponovno je osvojen od naših četa.⁶

Na sjevernom krilu zaprečnih postava izočno Sarajeva jedna borbena skupina odbila je više nepr. napadaja u jakosti pukovnije podpomognutih teškim oružjem iz smjera j.i., i. i sjevera, s težištem na cesti Sokolac — Sarajevo. Neprijatelj, koji se uspio provući kroz zaprečne postave, odbačen je u protunapadaju uz 83 poginula i 4 zarobljena nepr. vojnika, dok je 11 strojnica, 5 strojosa mokresa i 44 puške zaplijenjeno.⁷

Zenica•

U borbama u području 5 km s.i. Kaknja jedna borbena skupina naniela je neprijatelju⁸ gubitke od 49 poginulih i 14 ranjenih, pretrpivši i sama gubitak od 15 poginulih i 8 nestalih.

Doboi:

U toku je podhvat proti neprijatelju, koji nadire preko Vranjaka i Kožuha u smjeru Osječana (22 km

⁴ O dejstvima u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁵ Vidi dok. br. 92.

⁶ Bliže o tome vidi dok. br. 89.

⁷ Napad na tom dijelu komunikacije izvele su jedinice 27. i 38. udarne divizije JA. O tome, kao i o njihovim gubicima, vidi dok. br. 37, 38, 46, 48, 107 i 112.

⁸ Riječ je o grupi bataljona 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 9).

s.s.i., 14 s. i 10 km s. Doboja). Neprijatelj je zaposjeo selo Sjeninu (9 km s.i. Doboja).⁹

Jače nepr. snage nalaze se u području M. Sočanica i V. Prnjavor (20 i 14 km s.s.z. Doboja).¹⁰

Četnici dielom daju odpor neprijatelju, dielom mu prilaze ili ga podupiru¹¹

Obćenito:

U području Požege prijavilo se daljnjih 10 vojnih obveznika.

Na Dilj-gori pronađeno je jedno odmetničko skladište sa 740 kg masti, te jedno skladište strjeljiva.

U toku manjih djelatnosti kod Našica, Banja Luke i Karlovca poginulo je 8 odmetnika i 10 ih je ranjeno.

Nepr. zrakoplovstvo-

12. III. napali su nepr. zrakoplovi vlak kod Mikanovaca. Žrtava i štete nije bilo.

17. III. 17 nepr. lovaca izvršilo je napadaj na želj. mostove kod Zagreba. Stari želj. most je neznatno oštećen bombama. U selu Podbrežju kraj Save porušeno je oko 20 kuća, a veći broj je oštećen. Žrtava nije bilo. Jedan napadački zrakoplov je oboren.

17. III. na pruzi između Novske i Raića napali su nepr. zrakoplovi jedan vlak i jedan stroj. Stroj i dva vagona su zapaljena i onesposobljena. Istog dana nepr. lovci bacili su bombe na želj. postaju Novska, oštetili jedan stroj i ubili dvie osobe, a na želj. postaju Lipovljani bacili dvie bombe i strojničkom vatrom onesposobili nekoliko cisterna i jedan stroj.

Prilikom napadaja nepr. zrakoplova na Varaždin 16. III. bačene su bombe u dva navrata. U drugom valu bačen je najveći broj bombi srednje težine na kolodvor. Srušena je zgrada sekcije i dvie posebničke kuće, a više okolnih kuća je oštećeno. Dvie osobe su poginule, 5 ih je ranjeno, a 3 su žive izkopane iz ruševina.

⁹ Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 33.

¹⁰ Odnosi se na jedinice 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 82).

¹¹ Ti podaci o saradnji nekih četnika s jedinicama JA su tendenciozni. U tom periodu, na Trebavi i u srednjoj Bosni, vođene su žestoke borbe protiv četnika (vidi dok. br. 17, 23, 105. i 200; tom XI, knj. 2, dok. br. 17, 18, 33 i 35).

Prigodom bombardovanja Banja Luke 16. III. pogoden je srednji i istočni dio grada.¹² Poginulo je 13 i ranjeno 27 osoba.

Vlastito zrakoplovstvo:

17. III. naše zrakoplovstvo izvršilo izviđanja u području Petrinje i Siska, te više drugih zadaća.

Željeznice:

17. III. između Prečeca i Ivanićgrada na glavnoj pruzi naišao je na minu putnički vlak. Izkliznulo je 15 kola. Stroj s neoštećenim štitnim kolima u nastavku vožnje prema Dugom Selu naišli su na minu kod Sesevskog Kraljevca, gdje je izkliznulo nekoliko štitnih kola. Popravak je u toku.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela Glavar glavnog stožera
glavnostožerni pukovnik General i ust. pukovnik (T. Sertić)
(Helbich) T. Sertić v.r.
Helbich

M. P.

¹² O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X. knj. 2.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 19. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 78/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

19. III. 1945.

Iztočna fronta:

U području j.z. Bijeljine odbijeni su nepr. napadaji u jakosti sati.²

Južno Brčkog jake nepr. snage nalaze se u pokretu prema Odžaku (12 km j.z. B. Šamca).³ Neprijatelj je otvorio topničku vatru na naše postave 4 km j.z. Brčkog. U toku su protumjere.

U Sriemu bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Na Dravi bilo je samo slabe nepr. topničke i bacačke vatre za uznemirenje.

Na mostobranu sjeverno D. Miholjca vode se teže borbe s neprijateljem, koji napada.

Moslavina:

U nastavku podhvata u Moslavini slomljen je nepr. odpor, te je neprijatelj u paničnom bjegu napustio izgrađene postave i pobjegao prema iztoku.

Podhvatna skupina »Gregurić« dostigla je desnim krilom Garešnicu i uzpostavila spoj s borbenom skupinom »Brehmer«, koja je napredovala iz smjera juga. Borbena skupina »Bjelovar« dostigla je crtu: Dišnik — V. Pašijan — V. Trnovitica — Ploščica (5 km s.Z., 6,

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 19/1—1, k. 48.

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50.

³ Odnosi se na jedinice 25. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 33).

11 i 17 km s. Garešnice). Izviđanjem je ustanovljeno da je istočna obala Ribnjaka južno Garešnice zaposjednuta od neprijatelja.

Lika:

Jedna borbena skupina svladala je nepr. odpor i prebacila se preko Korane s.i. Poljanka (23 km s.Ž. Bihaća), te zauzela Čatrnju, gdje je slomila žilav nepr. odpor. Usled protunapadaja daleko premoćnih nepr. snaga ova borbena skupina povukla se u područje istočno Poljanka. U toku su jači nepr. napadaji sa zapada na visove sjeverno Poljanka.

Borbena skupina iz Mekinjara protjerala je neprijatelja sa visa 961 (3 km j. Mekinjara), ali je u svom daljem napredovanju prema jugu naišla na jake nepr. snage, te se povukla u područje Mekinjara.⁴

Sarajevo:

Osim topničke vatre na naše postave na Ivan Sedlu, nije bilo značajnije borbene djelatnosti.

U području j.j.i. Ilidže jedna borbena skupina slomila je slabiji nepr. odpor i pod teškim zemljišnim uvjetima dalje napredovala.⁵

Na zaprečnoj crti južno Kijeva nije neprijatelj ponavljao svoje napadaje. Prolazno izgubljeni visovi zapadno i južno Jablanice osvojeni su u protunapadaju. Južno Jablanice opažena su okupljanja jačih nepr. snaga.⁶

Neprijatelj pojačava pritisak na južno krilo zaprečne crte istočno Sarajeva.

Kiseljak:

U području Kiseljaka odbačen je neprijatelj u jakosti sati prema zapadu. Područje 6 km zapadno Kiseljaka jako je zaposjednuto od neprijatelja.⁷

Zenica:

17. III. odpočeo je manji podhvat u području 5 km j.i. Zenice. Pojediniosti još nisu poznate.

U području između Zepča i Maglaja živahna nepr. izviđačka djelatnost.

⁴ O dejstvima u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁵ Bliže o tome vidi dok. br. 147, objašnjenje 22.

⁶ Riječ je o jedinicama 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

⁷ Odnosi se na jedinice 10. udarne divizije (vidi dok. br. (147)).

Doboj:

17. III. odbačeni su nepr. delovi s visa 495 i visa 360 (5 — 7 km s.i. Doboja). Po izvršenom zadatku borbena skupina povukla se na polazne postave.

Iztočno Doboja bilo je samo nepr. bacačke vatre za uznemirenje.⁸

Bos. Gradiška:

U području južno B. Gradiške ustanovljene su jače nepr. snage. Predmieva se da neprijatelj namjerava napasti uporište Turske Dubrave (5 km j. Bos. Gradiške).⁹

Nepr. zrakoplovstvo:

15. III. nepr. zrakoplovi napali su bez većeg učinka strojničkom vatrom i bombama Kutinu.

Istog dana nepr. zrakoplovi bombardirali su Gospić. Pojediniosti još nisu poznate.

18. III. 16 nepr. zrakoplova napalo je Osiek bombama i strojničkom vatrom. Pogodeni su gornji grad i zapadni kolodvor. 13 kuća je srušeno. Ima štete i žrtava.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi mostove na Dravi kod Varaždina. Pogoden je želj. most, kolni most je oštećen, a okolne kuće su porušene. Dva napadačka zrakoplova su oborena.

Istog dana 3 nepr. zrakoplova napala su bombama i strojničkom vatrom želj. postaju Karlovac. Ima štete. Jedna osoba je poginula i više ih je ranjeno.

Toga dana nepr. zrakoplovi napali su strojničkom vatrom želj. postaju Dugo Selo i onesposobili dva stroja, te zapalili jedan vagon. Jedan nepr. zrakoplov je oboren i pao kod sela Lupoglave.

7. nepr. lovaca napalo je istog dana želj. prugu kod Zaprešića i vlak na pruzi Zaprešić — Zabok.

Još jedan nepr. zrakoplov oboren je toga dana, te je pao s.z. Kloštar—Ivanića.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 18. III. izvršilo izviđanje u području Turopolja i Siska, bacalo promičbene letake, te više raznih prievoza.

⁸ Na tom prostoru su djelovale jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 35).

⁹ O tome vidi dok. br. 94.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Busovače, Samobora i Ozlja pala su tri odmetnika i uhićena 3 vojna neposlušnika, dok je 6 vojnika ranjeno.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela Glavar glavnog stožera
Glavnostožerni pukovnik General i ust. pukovnik (T. Sertić)
(Helbich) T. Sertić v.r.
Helbich

M. P.

BR. 193

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 20. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 79/45.

GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA

20. III. 1945.

Istočna fronta:

Nepr. snage približuju se Bijeljini i području Brčkog.

Odbijeni su nepr. napadaji na uporišta 4 km j. i 5 km j.z. Bijeljine. Zapadno Brčkog neprijatelj se približava u širokoj fronti G. Žabarima (15 km z.s.z. Brčkog).²

Na Srijemskom odsjeku, pored običajne vatre za uznemiravanje, opaženi su jači neprijateljski poferti na cesti Bačinci — Šid. Pokretni nepr. bitnica od Berkasova u smjeru Šarengrada uspješno su tučeni vlastitom topničkom vatrom.³

Na Dravi bilo je živahne nepr. topničke i bacačke vatre na desnom krilu, a slabije na lijevom krilu.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 20/1—1, k. 48.

² Bliže o situaciji na tom prostoru vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37 i 50.

³ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Moslavina:

Završen je podhvat u Moslavini. U ovom podhvatu slomljen je odpor jačih nepr. snaga, koje su razbijene i protjerane uz velike gubitke u ljudstvu i tvorivu u smjeru iztoka.

Nepr. je izgubio jedno od svojih najvažnijih obkrbnih središta.

Od 8. do 17. III. neprijatelj je izgubio 420 poginulih (među njima jedan komandant jedne nazovi divizije, 10 »oficira« i 3 »politkomesara«). Pronađena su dva velika skupna groba od preko 50 mrtvih odmetnika, zarobljena su 34 odmetnika i veći broj ih se predao. Ukupni nepr. gubitci cieni se na oko 2000 poginulih i ranjenih. Plien: 1 oklopna kola, 26 bacača »John bull-a«, 24 bacača, 172 strojopuške, 28 strojnica, 10 strojosamokresa, 12 p.o. pušaka, nekoliko stotina pušaka (većinom neuporabivih), 5427 nagaznih mina, 5000 puščanih naboja, 136.000 naboja za strojosamokres, preko 5000 kg razprsnog tvoriva, 5000 ručnih praski, 1 osobni samovoz, 4 motor kotura, 10 vagona žita, veće količine polupreradene kože, 500 engleskih odora, te razna skladišta oružja, opreme, živežnih namirnica, kao i razne radionice.⁴

Vlastiti gubitci: 8 časnika i 80 vojnika poginulo, 19 časnika i 384 vojnika ranjeno.

Ostavljena su osiguranja na cesti južno i sjeverno Garešnice i započeto je naknadno čišćenje zauzetog područja.

Neprijatelj, koji je 18. III. napao naša uporišta Prespa i Ciglana (6 i 10 km j.z. Bjelovar) uspio je ući u Ciglanu, odakle su ga upućena pojačanja protjerala uz veće gubitke u smjeru sjeveroiztoka. Neprijateljski gubitci nisu ustanovljeni, dok vlastiti iznose: 9 poginulih, 27 ranjenih i 70 nestalih.

Odmetnici su porušili mostove na cesti Bjelovar — V. Grdevac.

Jastrebarsko:

U toku je manji podhvat u području Jastrebarskog.

Lika:

U Lici povučene su borbene skupine na svoje zaprečne postave, gdje su odbijeni slabiji nepr. izviđački diełovi.

⁴ Tačnije o tome vidi dok. br. 190, objašnjenje 5; tom V, knj. 39.

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu, osim nepr. vatre za uznemiravanje, nije bilo važnije borbene djelatnosti.

Naše i njemačke borbene skupine⁵ u podhvat u južno Sarajeva, uzprkos zemljišnih poteškoća, razbile su jače nepr. snage južno Jablanice i u području Trnova, te 17. III ušle u Trnovo. Neprijatelj se povukao u smjeru Kalinovika pretrpivši velike gubitke u ljudstvu i tvorivu. Pojediniosti još nisu javljene.

U području 14 km j.j.z. Sarajeva druga borbena skupina vodi borbe s neprijateljem, te je do sada naniela neprijatelju gubitke od 71 poginulog i zaplenila: 8 strojnica, 3 bacača, veću količinu raznog strijeljiva, 1 osobni samovoz i jedan motor kotač.

Sokolac:

Na sjevernom krilu zaprečne crte kod Sokolca odbijeni su nepr. napadaji podpomognuti topničtvom iz smjera s.i. uz 22 poginula nepr. vojnika.⁶

S visova 15 km s.z. Kiseljaka odbačene su nepr. skupine dalje u smjeru zapada i odbijeni svi nepr. protunapadaji.

Zenica:

Izviđanjem je ustanovljeno da su sela 5 km i.j.i. i 6 km i.s.i. Zenice zaposjednuta od neprijatelja.

Doboj:

9 km j.z. Doboja uspješno su tučeni topničkom vatom nepr. pokreti.

Banja Luka:

U području 16 km s.z. Banje Luke slomljen je nepr. odpor i neprijatelj protjeran u smjeru sjeverozapada.

U podhvat u 13. III. kod sela Ožegovići (13 km s.z. Banja Luke) pretrpio je neprijatelj gubitke od oko 80 poginulih i ranjenih.⁸

⁵ Tada je 7. SS divizija »Princ Eugen«, u sadejstvu sa ostalim njemačkim i ustaško-domobranskim jedinicama, sa sektora južno od Sarajeva, otpočela napad na 3. udarnu diviziju JA i(vidi dok. br. 89).

⁴ Napad su izvele jedinice 27. udarne divizije JA. O njihovim gubicima vidi dok. br. 107.

⁷ Vidi dok. br. 147.

⁸ Odnosi se na jedinice 39. udarne divizije JA. Bliže o njihovom dejstvu i gubicima vidi dok. br. 94.

Nepr. zrakoplovstvo:

18. III. nepr. zrakoplovi izvršili su čitav niz napadaja na vlakove i to: u želj. postaji Budinščina, Pušća, Bistra, Zlatar Bistrica, Var. Toplice, te na pruzi između Budinščine — Bedekovčine i Novog Marofa. Onesposobljeno je 6 strojeva, poginule su dvie osobe i 20 ih je ranjeno.

19. III. 9 nepr. zrakoplova napali su bombama i strojničkom vatrom Sl. Brod i mostove na Savi. Želj. most je srušen, a drveni oštećen. Ima štete, dok su žrtve neznatne.

Istog dana 57 nepr. zrakoplova napalo je u četiri vala bombama srednje težine mostove kod Varaždina. Teže su oštećeni glavni i mali most, a lakše je oštećen kolni. Ima porušenih i oštećenih kuća. Žrtava nije bilo.

19. III. nepr. zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom Gospić i središte Bihaća. Pojedinošti još nisu poznate.'

Toga dana kod Zaprešića srušena su dva nepr. lovca.

Vlast, zrakoplovstvo:

19. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo više raznih zadaća.

Željeznice:

19. III. na pruzi Zagreb — Dugo Selo između Dugog Sela i Sesveta naišao je na minu vlak. Izlikzla su dvojica štitna kola, a pruga je neznatno oštećena. Kvar je popravljen 20. III.

20. III. na istoj pruzi između Prečeca i Dugog Sela naišao je na minu drugi vlak. Izkliznula su dvojica kola. Neznatna šteta popravlja se.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela glavnostožerni pukovnik (Helbich) Helbich	Glavar glavnog stožera General i ust. pukovnik (T. Sertić) T. Sertić v.r.
---------------------------------------------------------------------------------	---------------------------------------------------------------------------------

M. P.

' O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA
NIH SNAGA NDH OD 21. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 80/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

21. III. 1945.

Iztočna fronta:

U području Bijeljine i Brčkog neprijatelj pojačava pritisak iz južnog smjera. Odbijeno je više nepr. napadaja podpomognutih topničtvom na uporišta 3 km z. i 4 km j. Bijeljine.

Protunapadajem odbačen je neprijatelj, koji je prodro na cestu: Brezovo Polje — Brčko.²

Započeo je podhvat u području Gradačca (28 km z. Brčkog).³

Na Srijemskom odsjeku izpred glavne borbene crte nastavljaju se pokreti nepr. četa.

Mostobran sjeverno D. Miholjca povučen je po zapoviedi na južnu obalu Drave, dok su njemačke snage s mostobrana sjeverno Valpova uspjele nešto napredovati u smjeru sjeverozapada.

Moslavina:

Poslie neuspjeha u Moslavini odlučio se neprijatelj na očajnički pokušaj, da obilazkom lievog krila podhvatne skupine P.T. Zbora napadne Bjelovar, te da osvajanjem Bjelovara i presiecanjem obskrbnog spoja dovede jezgru naših podhvatnih snaga u težak položaj.

U tu svrhu neprijatelj je prebacio dvie nazovi divizije u V. Pisanicu, te je, uvjeren u uspjeh i laku pobjedu, napao noću 17/18. III. iztaknuta uporišta iztočno

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 21/1—1, k. 48.

² Na sektoru Brčko — Bijeljina tada su dejstvovala 17. i 28. udarna divizija JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37. i 50).

³ i " Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 33.

Bjelovara, Prespu i Ciglenu (6 i 10 km j.z. Bjelovara), kako je u Dnev. Izv. br. 79 već javljeno.⁴

Neprijatelju je uspjelo prodrijeti samo u Ciglenu, čija se slaba posada probila u Bjelovar, nakon što je dala žestok otpor, do posljednjeg naboja, te pretrpila gubitke, koji su već javljeni. U Bjelovar probilo se 67 vojnika, a u Cigleni, koja je protunapadajem naših postrojbi osvojena, nađeno je 60 vojnika, koje je neprijatelj zvjerski zaklao.⁵ Posada u Prespi, i ako brojčano slaba i s malo strjeljiva, odolila je lavovski svim nepr. napadajima, unatoč jake bacačke vatre, te je stvorila vrijeme za zahvat pričuva, unapred pripremljenih i dovučenih, koje su napale neprijatelja i protjerale ga s već zauzetog područja dalje prema iztoku nanievši mu teške gubitke. Svojom iznenadnom pojavom zaprepastile su naše pričuve neprijatelja, natjerale ga u bieg, te osujetile njegovu namjeru i posljednju nadu da zada težak udarac našim snagama.

Pronađena su 62 poginula odmetnika, 6 ih je zarobljeno, a na 80 kola svog vlastitog povoza neprijatelj je, umjesto pliena kome se nadao, odvezao svoje mrtve i ranjene.

Bos. Novi:

19. III. u manjem podhvat u području sjeveroiz-
tačno Bos. Novog nanieti su neprijatelju gubitci od 11
poginulih (izbrojeno), dok je 40 poginulih ocijenjeno.⁶
Plien: 1 bacač, 2 strojnice, 2 strojpuške, 1 strojosamo-
kres, više pušaka i veća količina naboja. Vlastiti gubitci:
1 poginuo, 6 ranjenih i 1 nestao.

Lika:

Protunapadajem osujećeni su pokušaji prodora ja-
čih nepr. snaga kroz našu zaprečnu crtu j.z. Prijeboja u
smjeru sjevera. Nepr. gubitci: 51 poginuo, 8 zarobljeno,
dok je 9 strojnica zaplijenjeno.

U području Plitvičkih Jezera zaplijenjeno je jedno
veće skladište strjeljiva.

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu bilo je samo neznatne borbene dje-
latnosti.

⁴ Vidi dok. br. 193.

⁵ Taj podatak je sračunat na zastrašivanje sopstvenih vojnika. O
borbama na tom području vidi tom V, knj. 39.

⁶ Borba je vođena protiv 20. krajiške udarne brigade JA. Bliže o
njenim gubicima vidi dok. br. 94.¹

Južno Sarajeva, nakon osvojenja Trnova, borbene skupine nadiru prema jugu, te su dostigle područje sjeverno Dobrog Polja (7 km j.j.i. Trnova), gdje su zadržane protuoklopnim zaprekama.

Druga borbena skupina odbacila je neprijatelja s visova istočno Trnova i osvojila Bašci (3 km i. Trnova). Treća borbena skupina slomila je žilav nepr. otpor u Ilovici (4 km s. Trnova), te čisti ovo područje od razbijenih nepr. dielova.

Borbena skupina, koja napreduje iz područja Pala u smjeru jugozapada, odbacila je slabe nepr. snage na crti: Pavlovac — Kasidoli (6 km j.z. i 8 km j.j.z. Pala), te opet oslobodila vodovod Bistricu.

U svim tim borbama neprijatelj je izgubio 46 poginulih i 4 zarobljena, te veću količinu oružja, strjeljiva i dojavne opreme, što je zaplijenjeno.⁷

Po njemačkom nalogu evakuira se pučanstvo iz Trnova.

Na zaprečnoj fronti istočno Sarajeva bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Doboj:

Odbijeni su nepr. napadaji na uporišta 10 km j.j.z. i 7 km j.i. Doboja.

Protjeran je neprijatelj iz Osječana (10 km s.s.i. Doboja) uz 14 poginulih nepr. vojnika.⁶

Noću 19/20. III. odbijeni su nepr. napadaji sa zapada prema putu i želj. pruzi između Rudanke i Johovca (5 km s.z. i 10 km s. Doboja).⁹

Nepr. zrakoplovstvo:

Nepr. zrakoplovi napali su u niskom lietu želj. postaju Andrijevcu, bez štete i žrtava.

Prilikom bombardovanja Osieka 18. III. poginule su 2 osobe, 14 ih je ranjeno, a 19. III. u Si. Brodu poginulo je oko 30 osoba, dok su istovremeno napadnuta i sela u okolini Broda.

19. III. napali su nepr. zrakoplovi uzletišta Zagreb, bez učinka.

Istog dana protuzrakoplovna obrana vlakova oborila je 2 nepr. zrakoplova.

⁷ Bliže o tim borbama, kao i o gubicima jedinica JA, vidi dok. br. 52 i 89.

* Napad su izveli dijelovi 18. srednjobosanske brigade 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 61).

20. III. 5 nepr. lovaca napalo je bombama i strojničkom vatrom južni dio grada Osieka i želj. postaju. Poginule su tri osobe.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su bombama tvornicu »Standart« u Bos. Brodu, bez učinka. 6 vojnika je poginulo, a jedan napadački zrakoplov oboren od p.z. obrane pao je kod Dervente.

Toga dana nepr. zrakoplovi bacili su još bombe na Cernik sjeverno N. Gradiške, zatim na Gospić, te napali strojničkom vatrom Okučani.

21. III. nepr. zrakoplovi-lovci napali su bombama i strojničkom vatrom rano u jutro Gospić.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Đakova i u Hrv. Zagorju poginuo je jedan, ranjena su 3 i zarobljena 2 odmetnika, a 21 vojni neposlušnik je uhićen.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela

Glavnostožerni pukovnik General i ust. pukovnik (T. Sertić)

(Helbich)

Helbich

Glavar glavnog stožera

T. Sertić v.r.

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 22. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 81/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
22. III. 1945.

Iztočna fronta:

Odbijeni su svi nepr. napadaji na uporišta južno i j.z. Bijeljine, a uspješnom topničkom vatrom tučena su nepr. prikupljanja 4 km j. Bijeljine.²

Podhvatne snage iz Brčkog osvojile su Bukovac (9 km z. Brčkog), gdje je neprijatelj pružio slabiji odpor.

U podhvalu zapadno Brčkog slomljen je jak nepr. odpor kod Kornice (10 km s. Gradačca) uz 150 poginulih i 6 zarobljenih nepr. vojnika. U daljnjem napredovanju poletnim napadajem osvojen je Gradačac i vis 288 (2 km j. Gradačca), a neprijatelj izbačen i protjeran uz osjetljive gubitke. Nađeno je 107 poginulih nepr. vojnika, 51 je zarobljen, zaplijenjena su 2 p.o. topa, 5 bacača, 4 strojnice, oko 100 pušaka, 35 konja, 32 vola, 92 kola (njemački plien). Ostaci razbijenog neprijatelja uzmakli su u smjeru juga, zapada i sjeverozapada.³

Na Srijemskom odsjeku nije bilo promjena. Mjestna nepr. topnička i bacačka vatra nastavlja se uz živahnu nepr. zrakoplovnu djelatnost s napadajima na želj. postaju Gunja, Tovarnik i Sotin. Oboren je jedan nepr. zrakoplov.⁴

¹ Prepis originala (umnožen na ečetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 22/1—1, k. 48r

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50.

³ Osamnaestog marta su 16. puk njemačke 22. pješadijske divizije, iz rejona G. Žabara, i 149. puk 117. lovačke divizije iz rejona Šamca, prešli u napad ka Gradačcu, gdje su napali jedinice 25. divizije JA i tom prilikom im nanijeli osjetne gubitke. Pored ovih njemačkih snaga, u napadu su učestvovala i izvjesne ustaško-domobranske i četničke jedinice. Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 20—23. i 33.

⁴ O situaciji na srijemskom frontu vidi tom XI, knj. V

Na Dravi od 19. III. pojačana je nepr. vatra svih oružja s težištem na postave istočno i j.i. Barča. Istočno Barča primiećeno je jače zaposjedanje sjeverne obale Drave od strane neprijatelja. Kod Budakovca (16 km j.i. Barča) odbačen je jedan nepr. izviđački šćet natrag preko rieke. Nepr. topnička i bacačka vatra na Osik, jedna osoba poginula i 9 ih je ranjeno.

Moslavina:

U toku je čišćenje područja sjeverno od Čazme.

Izvidanjem je ustanovljeno da je neprijatelj napustio V. i M. Trojstvo, te Šandrovac (8 km i.s.i. i 14 km i. Bjelovara).

Prigodom naknadnog čišćenja Moslavine pronadena su još neka nepr. skladišta i zaplijenjeno: 3 vagona pšenice, 2 brz. pošt. središnjice, 5 pošt. brzoglasa, 1 lokomobil, 1 dinamostroj, 2 gumena čamca, 10 šivaćih strojeva, 1 pisaćistroj, 1 aparat za umnožavanje, 10 sanduka ljekarničkog tvoriva, troja nosila za ranjenike, 9 krugovalni prijemnika i 25 samovoznih guma.

Našice:

U borbama u području Paučja (14 km j. Našica) nanieti su neprijatelju gubitci od 26 poginulih, dok je 69 nepr. vojnika zarobljeno.

Varaždin:

Na južnim padinama Kalnika nalaze se navodno jače nepr. snage, dok se manje nepr. skupine nalaze južno Varaždina. Svi spojevi s Varaždinom su prekinuti.⁵

Ogulin:

Odbijeni su noćni nepr. napadaji u jakosti sati u području zapadno Ogulina na prevali preko Kapele iz smjera juga.

Lika:

Odbijeni su izviđački nasrtaji neprijatelja prema Mekinjaru i uporištima zapadno Udbine.

20. III. odpočeo je neprijatelj s jakim snagama, topničtvom, te s 15 — 20 oklopnih kola usredotočeni napadaj na Gornji Lapac i jak napadaj na crtu Udbina —

⁵ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Mekinjar podpomognut sa 16 oklopnih kola. Žestoke borbe su u toku.⁶

Neprijateljsko zrakoplovstvo veoma djelatno pomaže napadača.⁷

Sarajevo:

Jedna udarna skupina osvojila je vis 1 km j.i. Ivan Sedla.⁸

Odbijeni su slabiji nepr. napadaji na naše postave j.i. Trnova. Jedna borbena skupina u nadiranju prema iztoku osvojila je Delijaš (8 km s.i. Trnova) i uzpostavila spoj s borbenom skupinom, koja je napredovala iz sjevera odbacivši neprijatelja s visinskih postava Crni Vrh (7 km s.s.i. Trnova). Nepr. gubitci 26 poginulih i 7 ranjenih, dok vlastitih iznose samo 2 ranjena.⁹

Na istočnoj fronti kod Sarajeva odbijeni su nepr. napadaji na uporišta 5 km s.s.i. Pala.¹⁰

Izviđanjem je ustanovljeno da područje 6 km s.z. i 10 km j.z. Sokolca nije zaposjednuto od neprijatelja.

U manjim skupinama izviđačkih dielova na Ivan Sedlu i kod Hadžića pala su 4 nepr. vojnika, 5 ih je zarobljeno i zaplijenjeno: 1 strojnica, 1 strojopuška, 5 strojosa mokresa, te strjeljivo. Vlastiti gubitci: 13 vojnika ranjeno i 5 nestalo.

Kiseljak:

U području 14 km s.z. Kiseljaka protunapadajem odbačena je jedna nepr. sat."¹¹

Doboj:

U području Doboja odbijeni su nepr. napadaji iz zapadnog smjera na jedno uporište 6 km s.s.z. Doboja.¹²

Bos. Gradiška:

Stanje u području južno Bos. Gradiške još uvijek je ozbiljno.¹³

⁶ Riječ je o 4. armiji JA. Ona je toga dana otpočela napad za oslobodjenje Like i Primorja, odnosno ličko-primorsku operaciju. Bliže o tome vidi tom XI, knj. 4.

⁷ Bliže o tome vidi tom X, knj. 2.

* O situaciji na tom prostoru vidi dok. br. 52 i 92.

⁸ Bliže o tome vidi dok. br. 52 i 89.

⁹ Na tom prostoru su dejstvovalе jedinice 38. udarne divizije JA (vidi dok. br. 112).

" Vidi dok. br. 147.

¹⁰ Riječ je o dijelovima 18. srednjobosanske udarne brigade (vidi dok. br. 61 i 82).

¹¹ Vidi dok. br. 94.

Nepr.zrakoplovstvo:

19. III. srušio se jedan nepr. zrakoplov-lovac kod Rakovog Potoka južno Samobora. Zrakoplov je izgorio, a jedan član posade je zarobljen.

20. III. nepr. zrakoplovi napali su više želj. postaja i vlakova na prugama. U želj. postaji Lipovljana uništena su 2 vagona oklopnog vlaka i više praznih vagona cisterna je oštećeno. Kod želj. postaje Novoselec Križ napadnut je i onesposobljen stroj vlaka. U želj. postaji Kutina napadnut je putnički vlak. 2 osobe su poginule i jedna je ranjena. Iztočno Okučana onesposobljena su 2 stroja i ranjena 2 vojnika. Između Moslavine Popovače i Križa napadnut je vlak, te su izgorjela dvojica kola. Na pruzi Zaprešić — Varaždin kod Konjščine onesposobljen je jedan stroj, a kod Novog Marofa još jedan stroj. Kod Starog Petrovog Sela bačene su bombe bez veće štete i žrtava.

20. III. nepr. zrakoplovi napali su mjesto i želj. postaju Nova Kapela Batrina. Ima porušenih i oštećenih kuća, te štete na postaji. 3 su osobe poginule i 12 ih je ranjeno.

Istog dana napadnuta je želj. postaja Lužani na pruzi Brod — Sarajevo. Ima štete.

21. III. tri nepr. lovca napala su njemačku samovoznu preselicu na cesti kod Dugog Sela. Oštećen je jedan samovoz. Jedan satnik je poginuo, a 2 vojnika su ranjena.

Istog dana od 19,55 do 22,20 oko 50 nepr. zrakoplova izvršilo je težak napadaj na kolodvor i mjesto Novsku požarnim i razornim bombama.

Vlastito zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 21. III. izvršilo izviđanje nepr. letilišta i više drugih zadaća.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Vinkovaca i Petrinje poginulo je 6 odmetnika, 42 su ranjena i jedan se predao.

Kod Fojnice predalo se 9 odmetnika, a u Požegi prijavilo se daljnjih 8 vojnih obveznika.

Željeznice:

21. III. između Novske i Lipovljana naletio je na minu teretni vlak. Izskočilo je 10 vagona. Kod Okučana izvadene su mine sa želj. pruge.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela Glavar glavnog stožera
glst. pukovnik (Helbich) General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich T. Sertić v.r.

M. P.

BR. 196

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 23. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 82/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

23. III. 45.

Iztočna fronta:

x

U području Bijeljine odbijeno je nekoliko jačih napadaja boljševika.²

Podhvat u području južno Gradačca uspješno se nastavlja. Odbačene su boljševičke bande iz Modriča i Prav. Srnica (12 km s.z. i 11 km j.j.i. Gradačca). Jedna borbena skupina u svom nadiranju prema jugu dostigla je područje 7 km s.i. Gračanice, a borbena skupina, koja sa zapada nadire prema Gračanici, dostigla je područje

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 23/1—1, k. 48.

² Odnosi se na jedinice 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

čje 5 km zapadno Gračanice.³ Poginula su 34 boljševika, dok su 2 p.o. topa, 3 bacača i 15 strojnica zaplijenjeni.

U Srijemu, osim mjestne vatrene i zrakoplovne djelatnosti, nije bilo važnijih događaja.

Na Dravi nije bilo promjene.

Podravina:

U toku su jaki napadaji boljš. skupina na uporište Čeralije (9 km j. Podr. Slatine).

Požega:

21. III. jake boljš. bande napale su uporište Strazeman (14 km s.z. Požege). Napadaj je odbijen i bande protjerane uz pomoć upućenu iz Požege.

Moslavina:

U Moslavini nastavlja se čišćenje osvojenog područja, te izviđanje u području sjeverozapadno Bjelovara.

Bos. Novi:

U podhvalu u području sjeveroistočno Bos. Novog osvojeno je više visova i dostignut Kamenik (13 km s.i. Bos. Novog). Nađeno je 14 poginulih odmetnika, dok vlastiti gubitci iznose 2 poginula i 6 ranjenih. Podhvati se nastavlja.⁴

Lika:

Neprijatelj je uspio s jakim snagama i brojnim oklopnim kolima probiti postave obostrano G. Lapca, te sada produžuje svoje napadaje u smjeru sjevera.

Izpred jačeg nepr. pritiska odmiču naše snage iz područja Udbine preko Tuka u smjeru sjevera. Posada uporišta Mekinjar probila se na crtu: Bunić — Debelo Brdo.

Da bi se pojačala južna fronta veleprostora Bihaća, napušteni su zaprečni postavi sjeverno Plitvičkih Jezera.

Usljed jakog nadiranja neprijatelja nisu se mogli zaposjesti zaprečni postavi južno Nebljusa.⁵

Nepr. zrakoplovstvo vrlo djelatno pomaže napadača napadajući mjesta u neposrednoj pozadini borbene crte.

³ Bliže o situaciji na tom prostoru vidi tom XI. knj. 2, dok. br. 20, 23, 33 i 37.

⁴ Borba je vođena protiv jedinica 20. krajiške brigade 39. udarne divizije (vidi dok. br. 94).

⁵ O tome vidi dok. br. 195, objašnjenje 6.

Tako su napadnuti 2egar, Skočaj (2 i 7 km j. Bihaća), te okolna sela.⁶

Sarajevo:

Napadaj ustaša južno Rudna (1 km j.i. Ivan Sedla) nije mogao prodrijeti zbog jakog nepr. otpora.⁷

U području Trnova odbijeni su jaki nepr. napadaji iz južnog i j.i. smjera, te slabiji napadaji iz zapadnog i iztočnog smjera. Protunapadajem razbijen je neprijatelj u jakosti bojne izgubivši 49 poginulih, 4 zarobljena i 3 strojnice.⁸

U dolini Prače neprijatelj se pojačava.⁹

Zenica:

8 km z. Zenice odbačene su boljš. bande nakon žestoke borbe u smjeru zapada.¹⁰

U dolini Bosne živahna nepr. zrakoplovna djelatnost."

Doboj:

21. III. odbijen je nepr. napadaj na Foču (14 km s.s.z. Doboja). Nađeno je 8 poginulih boljš. bandita,¹² dok vlastiti gubitci iznose: 3 poginula i 1 ranjen.

Nepr. zrakoplovstvo:

19. i 20. III. nepr. zrakoplovi napali su Otoku. Oštećena je želj. postaja, žrtve su nepoznate.

20. III. napali su nepr. zrakoplovi bombama i strojničkom vatrom želj. postaju Nova Gradiška dva puta, te N. Kapelu Batrinu i Brod. Šteta je neznatna.

Toga dana kod Sv. Ivana Zabno pao je jedan nepr. četverostrojni zrakoplov. Jedan član posade je zarobljen, za ostale se nezna.

21. III. napali su nepr. zrakoplovi želj. postaju Banova Jaruga i Šibinj, zatim Dvor na Uni, Podvinje kod Broda, gdje je srušeno 5 kuća i poginulo 12 osoba, te

⁴ i ^r O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

⁷ Opširnije o tome vidi dok. br. 92.

⁸ O borbama na tom prostoru, kao i o gubicima jedinica JA, vidi dok. br. 52 i 89.

⁹ Vidi dok. br. 84.

¹⁰ Odnosi se na jedinice 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 111 i 123).

¹³ Napad su izveli dijelovi 19. krajiške briaade 53. udarne divizije (vidi dok. br. 78).

vlak na pruzi između N. Gradiške i St. Petrovog Sela i još jedan vlak između Lupljanice i Dažnice. Onesposobljen je jedan stroj. Poginulo je 8 osoba i 4 su ranjene. U Banovoj Jaruzi i Dvoru na Uni, te Sibirju ima nešto štete i žrtava.

Toga dana oboren je jedan nepr. četverostrojni zrakoplov, koji je pao 8 km i.j.i. N. Gradiške. Zrakoplov se razbio, 5 članova posade je poginulo.

Istog dana oboren je kod Gunje jedan sovjetski zrakoplov. Dva člana posade su poginula.

22. III. nepr. zrakoplovi — lovci bacili su bombe na Ogulin i Gospić. Pojedinosti još nisu poznate.

Istog dana pao je kod Krapine jedan nepr. četverostrojni zrakoplov. Jedan član posade je poginuo, 5 ih je zarobljeno.

Vlast, zrakoplovstvo:

22. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo oružano izvršilo oružano izviđanje u području istočno Bjelovara u suradnji s podhvatnim skupinama, te bombardiralo neprijatelja kod V. Zdenaca. Osim toga izvršilo je više drugih raznih zadaća.

Željeznice:

21. III. na glavnoj pruzi između Banove Jaruge i Lipovljana naišao je vlak na minu. Izklizlo je 5 vagona, ali je kvar iztog dana popravljen.

Istog dana na istoj pruzi između Ivanićgrada i De-anovca naišao je na minu drugi vlak. Izklizla su jedna štitna kola i pruga lakše oštećena. Kvar je popravljen.

20. III. na pruzi Brod — Sarajevo između Nemile i Vranduka naišao je na minu vlak s preselicom, izkočila su dva vagona i stroj. Ima žrtava.

Noću 21/22. III. minama je razorena pruga Zagreb — Karlovac između Remetinca i Leskovca na više mjesta.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
Glavnostožerni pukovnik (Helbich)	General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich	T. Sertić, v.r.

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 24. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 83/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
24. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na donjoj Drini nije bilo borbene djelatnosti. U području j.z. Brčkog protjerana je nakon žestokih borbi jedna nepr. skupina iz visinskog područja kod Brke uz 47 poginulih.²

Na Srijemskom i Dravskom odsjeku nije bilo važnije borbene djelatnosti.

Podravina:

Odbijeni su novi nepr. napadaji na uporište Čerajlije (10 km j. Podr. Slatine).

Požega:

U gonjenju razbijenih bandi u severnom dielu požeške kotline u području Stražemana (16 km s.z. Požege) pobijeno je 29 odmetnika, 5 ih je zarobljeno i zaplijenjeno: 1 strojopuška, 14 pušaka i 5 konja. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 5 ranjenih.

Moslavina:

22. III. započeo je podhvat u području sjeverno Garešnice i dostignuta je crta: Zdenčac — Trupinski Gaj — Vis 142 — Dražica (5, 10, i 16 km s. Garešnice).

U području iztočno i jugoiztočno Bjelovara u toku su izvidanja i čišćenje zemljišta od zaostalih bandi. Prebjegla su dva odmetnika i zaplijenjeno jedno skladište s dva vagona žita.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 24/1—1, k. 48.

² Na tom prostoru su dejstvovale jedinice 28. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

Bos. Novi:

Protjerane su boljš. bande s iztočne obale r. Une. Iztočna obala Une od Bos. Novog — Kostajnice zaposjednuta je od naših četa. Nepr. gubitci iznose: 29 poginulih,³ dok vlastiti iznose: 2 poginula, 14 ranjenih i 2 nestala.

Bihać:

Sjeverno Lapca uništena su troja nepr. oklopna kola. Nakon što je noć prošla mirno, produžio je neprijatelj iz područja Nebljusi obostrano ceste i u dolini Une svoje napadaje s jakim snagama podpomognute oklopnim kolima u smjeru sjevera. Svi nepr. napadaji podpomognuti sa 7 oklopnih kola na novu zaprečnu crtu 10 km j.j.i. Bihaća odbijeni su. Borbe se nastavljaju.

Od 21. III u podne pojačao se nepr. pritisak na sjeverni i s.z. odsjek Bihaća, dok su na j.z. odsjeku Bihaća započeli jaki nepr. napadaji.

Posada naših uporišta u području Bunića odbačene su u brda u smjeru s.z. i zapada.⁴

Sarajevo:

Na Ivan planini nije bilo važnijih događaja.

Područje Trnova očišćeno je od ostataka razbijenog neprijatelja, koji je pri tom izgubio 37 poginulih i 4 zarobljena, tako da ukupni nepr. gubitci u borbama za Trnovo iznose: 211 poginulih i 18 zarobljenih. Plien: 3 bacača, 14 strojnica, 102 puške, 1 samovoz, 1 motor ketač, veća količina topničkog i pješačkog strjeljiva, te dojavna oprema.⁵

22. III. neprijatelj je ponovno jakim snagama napao Bistricu (6 km j.z. Pala). Nakon žestoke borbe probila se slaba ust. posada u Pale.

Posade uporišta 4 i 5 km j.i. Pala odbile su slabije nepr. napadaje.⁶

Na istočnom odsjeku Sarajevske fronte i u području Kiseljaka nije bilo važnijih događaja.

Zenica:

Protjerane su boljševičke bande iz Mutnice (6 km i.j.i. Zenice) dalje u smjeru j.i.

³ Borba je vođena protiv jedinica 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

⁴ O dejstvima na tom području vidi tom XI, knj. 4.

⁵ O gubicima jedinica JA na tom području vidi dok. br. 52 i 89

⁶ Vidi dok. br. 84.

Izviđački dieľovi naišli su 9 km s.z. Zenice na neprijatelja u jakosti bojne s teŹkim naoruŹanjem.⁷

6 km j.z. Maglaja zarobljen je jedan nepr. stoŹer bojne.⁸

Doboj:

Jedna borbena skupina prodirući iz Gradačca slomila je Źilav nepr. odpor 12 km j. Gradačca i nadire dalje u smjeru Gračanice. Druga borbena skupina odbivši nekoliko nepr. protunapadaja u dolini Tinje dostigla je Cerik (13 km j.i. Gradačca). Poginulo je 18 srbskih boljševika.

Hrv. borbena skupina nadirući iz Doboja osvojila je Gračanicu.

Jugoiztočno Doboja odbijeni su nepr. napadaji na uporište 6 km j.i. Doboja, te u protunapadaju osvojeni su Mrđani i Brđani (14 km j.i. Doboja). Neprijatelj uzmiče u istočnom smjeru ostavivši na bojištu 26 poginulih.⁹

Bande, koje su prolazno prodrle kod Vranduka na cestu Doboj — Brod, odbačene su u poletnom protunapadaju u smjeru zapada.¹⁰

Nepr. zrakoplovstvo:

20. III. pao je kod Podvrškog (12 km s. N. Gradiške) jedan nepr. zrakoplov. Jedan član posade je poginuo, jedan je zarobljen, a jedan je pobjegao.

21. III. nepr. zrakoplovi bacili su bombe na prugu između Novske i Raića. Oštećena su dvojica kola i želj. pruga.

22. III. bačene su 2 bombe na želj. postaju Raić. Bombe nisu eksplodirale.

22. III. nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Vinokovce strojničkom vatrom, te vlak između Vrpolja i Garčina. 2 osobe su ranjene.

Istog dana nepr. lovci napali su njemački samovozni povoz kod Volinja j.z. Kostajnice bez štete i Źrtava.

23. III. nepr. zrakoplovi — lovci bacili su nekoliko bombi na želj. postaju N. Gradiška, Sunja, na želj. prugu

⁷ Odnosi se na 2. bataljon 6. krajiške brigade 4. udarne divizije JA. Međutim, borba je vođena jugozapadno od Zenice (vidi dok. br. 111).

⁸ Na tom prostoru su tada bile jedinice 18. srednjobosanske brigade 53. udarne divizije JA. Međutim, one tada nisu imale takve gubitke (vidi dok. br. 61).

⁹ BliŹe o borbama na sektoru Doboj — Gračanica — Gradačac vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33 i 35.

¹⁰ O tome vidi dok. br. 78 i 82.

Zaprešić — Brežice, zatim Krapinu, Ogulin i St. Gradišku. Pojediniosti još nisu poznate.

Naknadno se doznaje da je 18. III. kod Amruševa kraj Karlovca pao jedan nepr. zrakoplov.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 23. III. izvršilo izviđanje nepr. letilišta u Kordunu, zatim bombardiranje jednog odmetničkog stožera u Lici i više drugih raznih zadaća.

Željeznice:

22. III. između Sesveta i Sesevetskog Kraljevca na glavnoj pruzi Zagreb — Dugo Selo naišao je strojni vlak na minu. Stroj izkliznuo, a pruga oštećena. Neznatna šteta je uklonjena i pruga osposobljena za promet.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

**Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.**

Za točnost:

**Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich**

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 25. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 84/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

25. III. 1945.

Iztočna fronta:

Južno Bijeljine okupljaju se jače boljš. snage.

U Srijemu na Dunavu obostrana topnička i bacač-
ka vatra.

Na Dravi, osim uobičajene povremene nepr. vatre,
bez promjena.

Jedna borbena skupina odbacila je neprijatelja kod
Musi. Maoče (16 km j.z. Brčkog) nanievši mu gubitke.

U podhvat u području j.z. Brčkog i j.i. Gradačca
boljš. bande pretrpele su do sada gubitke od 152 pogi-
nula i veliki broj ranjenih, zaplijenjeno je 11 strojnica
1 strojosamokresa.² Vlastiti gubitci iznose: 31 poginuo i
68 ranjenih.

Moslavina:

U podhvat u sjeverno Garešnice dostignuta je crta:
Tomašica — Hercegovac — Trnava — Pavlovac (7 km
s.i., 11, 13 i 17 km s.s.i. Garešnice).

22. III. neprijatelj je pretrpio teške gubitke od 247
poginulih (među njima »Načelnika štaba«, 1 »oficir« i 2
»komesar«). 20 kola mrtvih i ranjenih su odvezli, a 43
su zarobljena. Cieni se da ima oko 300 ranjenih boljše-
vika. Plien: 93 puške, 11 strojnica, 2 bacača, 2 strojo-
samokresa, 1 samokres, 1 krugovalna postaja, 1 brzoglas,
te 6 vagona žita i vagon brašna u hercegovačkom mlinu.
Vlastiti gubitci: 7 poginulih i 45 ranjenih (među njima
stk. Ivanković i por. Žulj).

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg
br. 25/1—1, k. 48."

² Bliže o eubicima jedinica JA na tom području vidi tom XI,
knj. 2, dok. br. 32, 33 i 37.

Petrinja:

Iz Moštanice (8 km j.i. Petrinje), te južno Petrinje odbačene su jače srb. boljš. snage u smjeru juga uz 12 poginulih, više ranjenih i 3 zarobljena. Zaplijenjen je jedan bacač i više pušaka.

Karlovac:

U toku je podhvat u području Ribnika (16 km s.z. Karlovca). Neprijatelj je odbačen iz svojih postava uz 7 poginulih.

U sukobu jedne borbene skupine s bandama kod Ozlja palo je 6 odmetnika, dok su 2 naša vojnika poginula i 1 je ranjen.

Ogulin:

U području sjeverno i južno Ogulina primiećeno je okupljanje jačih nepr. snaga. Nepr. zrakoplovstvo već tri dana napada Ogulin.

Bihać:

Ne predležu nove viesti o borbama u širjem području Bihaća.

Gospić:

Podhvatne skupine iz Krbavskog Polja vraćene su u svoja uporišta oko Gospića.

Jake nepr. skupine nalaze se u području Lovinca i Medaka (32 i 16 km j.i. Gospića), navodno raspolažu s oko 50 oklopnih kola i 25 topova. Predmieva se da namjeravaju napasti uporišta oko Gospića i samo mjesto.³

Sarajevo:

Premoćne srb. boljš. bande napale su podhvatne snage u području Trnova i uspjele ponovno ući u to mjesto. U toku su žestoke obrambene borbe na zaprečnoj crti zapadno i istočno ceste Kijevo — Ilovica (10 —15 km j. Sarajeva). Neprijatelj dovlači pojačanja.⁴

Iz Bistrice (6 km j.j.z. fala) neprijatelj otvara vatru na Pale.

Jake srb. boljš. snage zauzele su Olovo (32 km s.s.i. Sarajeva)⁵ odakle se ust. posada povukla u smjeru sjeverozapada. Neprijatelj je protjerao četnike s područja 7 km s.s.i. Sarajeva.

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39, i tom XI, knj. 4.

⁴ Bliže o borbama na tom prostoru vidi dok. br. 52. i 89.

⁵ Riječ je o Tuzlanskom NOP odredu (vidi dok. br. 98).

23. III. neprijatelj bombama i strojničkom vatrom tukao naše postave na Trebeviću.

Doboj — Maglaj:

Odbačene su boljš. bande sa ceste i želj. pruge između Trbuka i Maglaja uz gubitke po neprijatelja.

23. III. odbijen je jak napadaj srb. boljševika na Gračanicu uz teške gubitke po neprijatelja.⁶ Vlastiti gubitci su osjetljivi.

Derventa:

Noću 22/23. III. odbijen je napadaj bandi na uporište Počivaljka⁷ (12 km j.i. Dervente).

Nepr. zrakoplovstvo:

21. i 22. III. nepr. zrakoplovi napali su most kod Brčkog, bez štete.

21. III. nepr. lovci napali su želj. postaju Novoselec Križ i želj. preselicu kod te postaje. 2 >vagona su¹ zapaljena.

22. III. napadnut je grad Ozalj od nepr. zrakoplova i jače oštećen. Poginula su tri vojnika i 6 ih je ranjeno.

23. III. jedan nepr. zrakoplov bacio je bombe na istočni dio Varaždina. 2 kuće su oštećene i dvie osobe su ranjene, a 24. III. jedan ruski zrakoplov bacio je 5 bombi u blizinu svilane u Varaždinu, bez veće štete.

23. III. nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Krapina. Ima štete i žrtava.

Istog dana napadnuta je jedna njem. preselica kod Novog Marofa, gdje su zapaljena tri vagona, te ujedno napadnuta želj. postaja Zabok i Bračak. Jedan napadački zrakoplov oboren je p.z. obranom vlaka kod Novog Marofa. 2 pilota su poginula.

23. III. 18 nepr. zrakoplova izvršili su težak napadaj u više valova na Bos. Novi. Pogođena je želj. postaja i obližnje kuće. Poginulo je 25 osoba, a veći broj ih je ranjen. Ima štete.

Istovremeno napadnuta je i Kostajnica. Bombe su pale u blizinu želj. postaje. Ima štete i žrtava. Istog dana napadnuta je i želj. postaja Sunja, zatim Nova

⁴ Napad su izvele jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 35).

⁷ Odnosi se na jedinice 19. krajiške brigade 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 78).

Kapela Batrina i Staro Petrovo Selo. U St. Petrovom Selu oštećena je preselica.

23. III. 6 nepr. zrakoplova napalo je oko 2 ,00 sati bombama i strojničkom vatrom Petrinju. Srušene su 3 kuće, 25 ih je oštećeno, a vojarna je izgorila.

24. III. oko 15,00 sati 4 nepr. zrakoplova ponovno su napali bombama i strojničkom vatrom Petrinju. Poginula je jedna osoba i 5 ih je ranjeno.

Istog dana 12 nepr. zrakoplova-lovaca napalo je u tri vala Kutinu. Pojednosti još nisu poznate.

Toga dana 10 nepr. zrakoplova napalo je bombama i stroj, vatrom želj. postaju N. Gradiška, bez štete i žrtava, jer su bombe pale kraj želj. postaje.⁸

24. III. kod Lučkog oborena su 2 nepr. lovca.

Vlast, zrakoplovstvo:

24. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo obskrbu strjeljivom postrojbi u Doboju i bacanje promičbenih letaka u Moslavini, te izviđanje u području Siska. Dva naša lovca sukobila su se s 5 nepr. lovaca iznad Siska. Jedan naš zrakoplov nije se još vratio.

Obćenito:

U toku izviđanja u području Bijeljine i Hrv. Zagorja pala su 4 i zarobljena 4 odmetnika, dok vlastiti gubitci iznose 3 ranjena.

Kod Samobora uhićeno je 11 vojnih neposlušnika. Kod Našica uhićeno je 14 vojnih neposlušnika, a prijavilo se 7 novaka i prebjegao jedan odmetnik.

Željeznice:

23. III. uspostavljen je promet u ž.p. Novska na jednom kolosjeku nakon bombardiranja 22. III.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glst pukovnik (Helbich)
Helbich

M. P.

⁸ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva, vidi tom X, knj. 2.

IZVJEŠTAJ ZAPOVJEDNIŠTVA 5. BOJNE 10. USTAŠKOG
STAJAĆEG ZDRUGA OD 25. MARTA 1945. ZAPOVJEDNIŠTVU
6. HRVATSKE DIVIZIJE O DEJSTVIMA NA PROSTORU
BANJA LUKA — IVANJSKA¹

ZAPOVJEDNICTVO
V. BOJ. X. UST. ~~STAJ~~ ZDRUGA
Broj .. .439 /taj.
Položaj dne 22III.1945.

Sastanka
X Ust. St. Zdruga²

ZAPOVJEDNIŠTVU 6. HR. DIVIZIJE

Banja - Luka

Noću dne 23. III. o.g. oko pola dva sata izvršen je žestok napad na položaje 18. sati, koji se protežu od Čardaka, sjeverozapadno od Parloga, preko Parloga do Karaule.

Partizani došli su iz pravca Ivanjske cestom do sela Dragočaja u jačini nešto preko 300 ljudi vrlo dobro oboružani strojopuškama engleskog porijekla i sa dva teška bacača.

U obćinskoj zgradi u Dragočaju uredili su ambulantu i smjestili zapovjedništvo podhvata.

Tu su snage razdielili na dvie podjednake skupine. Jedna skupina krenula je uz potok lievo od ceste Banja Luka — Priedor, zaobišla Crkveno Brdo, koje je tek jedan manji odjel napao, dok su ostali provukli se između Crkvenog Brda i Brda Marić na Cardačište i napali sat sa pozadine.

Druga grupa krenula je iz Dragočaja cestom prema Parlogu i napala sat sa čeone strane.

Nakon kraće borbe posada sa Crkvenog Brda, koja je brojila jedva 12 ljudi, kao predstraža, povukla se u sastav sati na Cardačište.

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u AVII, reg. br. 39/8—1. k. 114/A.

² Dopisano mastilom.

³ Pogrešno; treba: 25.

Točno u pola dva sata u noći počeo je prvi napadaj na čitav postav 18. sati, i to najprije sa teškim bacačima i lakim bacačima, a nakon toga i ljudstvom. Prvi napad, koji je trajao oko tričetvrt sata odbijen je.

Već nakon pola sata napad je ponovljen, ali je i taj odbijen. Treći napad počeo je oko 4 sata i tom prilikom uspjelo je partizanima probiti se iz šumice, koja leži s obje strane ceste sjeverno od Parloga i sjединiti se sa grupom, koja je navaljivala u leđa sati i tako presjekli sat na dvoje, obkolivši tako lievu polovicu sati.

Nastala je borba iz bliza, u kojoj su se pojedini vojnici čak i hvatali rukama. Ipak je obkoljenoj polovici sati uspjelo probiti обруč i povući se prema Šargovcu.

Kad je zapovjedništvu bojne javljeno, da su partizani zauzeli jedan dio postava, sakupljen je izvidnički vod bojne od 17 ljudi i poveden na protunapadaj.

Već prvim naletom izbačeni su partizani iz rovova i odbačeni prema dolini pod Crkveno Brdo, odakle su na vrat na nos bježali prema Dragočaju.

Kako je odmah nakon toga došao i jedan vod 17. sati, koji je pravodobno kao pojačanje zatražen, krenula je potjera za bježećim partizanima. Potjera se pridružilo i oko 50 vojnika 19. sati, koji su dobrovoljno i bez zapoviedi krenuli preko Marića Brda prema Ojdaniću, sa svrhom da partizanima dok su još vršili napad na 18. sat dodu iza leđa.

Partizani proganjani su sve do iza Mendanića i do ispod Gradine. Oko 10 sati u jutro potjera se vratila, dok su se partizani povukli prema Radin Gaju.⁴

Gubitci:

Vlastitih gubitaka nije bilo, dok je tačan broj partizana nepoznat. Prema pričanju žitelja iz sela Radočaj, koji su vidjeli, do ambulante u samom selu Dragočaj (u občinskoj zgradi) dovučeno je svega, što ranjenih, što mrtvih 45, od toga 25 mrtvih. Da li su to svi njihovi gubitci, ili ih imade još gdje god po poljima ili šumama, nije moguće reći, ali se može vjerovati, jer sigurno nijesu mogli, pogotovo za vrijeme protunapadaja i tako naglog uzmaca sve dovući u ambulantu.

A osim toga i na putu, prigodom bježanja dalje od Dragočaja vrlo je vjerojatno, da su imali barem koji gubitak.

Napominjem, da se žestina borbe može vidjeti i po tome, što pred postavima sati imade ljudskog mesa na par mjesta u komadima, a isto tako prstiju i sa ruku i sa nogu.

⁴ Riječ je o dijelovima 15. krajiške brigade 39. udarne divizije (vidi dok. br. 94).

Od oružja sat nije ništa izgubila, dok je zarobljena jedna puška, jedna doknadna ciev za strojopušku i nekoliko okvira.

Za poglavnika i dom spremni!

**Zapovjednik — bojnik:
(ing. Kulko)**

BR. 200

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 26. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI'

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 85/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

26. III. 1945.

Iztočna fronta:

Neprijatelj se primakao Bijeljini s juaa do na 5 — 6 km.²

Zapadna obala rieke Drine od Bijeljine pa do ušća u Savu oštećena je od neprijatelja.

U području Brčkog učvršćuju se naši postavi.

U nastavku podhvata u području j.z. Brčkog odbijeni su svi nepr. protunapadaji na bok borbene skupine iztočno Špionice (30 km j.z. Brčkog).³

U Sriemu nije bilo promjena.

S Dunavskog i Dravskog odsjeka nema novih viesti.

Moslavina:

23. III. izvršen je usredotočeni podhvat u području Dubrave (12 km s.z. Čazme). Osim slabijeg nepr.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 26/1—1, k. 48.⁷

⁷ Odnosi se na jedinice 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

³ Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32 i 37.

odpora kod Cerine (4 km s.z. Čazme) boljševici nisu dali odpor, već su se povukli.

Izpred borbene crte sjeverno Garešnice dostignute 23. III. (vidi D. I. br. 84/45.)⁴ bilo je samo vlastite izviđačke djelatnosti, posebno pred sjevernim krilom, bez dodira s jačim odmetničkim snagama. Tom prilikom poginula su 2, ranjeno je 6 i zarobljeno 1 srb. boljševik. Vlastiti gubitci: 2 ranjena.

Nova Gradiška:

S područja sjeverno N. Gradiške odbačena je slabija odmetnička skupina uz 3 poginula odmetnika, dok je 1 vojnik ranjen.

Kordun:

U toku je podhvat iz Petrinje u smjeru Gline i iz Karlovca u smjeru Slunja.

Jastrebarsko:

23. III. odbijen je napadaj boljš. bandi na uporište Zdenčina (8 km i.s.i. Jastrebarskog). Poginuo je 1 »komandir«, a cieni se da ih je više poginulo i veći je broj ranjen, koje su odmetnici uspjeli odvući.

Karlovac:

Noću 23/24. III. premoćne banditske skupine napale su uporište Draganić (10 km s.s.i. Karlovca). Slaba posada morala se probiti pretrpivši gubitke od jednog poginulog, 4 ranjena i 3 nestala. Nepr. gubitci nisu ustanovljeni.⁵

Bihać:

O borbama u širjem području nema novih vesti.

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu nije bilo promjena.

Na zaprečnoj crti kod Kijeva u području južno Sarajeva u toku su borbe s neprijateljem.⁶

U borbama južno Pala nanieti su neprijatelju gubitci, a jedan ust. častnik i 2 vojnika su poginula.

Noću 24/25. III. neprijatelj je tukao strojničkom i bacačkom vatrom Pašino Brdo (2 km s. Sarajeva) iz smjera sjevera.

⁴ Vidi dok. br. 198.

⁵ Bliže o borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁶ Odnosi se na jedinice 3. udarne divizije JA (vidi dok. br. 89).

Zenica:

S područja Novog Sela (4 km s.i. Zenice) odbacene su boljš. bande dalje prema iztoku.

Oko 2.000 četnika drži zaprečnu crtu: Radakovo — Novo Selo — Biele Vode (1, 5, s.i., 4 s.i. i 11 km s.s.i. Zenice). Ovi četnici traže pomoć i sporazum s hrv. vojnim oblastima.⁷

Doboj:

S područja Doboja nema novih viesti.

Prilikom odbijanja nepr. napadaja na Gračanicu 23. III. poginula su 62 boljševika, veći broj ih je ranjen i 4 su zarobljena,⁸ dok vlastiti gubitci iznose: 7 poginulih i 26 ranjenih.

U borbama 22. i 23. III. oko Gračanice zaplijenjeno je 307 pušaka, 3 strojopuške, 1 bacač i strjeljivo.

Banja Luka:

Noću 22/23. III. odbijen je napadaj na naše postave s.z. Banje Luke uz 30 poginulih i 15 ranjenih srb. boljševika.⁹

Jedna udarna skupina iz Klašnice prodrla je do Lišnje (21 km i. Klašnice). Poginulo je 6 odmetnika i jedan konj je zaplijenjen.

Obćenito:

Prilikom izvidanja kod Otoke poginula su 4, ranjeno je 5 odmetnika, jedna strojopuška i 3 strojosa-mokresa zaplijenjeni su.

Jugoiztočno Zagreba jedna je obhodnja napadnuta od odmetnika, prihvatila borbu, te protjerala napadača uz 4 poginula. 1 vojnik je poginuo. i

U Sv. Nedelji kod Samobora uhićeno je 8 vojnih neposlušnika.

Nepr. zrakoplovstvo:

24. III. prilikom napadaja na Kutinu oštećeno je više kuća. Poginulo je 8 njemačkih i jedan naš vojnik, a 7 Niemaca je ranjeno.

25. III. napadnuta je bombama i strojničkom vatom Nova Gradiška, gdje je pogodena želj. postaja i tvornica »Kruljac« a 3 Niemca su poginula.

⁷ Odnosi se na Zenički četnički korpus i dijelove Romanijskog četničkog korpusa (vidi dok. br. 44. 118. i 144).

⁸ O tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 35.

⁹ Riječ je o jedinicama 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

Istog dana bombama i strojničkom vatrom napadnuta je želj. postaja St. Petrovo Selo, gdje je oštećen jedan stroj. Žrtava nije bilo.

24. III. nepr. zrakoplovi napali su B. Gradišku. Ima štete. 7 vojnika i 15 građana je poginulo, a 40 ih je ranjeno.

24. III. napadnut je Ogulin. Ima štete i žrtava.

24. III. nepr. zrakoplovi napali su vlak kod Zalužana i kod Lipovljana. Oštećena su stroja. Osim toga napadnute su želj. postaje N. Kapela Batrina, Raić, St. Petrovo Selo i Popovača, nema štete na pruzi.

24. III. nepr. lovci napali su teretni vlak sjeverno Doboja. Jedan željezničar je poginuo i 2 osobe su ranjene. Stroj vlaka je oštećen, 11 natovarenih vagona je izgorilo, a 8 ih je oštećeno.

24. III. posada u Konjščini oborila je jednog nepr. lovca. Pilot je poginuo.

24. III. nepr. zrakoplovi napali su jednu njemačku preselicu kod Staze. 5 kola je izgorilo, a stroj je onespособljen, 1 vojnik je poginuo i 9 ih je ranjeno. Druga njemačka preselica napadnuta je istog dana između Novske i Jasenovca. Poginula su 4 i ranjeno 7 vojnika. Jedan napadački zrakoplov oboren je p.z. obranom preselice.

Željeznice:

24. III. na pruzi između V. Gorice i Sv. Klare naišao je vlak na minu. Izkočila su 4 štitna kola. U tom istom danu šteta je uklonjena i promet uspostavljen.

Vlast, zrakoplovstvo:

25. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo izvidanje nepr. letilišta.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela	Glavar glavnog stožera
glavnostožerni pukovnik (Helbich)	General i ust. pukovnik (T. Sertić)
Helbich	T. Sertić v.r.

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 27. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 86/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

27. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na donjoj Drini nije bilo borbene djelatnosti.

Južno Save kod Rače Niemci su razorili nasipe radi izazivanja poplava na tom području.

Iz područja j.z. Brčkog napreduje jedna borbeno skupina u zapadnom smjeru, te je prešla rijeku Tinju 1 dostigla područja 18 km j.j.i. Gradačca, gdje boljš. bande daju jak otpor kod Špionice (30 km j.z. Brčkog) i kod sela Doborovci (10 km s.i. Gračanice).² Obostrani gubitci su znatni. Nepr. zrakoplovstvo pomaže odmetničke bande.

Na Dravi bilo je samo obostrane topničke vatre, a jedan pokušaj prielaza jedne bugarske obhodnje u dva čamca spriječen je i jedan čamac potopljen.

Požega:

U Papuku sjeverno Požeške kotline komunističke bande pretrpile su 21. III. gubitke od 173 poginulih (1 »komesar« i 3 »oficira«) i 24 zarobljena. Poslije toga nisu ponavljali svoje izpade u Požešku kotlinu.

Na sjeveroistočnim padinama Diljgore odbačena je manja boljš. banda uz gubitke.

Moslavina:

O stanju u Moslavini nema novih vesti.

Križevci:

U podhvalu u području s. i. Križevaca slomljen je otpor boljš. bandi i dostignuta crta: Carevdar — V.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 27/1—1, k. 48."

² Na pomenutom prostoru dejstvovala su jedinice 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32. i 33).

Mučna — Sokolovac (10 — 16 — 18 km. s.i. Križevaca). Poginula su 42 i zarobljena 8 srbo-boljševika, zaplijenjena je jedna strojopuška, 2 samokresa i 18 pušaka. Vlastiti gubitci: 2 ranjena.

Kordun:

Podhvat u Kordunu uspješno se nastavlja. Podhvatna skupina iz Karlovca slomila je nepr. odpor i oslobodila Slunj.

Bos. Novi:

Protjerana je skupina srbo-boljševika s visa 4 km j. Bos. Novog uz gubitke po neprijatelja.

Bihać:

Dok je povlačenje južnog odsjeka na postave 5 km j.z. i 2 km j. Bihaća izvršeno po osnovi, bez jačeg nepr. pritiska, pojačao je neprijatelj svoje napade iz sjeverozapadnog smjera na glavnu cestu u dolini Une između Bihaća i Ostrožca, te osvojio visove zapadno od ceste odakle tuče cestu bacačkom, protuoklopnom i strojničkom vatrom. U borbama za Pokoj (4 km s. Bihaća) prelazilo je ovo mjesto iz ruke u ruku, dok je konačno ostalo u posjedu neprijatelja.

Odbijen je napadaj neprijatelja na zapadni odsjek Bihaća s težištem na Zavalje i uzletište 2 km z. Bihaća, te na Ostrožac iz zapadnog smjera. Jedna jača podhvatna skupina odteretila je Ostrožac.

Borbena skupina od dvije bojne napredujući sa crite: 8 km s.z. Bunića — Babin Potok u smjeru s.i. i izтока nije mogla slomiti nepr. odpor južno Trnovca i kod Uvalice (11 km j.i. i 8 km i.j.i. Babinog Potoka).³

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu dan je prošao mirno.

Naše i savezničke postrojbe povukle su se po osnovi iz područja Trnova, gdje su razoreni mostovi i postavljene mine i zaposjele crtu: južno sela Presjenice, te zapadno i istočno Jablanice (14 km j.j.z. — 12 km j. Sarajeva).⁴

Na istočnoj sarajevskoj fronti nije bilo važnijih događaja.

U području sjeverno Sarajeva zauzele su komunističke bande sela Krivajevići, Dragoradi i Rakova No-

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39; tom XI, knj. 4.

⁴ Bliže o tome vidi dok. br. 54. i 89.

ga (25 — 20 km s.s.i. Sarajeva) protjeravši četnike iz tih sela.⁵

Kiseljak:

Odbačene su slabije komunističke bande iz područja 8 km s.z. Kiseljaka."

Doboj:

U toku 25. III. bilo je samo nepr. topničke i bacačke vatre za uznemiravanje na postave iztočno Doboja. Noću 25/26. III. odbijeni su napadaji jačih boljš. skupina na uporišta 5 — 19 km s.z. Doboja.

Nepr. zrakoplovstvo:

24. III. napali su nepr. zrakoplovi želj. postaju Volinja. Oštećena su dva stroja.

25. III. nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Okučani, gdje je oštećen jedan kolosjek i oklopni vlak, te ranjeno 12 vojnika.

Istog dana napadnut je vlak kod St. Petrovog Sela i oštećen jedan stroj.

25. III. oko 20,00 sati veća skupina nepr. zrakoplova napala je želj. postaju i mjesto Novska razornim i zapaljivim bombama. Dvie kuće su srušene, 12 ih je oštećeno, 85 osoba je poginulo i velik broj je ranjen. Šteta je neznatna.

25. III. napadnut je Bos. Novi i obližnje selo Matijević od nepr. zrakoplova. Poginulo je 8 vojnika i 11 ih je ranjeno.

26. III. ponovno je napadnut Bos. Novi u dva navrata. Porušena je poštanska zgrada a okolne kuće i želj. postaje su oštećeni. Žrtava nema.

26. III. oko 13,00 sati 9 nepr. bombardera bacilo je oko 60 bombi na kolodvor i okolinu u N. Gradiški. Šteta je znatna, i žrtava.⁸

Vlast, zrakoplovstvo:

26. III. naše zrakoplovstvo napalo bombama i strojničkom vatrom nepr. uzletišta, te izvršilo više drugih zadaća.

⁵ Vidi dok. br. 98. i 112.

⁴ Odnosi se na dijelom 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 147).

⁷ Riječ je o jedinicama 53. udarne divizije JA (vidi dok. br. 60 i 78).

⁸ U prepisu originala isto.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Zenice i Vin-kovaca poginula su 3, ranjen je veći broj i zarobljena su 2 odmetnika.

Željeznica:

25. III. između Novske i Lipovljana na glavnoj pruzi naišao je vlak na minu. Kvar je popravljen i šteta uklonjena 26. III.

26. III. na glavnoj pruzi kod Novoselec Križa naišao je vlak na minu. Šteta je popravljena istog dana.

Istog dana na istoj pruzi naišao je na minu vlak kod Seseva. Izskočila su štitna kola. Kvar je popravljen i pruga osposobljena istoga dana.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnospst:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 28. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 87/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

28. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na odsjeku Bijeljina — Brčko nema promjena.

Na Majevidi neprijatelj daje sve jači otpor podhvatnim snagama. Odbijen je napadaj srbo-bolješvika na postave 11 km j.j.i. Gradačca. Protunapadajem povraćeni su visovi južno Gračanice uz 61 poginulog bolješvika.²

Na Srijemskom odsjeku, osim živahnih nepr. pokreta u području Šida i nepr. vatre za uznemiravanje, nema važnijih događaja.³

Na Dunavu i Dravi bilo je samo mjestimične bacačke i topničke vatre za uznemiravanje.

Kordun:

U nastavku podhvata u Kordunu diovi jednog našeg združenja slomili su slabiji nepr. otpor, te zaposjeli Goru i Strašnik (15 km j.z. Siska). Odmetnici dovlače pojačanja iz smjera Gline.

Podhvatna skupina u području južno od Slunja uspješno napreduje.

Bos. Novi:

Zbog pomanjkanja strjeljiva, te zbog premoćnih nepr. snaga, koje su priatile obkoljavanjem, 26. III. prekinut je započeti podhvat na desnoj obali rijeke Une s.i.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 28/1—1, k. 48.

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32. i 33.

³ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Bos. Novog.⁴ Vlastiti gubitci: 3 poginula, 5 ranjenih, a jedan strojosamokres i jedan konj s karetom izgubljeni su.

Bihać:

U toku 24. III. premoćne odmetničke snage prodrle su preko zapadnih i južnih zaprečnih postava Bihaća do zapadnog ruba grada, gdje su zadržane do noći 24/25. III., kada je posada prebačena na iztočnu obalu Une i imost preko rijeke dignut u zrak. U borbama za most* uništena su dvojica nepr. oklopna kola.

Protunapadajem pomaknuta je zaprečna crta na iztočnoj obali Une do: Orljani — Žaložje — Vrkašić (3 km j.i., i 3 km s.z. Bihaća).

Podhvatna skupina⁵ upućena iz iztoka preko Ostrožca i Cazina uspjela je 26. III. probiti nepr. обруч oko Bihaća iz smjera sjevera i olakšati položaj.

Lika:

Odbačen je neprijatelj, koji je prodro u Široku Kulu (10 km s.i. Gospića).

Iz Čanka (22 km s.s.i. Gospića) jedna borbena skupina napreduje u smjeru Bunića, te je 24. III. dostigla područje 5 km z.s.z. Bunića.

Jake srbo-boljševičke snage napadaju postave u širem području Gospića s crte: Kuzmanovača — Čardak — Gradina — Ostrovica — Vrebac — Ribnik — Divoselo (18, 16 i 15 km s.i., 8 km i., 10 km i.j.i., 10 km j.i. i 7 km j. Gospića). Neprijatelj je uspio prodrijeti između Vrebca i Ribnika, te ući u Bilaj (6 km j.i. Gospića).⁶

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu nema naročitih događaja.

Na zaprečnoj crti sjeverno Trnova odbijeni su jači boljševički napadaji podpomognuti topničtvom i teškim oružjem. U toku su protunapadaji protiv komunističkih bandi na lievom odsjeku zaprečne crte.⁷

Odbijen je napadaj komunističkih bandi, koje su jakim snagama, uz podporu teškog oružja, napale iztoč-

⁴ Pothvat je izveden protiv jedinica 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

⁵ Odnosi se na snage njemačke 104. lovačke divizije (vidi dok. br. 133, objašnjenje 2).

⁶ Opširnije o dejstvima na području Like vidi tom XI, knj. 4.

⁷ O tome vidi dok. br. 89.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 28. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 87/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

28. III. 1945.

Iztočna fronta:

Na odsjeku Bijeljina — Brčko nema promjena.

Na Majeveci neprijatelj daje sve jači otpor podhvatnim snagama. Odbijen je napadaj srbo-bolješvika na postave 11 km j.j.i. Gradačca. Protunapadajem povraćeni su visovi južno Gračanice uz 61 poginulog boljševika.²

Na Srijemskom odsjeku, osim živahnih nepr. pokreta u području Šida i nepr. vatre za uznemiravanje, nema važnijih događaja.³

Na Dunavu i Dravi bilo je samo mjestimične bacačke i topničke vatre za uznemiravanje.

Kordun:

U nastavku podhvata u Kordunu dijelovi jednog našeg zdruga slomili su slabiji nepr. otpor, te zaposjeli Goru i Strašnik (15 km j.z. Siska). Odmetnici dovlače pojačanja iz smjera Gline.

Podhvatna skupina u području južno od Slunja uspješno napreduje.

Bos. Novi:

Zbog pomanjkanja strjeljiva, te zbog premoćnih nepr. snaga, koje su prietile obkoljavanjem, 26. III. prekinut je započeti podhvat na desnoj obali rieke Une s.i.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 28/1—1, k."48.

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32. i 33.

³ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Bos. Novog.⁴ Vlastiti gubitci: 3 poginula, 5 ranjenih, a jedan strojosamokres i jedan konj s karetom izgubljeni su.

Bihać:

U toku 24. III. premoćne odmetničke snage prodrle su preko zapadnih i južnih zaprečnih postava Bihaća do zapadnog ruba grada, gdje su zadržane do noći 24/25. III., kada je posada prebačena na iztočnu obalu Une i jmost preko rijeke dignut u zrak. U borbama za most* uništena su dvojica nepr. oklopna kola.

Protunapadajem pomaknuta je zaprečna crta na iztočnoj obali Une do: Orljani — Založje — Vrkašić (3 km j.i., i 3 km s.z. Bihaća).

Podhvatna skupina⁵ upućena iz iztoka preko Ostrožca i Cazina uspjela je 26. III. probiti nepr. obruč oko Bihaća iz smjera sjevera i olakšati položaj.

Lika:

Odbačen je neprijatelj, koji je prodro u Široku Kulu (10 km s.i. Gospića).

Iz Čanka (22 km s.s.i. Gospića) jedna borbena skupina napreduje u smjeru Bunića, te je 24. III. dostigla područje 5 km z.s.z. Bunića.

Jake srbo-boljševičke snage napadaju postave u širem području Gospića s crte: Kuzmanovača — Čardak — Gradina — Ostrovica — Vrebac — Ribnik — Divoselo (18, 16 i 15 km s.i., 8 km i., 10 km i.j.i., 10 km j.i. i 7 km j. Gospića). Neprijatelj je uspio prodrijeti između Vrebca i Ribnika, te ući u Bilaj (6 km j.i. Gospića).⁶

Sarajevo:

Na Ivan Sedlu nema naročitih događaja.

Na zaprečnoj crti sjeverno Trnova odbijeni su jači boljševički napadaji podpomognuti topničtvom i teškim oružjem. U toku su protunapadaji protiv komunističkih bandi na lijevom odsjeku zaprečne crte.⁷

Odbijen je napadaj komunističkih bandi, koje su jakim snagama, uz podporu teškog oružja, napale iztoč-

⁴ Pothvat je izveden protiv jedinica 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

⁵ Odnosi se na snage njemačke 104. lovačke divizije (vidi dok. br. 133, objašnjenje 2).

⁶ Opširnije o dejstvima na području Like vidi tom XI, knj.

⁷ O tome vidi dok. br. 89.

nu zaprečnu crtu s težištem kod Sokolca. Neprijatelj zaobilazi iztočno zaprečne postave sa sjevera.⁵

Zenica:

Područje 7 km j.i. Zenice očišćeno je od boljš. bandi, a sjeveroiztočno Zenice zauzet je jedan vis.¹ Nepr. gubitci nisu poznati, dok vlastiti iznose: 1 poginuo i 4 ranjena.

Doboj:

Na cesti Doboj — Derventa popustila je napetost, nakon što je južno Dervente neprijatelj odbačen dalje na jugozapad.¹⁰

Jastrebarsko:

Noću 26/27. III. jake boljš. bande napale su uz podporu teškog oružja uporište Zdenčina (8 km i.s.i. Jastrebarskog). Slaba posada (1 sat ustaša i domobrana) pretrpivši gubitke morala se probiti.¹¹

Nepr. zrakoplovstvo:

25. III. nepr. zrakoplovi napali su bombama Ogulin. Šteta je znatna. Teško je oštećena zgrada, a 16 osoba je poginulo i 15 ih je ranjeno.

26. III. nepr. zrakoplovi bacili su bombe na želj. postaju St. Petrovo Selo. Oštećen je jedan kolosjek.

Kod Lazine (11 km s.i. Karlovca) prisilno se spustio jedan nepr. bombarder.

Vlast. zrakoplovstvo:

27. III. naše je zrakoplovstvo izvršilo obskrbu strjeljivom postrojbi u Doboj, zatim bacanje promičbenih letaka u području Bjelovara i Doboja, te više drugih zadaća.

Obćenito:

15. III. prijavila su se u Podravini 63 odmetnika na temelju Poglavnikove amnestije, a 16. III. još 76. Uhićeno je 26 vojnih neposlušnika, a u Ivankovu kod Vinkovaca još 65 vojnih obveznika.

¹ Odnosi se na jedinice 3. korpusa JA (vidi dok. br. 63, 107. i 112).

¹ Borba je vođena protiv dijelova grupe bataljona 4. udarne divizije JA (vidi dok. br. 74).

¹⁰ Vidi dok. br. 78. i 82.

¹¹ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Naknadno se doznaje da su odmetnici prilikom napadaja na Draganić noću 23/24. III. pretrpili gubitke od 43 poginula.

Prigodom izviđanja kod Otoka, Virovitice, Banje Luke i u Hrv. Zagorju palo je 9 odmetnika, 10 ih je ranjeno, 5 zarobljeno i 1 je prebjegao. Zaplijenjena je jedna strojnica, 4 strojosamokresa i više pušaka.

Željeznice:

26. III. na glavnoj pruzi između Sesveta i Dugog Sela naišao je vlak na minu, te ujedno napadnut puščanom vatrom. Izklizla su dvojica kola, a vlak se vratio u Sesvete. Kvar je popravljen sljedećeg dana.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 29. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 88/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

29. III. 1945..

Iztočna fronta:

Odbijeni su napadaji bolj. bandi u jakosti bojne na južnom i zapadnom odsjeku fronte kod Bijeljine.² Izviđački dielovi iz Bijeljine nisu naišli na neprijatelja na zapadnoj obali Drine sve do njenog utoka u r. Savu.

Izviđanjem je ustanovljeno neprijatelj u starim postavima u području 15 km j.z. — 6 km j. Brčkog.³

Na Srijemskom odsjeku, osim topničke i bacačke vatre, te slabije nepr. zrakoplovne djelatnosti, nije bilo važnijih događaja.

Na Dravi nastavlja se obostrana vatra za uznemirivanje.

Okučani:

27. III. u području 5 km s.i. Okučana dielovi za osiguranje protjerali su jaču komunističku skupinu uz pomoć pojačanja upućenog iz Raića uz 20 poginulih i ranjenih, te 10 zarobljenih komunista.

Moslavina:

Izpred sjevernog krila borbene crte sjeverno Garešnice vršena su izviđanja uz mjestimičan otpor neprijatelja, te preustrojavanja borbenih skupina.

26. III. odbijen je jak napadaj boljš. bandi na borbene skupine kod Garešnice. Protunapadajem pročišćeni

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 29/1—1, k. 48.¹¹

² Odnosi se na dijelove 17. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 50).

³ Na tom prostoru su tada djelovale jedinice 28. udarne divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 37).

su prodori i neprijatelj odbačen dalje na iztok uz gubitke od 92 poginula. U toku je progon.

Od 24 — 26. III. boljš. bande su pretrpele u Mo-slavini gubitke od ukupno: 140 poginulih izbrojeno, velikog broja ranjenih, 15 zarobljenih i 5 prebjeglih. Zaplijenjeno je preko 60 pušaka, 2 strojosamokresa, 2 strojopuške, 3 bacača, strjeljiva i kola. Vlastiti gubitci: 10 poginulih (1 častnik) i 75 ranjenih (1 čast).

Posada Čazme, koja je prolazno bila obkoljena, odterecena je.

Jastrebarsko:

Prilikom već javljenog napadaja odmetnika na uporište Zdenčina noću 26/27. III. posada (1 sat) pretrpila je gubitke od: 13 poginulih, 10 ranjenih i 20 nestalih vojnika. Nepr. gubitci iznose oko 50 poginulih.

Iste noći odbijen je napadaj komunista na uporište Amruševo (7 km i.s.i. Jastrebarskog).

Karlovac:

Noću 27/28. III. jaka boljš. skupina napala je uporište G. Pokupje (9 km s.s.z. Karlovca). Slaba posada se povukla, ali je slijedeći dan u protunapadaju s pristiglim pojačanjem izbacila neprijatelja i ponovno zauzela uporište. Vlastiti gubitci: 6 poginulih, 4 ranjena i 10 nestalih, a 2 strojnice, 1 strojopuška, 5 konja, 1 kola i nešto opreme je izgubljeno. Pronađena su 3 poginula komunista, a cieni se da su im gubitci znatni.

Kordun:

Podhvatna skupina, koja iz Petrinje napreduje u smjeru Gline naišla je na jak odpor komunista na crti Graberje — D. Bačuga (11 km j.z. i 9 km j. Petrinje). Neprijatelj, koji je dobio pojačanje, vrši jake napadaje s oklopnim kolima na podhvatnu skupinu na toj crti. Naša pojačana su dostigla Petrinju.

Podhvatna skupina, koja napreduje iz Slunja, potisnula je srbo-boljševike nakon žilavog otpora s visova južno mjesta i 26. III. dostigla područje Broćanac (6 km j.j.i. Slunja), te nastavlja napredovanje u smjeru juga.⁴

⁴ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Bos. Novi:

26. III. odbijen je jak nepr. napadaj podpomognut bacačkom vatrom na uporište Rudice (6 km j.j.z. Bos. Novog).

Banja Luka:

24. III. jedna podhvatna skupina u području s.z. Banja Luke naniela je srbo-boljševicima gubitke od 62 poginula (jedan »komandir bataljona«), 20 ranjenih, dok vlastiti iznose: 1 poginuo, 1 nestao i 10 ranjenih/

Bihać:

Nakon što je jedna podhvatna skupina uspjela 26. III. probiti nepr. обруч oko Bihaća iz smjera sjevera i olakšati položaj branioca pomaknuta je borbeno crta iztočno i sjeverno Bihaća za 1 — 2 km. Odbijeni su jači napadaji komunista podpomognuti oklopnim kolima na desno krilo zaprečnih postava u dolini Une. Neprijatelj s područja iztočno Bihaća približava se našim osigurnjima na visovima 6 km j. Ostrožca.⁶

Lika:

28. III. premoćne srbo-boljševičke snage podpomognute jakom topničkom i bacačkom vatrom uspjele su potisnuti naše postrojbe južno Gospića do želj. postaje Gospić. Nepr. gubitci: 42 poginula, izbrojeno, još 150 poginulih i oko 200 ranjenih je ocienjeno, 22 su zarobljena, a 7 strojnica je zaplijenjeno. Vlastiti gubitci: 10 poginulih i 50 ranjenih.

Na ostalim zaprečnim postavima odbijeni su svi napadaji srbo-boljševika. Naročito su žestoke borbe na visovima 6 km i. Gospića, koje neprijatelj napada jakim snagama. Iz područja Karlobaga upućena su pojačanja našim postrojbama.⁷

Nad čitavim područjem živahna nepr. zrakoplovna djelatnost. Jedan nepr. lovac je oboren.

Sarajevo:

Noću 26/27. III. nakon žestoke borbe povraćen je Mali Ivan (1 km j.i. Ivan Sedla), kojeg je neprijatelj privremeno bio zauzeo.⁸ Vlastiti gubitci: 1 častnik i 5

⁵ Vidi dok. br. 94.

⁶ Na tom prostoru je djelovao Podermečki NOP odred (vidi dok. br. 94. i 129).

⁷ O dejstvima na području Like vidi tom XI, knj. 4.

⁸ Borba je vođena protiv jedinica 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 92).

vojnika poginulo, 3 častnika i 69 vojnika je ranjeno. Cieni se da su nepr. gubitci znatni. 2 strojopuške su zaplijenjene. Borbe se nastavljaju.

Na zaprečnoj crti južno Kijeva nije bilo važnijih događaja.

28. III. odpočeli su srbo-boljševici napadaj na Pale iz smjera juga i iztoka. U toku su žestoke borbe.⁹

U području Sokolca nastavljaju se živi nepr. pokreti.

Nakon što je slomljen ogorčen odpor srbo-boljševika povraćen je izgubljeni vis 7 km s.i. Sarajeva uz 26 poginulih srbo-komunista.¹⁰ Vlastiti gubitci: 2 poginula.

Kiseljak:

U području Kiseljaka uzmakao je neprijatelj obostrano ceste izpred naših izviđačkih skupina."

Doboj:

Odbijen je jači napadaj srbo-boljševika na jedno uporište 8 km zapadno Doboja.¹²

Nepr. zrakoplovstvo:

Noću 24/25. III. jedan nepr. zrakoplov bacio je 7 bombi na Koprivnicu bez štete i žrtava.

Vlast. zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo veoma djelatno i uspješno surađivalo s kopnenim snagama u obrani uporišta Čazma i u području Gospića, te izvršilo više drugih raznih zadaća.

Željeznice:

Noću 26/27. III. minirana je pruga Zagreb — Sisak između Sv. Klare i V. Gorice, a 27. III. razorena je minama između V. Gorice i Odre. Šteta je popravljena.

27. III. između Virovitice i Suhog Polja naišao je vlak na minu, a između Cabuna i Sladojevaca naišao je

* Napad su izvele jedinice 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 84).

^K Odnosi se na jedinice 38. udarne divizije JA. O njihovim dejstvima i gubicima vidi dok. br. 112.

" Riječ je o dijelovima 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 144

drugi vlak na minu. Izklizlo je oštećeno nekoliko kola i želj. pruga. Popravak je u toku.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 204

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 30. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 89/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

30. III. 1945.

Iztočna fronta:

U području zapadno Bijeljine uspješnom topničkom vatrom tučene su slabije srbo-boljševičke skupine.

U nastavku podhvata na Majevidi jedna borbena skupina slomila je nepr. odpor kod Biele (15 km j.i. Gradačca) i dostigla vis 2 km iztočno Srebrenika. Druga borbena skupina napreduje cestom iz Musi. Špijonice prema Srebrniku. Treća borbena skupina napreduje od Srnice u smjeru juga, a još jedna borbena skupina nadire s iztoka prema Srebreniku, te je dostigla podru-

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 30/1—1, k. 487

čje 4 km i. Sokola, nakon što je slomila jači nepr. odpor.²

Na Srijemskoj fronti bilo je samo mjestimične vatre za uznemiravanje i slabe nepr. zrakoplovne djelatnosti.

Na Dravi sjevernozapadno Osieka spriečen je prielaz jedne nepr. izviđačke skupine. Inače nije bilo promjena.

Banova Jaruga:

Noću 28/29. III. odbijeni su napadaji boljševičkih snaga na Lipovljane, Krivaj i Jamaricu (4 km j., 3 i 5 km j.i. Banove Jaruge). Pojednosti još nisu javljene.

Moslavina:

U potjeri za nepr. dielovima, koji su bili zaobišli desno krilo postava južno Garešnice i probili su u Moslavačku Goru, naše podhvatne skupine dostigle su i napale neprijatelja u leđa na crti Suhaja — Pobijenik — Pavličani (2 km i., 4 km j.i. i 6 km j.j.i. Čazme). Borbe su još u toku.

Karlovac:

Nastavlja se podhvat u okuci r. Kupe sjeveroistočno Karlovca.

Noću 27/28. III. odbijen je napadaj boljševika na uporište Zorkovac (12 km s.s.i. Karlovca).

Kordun:

U nastavku podhvata u području j.i. Slunja podhvatne snage naišle su na jake boljševičke skupine, koje su prešle u protunapadaj podpomognute s 15 oklopnih kola. U žestokim borbama naša borbena skupina povukla se u Slunj uništivši 4 oklopna kola.

Podhvatna skupina, koja napreduje j.z. Petrinje, također je naišla na jakog neprijatelja.

Kostajnica:

U podhvalu u području s.z. Kostajnice podhvatna skupina iz Sunje slomila je jak nepr. odpor kod Grad Prevršca i dostigla Mečencane (6 i 10 km s.z. Kostajnice).³

³ Borba je vođena protiv jedinica 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33, 35, 37 i 50).

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Na cesti kod Kukuruzara izkopano je 60 mina. Tom prilikom razprsla se jedna mina i ubila 5 vojnika (1 častnik).

Bihać:

27. III. započeli su srbo-boljševici uz podršku oklopnih kola napadaj na zaprečnu crtu zapadno Ostrožca i sjeverno Pokoja (11 km s.i. i 4. km s. Bihaća) i pojačali pritisak na postave južno Ostrožca, te u širem području južno Bos. Krupe.

Zbog opasnosti obuhvata i presiecanja spoja braniteljima Bihaća i postrojbama kod Ostrožca zapovjeden je povlačenje posade Bihaća na visove sjeverno mjesto kod Pokoja, nakon što su odpremljeni svi ranjenici, teško naoružanje i vrijedno tvorivo.

Odbijeni su svi nepr. napadaji podpomognuti oklopnim kolima na novu zaprečnu crtu s.z. Brekoviće i sjeverno Pokoja, te uništena 4 oklopna kola.

Iz Ostrožca i Bos. Krupe upućene su borbene skupine u smjeru juga i jugozapada proti neprijatelju, koji iz područja istočno Bihaća nadire prema Ostrožcu i Bos. Krupi. Borbena skupina iz Bos. Krupe dostigla je V. Radić (9 km j.z. Bos. Krupe).⁴

Gospić:

27. III. u jednom izpadu probile su se naše čete u Bilajsko Novo Selo i Bilaj (10 i 12 km j.i. Gospića) pobivši 30 srbo-boljševika i zaplenivši 2 bacača, 5 strojnica i više pušaka.

28. III. odbijen je jak napadaj boljševika podpomognut topničkom i bacačkom vatrom na našu zaprečnu crtu: Jasikovac — Budžaci (2 km j. i 3 km j.i. Gospića) uz 100 poginulih boljševika. Vlastiti gubitci: 70 poginulih i 14 ranjenih.⁵

Jadranska fronta:

Na otoku Pagu izkrcale su se nepr. snage još nepoznate jakosti.

Sarajevo:

Noću 27/28. III. odbijen je napadaj srbo-boljševika na postave na Ivan Sedlu. Neprijatelj je topničkom

⁴ Bliže o tome vidi dok. br. 133, objašnjenje 2.

⁵ O tome vidi tom XI, knj. 4.

vatrom tukao naše postave na Ivan Sedlu i oko Tarčina⁵ te razorio postave na Malom Ivanu.

Neprijatelj je uspio zauzeti vrhove V. i M. Lupoglav (8 i 11 km j.i. Tarčina).⁶ Vlastiti gubitci 28. III. iznose: 11 poginulih i 48 ranjenih. Nepr. gubitci nisu poznati.

Na odsjeku južno Kijeva oživila nepr. borbena djelatnost.

Podhvat čišćenja sjeverno Mokrog otežan je uslied zemljištnih i vremenskih uvjeta. Nepr. gubitci: 28 poginulih i 4 zarobljena.

28. III. izvršio je neprijatelj uz podporu jake topničke i bacačke vatre s jakim snagama napadaj na cielu iztočnu frontu s težištem na područje Sokolca, sjeverno Podromanije i Mokrog, te područje Pala. Svi nepr. napadaji su odbijeni i pojedini prodori pročišćeni. Zelj. postaja južno Pala, koja je prolazno bila u nepr. rukama, opet je povraćena.⁷ U tim borbama kod Pala poginulo je 50 boljševika i zaplijenjeno: 6 strojopušaka, 12 pušaka, dok vlastiti gubitci iznose: 5 ranjenih.

Jedna borbena skupina protjerala je srbo-boljševike iz Olova (30 km s.s.i. Sarajeva) nanievši im gubitke od 80 poginulih, pretrpivši sama gubitke od 5 poginulih i 6 ranjenih.

Kiseljak:

Na cesti kod Kiseljaka odbijen je napadaj jedne bolj. skupine uz znatne gubitke po neprijatelja/

28. III. jedan izviđački odjel ušao je bez borbe u Kreševo (10 km j.z. Kiseljaka).

Zenica:

U području 11 km s.s.i. Zenice protjeran je neprijatelj, koji je razorio most 13 km s. Zenice. Most se popravljja.

Doboj:

Noću 25/26. III. odbijen je napadaj srbo-boljševika na Kladare (4 km s.z. Doboja) uz 37 poginulih boljševika.⁹

* Odnosi se na jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br 75. i 92).

⁷ Napad na pomenuta neprijateljska uporišta izvele su jedinice 3. korpusa i 37. divizije JA (vidi dok. br. 63, 84. 107. i 112).

• Vidi dok. br. 147.

' Vidi dok. br. 152.

Izviđanjem ustanovljen je jak neprijatelj 4 km i. Gračanice.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 29. III. vrlo uspješno surađivalo s našim postrojbama u području Gospića napadajući neprijatelja bombama i strojničkom vatrom, te s postrojbama u Moslavini i s.i. Karlovca izviđanjem. Osim toga izvršilo je i druge zadaće.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti kod Nove Gradiške i u Hrv. Zagorju palo je 7 odmetnika, 3 su zarobljena, dok je 5 naših vojnika ranjeno.

Prigodom racije u Požegi 26. III. uhićen je 101 vojni neposlušnik i pronađeno 6 pušaka, 2 samokresa i nešto odore.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
gest. pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 31. MARTA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE 1a BROJ 90/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

31. III. 1945.

Iztočna fronta:

U podhvalu južno Brčkog odbačeni su srbo-boljševici i dostignuta je crta Boderište — Palanka (9 km j. i 10 km j.j.z. Brčkog). Druga jedna podhvatna skupina dostigla je Čelić (17 km j. Brčkog).

U Majevidi dostignut je Srebrenik (28 km j.z. Brčkog) iz smjera sjevera. Podhvatna skupina, koja sa zapada nadire prema Srebreniku naišla je na jak otpor boljševika iztočno Gračanice. U sjevernom dielu Špiovice odbijeni su nepr. protunapadaji.²

Moslavina:

Jače boljševičke snage, koje su zaobišle naše postave kod Garešnice, napale su 27. III. Čazmu. Junačka posada odbila je sve nepr. napadaje i dočekala pomoć podhvatnih skupina, koje su napale boljševike u leđa iztočno Čazme i odteretili je. Pred postavima kod Čazme nađeno je 27 poginulih boljševika (među njima 2 »oficira«), i 3 su zarobljena. Zaplijenjene su 3 strojopuške i veći broj pušaka.

Upućeno pojačanje naišlo je na jače boljševičke snage kod sela Dapci (6 km z.j.z. Čazme) te se nakon žestoke borbe i zbog pomanjkanja strjeljiva povuklo u Kloštar Ivanić (4 km s. Ivanićgrada).

U toku je progon neprijatelja j.i. Čazme.

Kordun:

Borbena skupina Nardelli odpočela je iz područja Petrinje u širokoj fronti napadaj i dostigla 29. III. crtu:

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 31/1—1, k. 48.¹⁷

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33, 35, 37. i 50.

8 km z. — 6 km j.z. — 7 km j. Petrinje svladavajući postupno žestok nepr. odpor.³

Gospić:

Na zaprečnoj crti južno Gospića bilo je samo manjih sukoba pri čemu je poginulo 8 srbo-boljševika, 1 je zarobljen, a 5 pušaka zaplijenjeno, dok su 3 naša vojnika ranjena. Južno Ličkog Novog naše su obhodnje pobile 7 boljševika.

Jadranska fronta:

Neprijatelj, koji se izkrcao na otok Pag, izbačen je s otoka.

Sarajevo:

Na istočnoj zaprečnoj crti kod Sokolca neprijatelj je jakim snagama zaposjео visove s obje strane ceste 5 — 8 km z. Podromanije.⁴

Protunapadajem odbačena je jača nepr. skupina (250—300 ljudi), koja je prodrła u područje sjeverno Pala.⁵

Nepr. gubitci u borbama u području Pala povisili su se na 128 poginulih, a plien na 6 strojopušaka i 39 pušaka.

29. III. premoćne snage srbo-boljševika potisnule su našu posadu iz Olova i opet ušle u to mjesto.⁶ Slaba posada povukla se u smjeru Vareša. U borbama u području Vareša posljednjih dana neprijatelj je pretrpio gubitke od 130 poginulih, dok vlastiti iznose: 5 poginulih i 7 ranjenih.

Kiseljak:

Cesta između Brestovskog i Bilalovca (10 km s.z. Kiseljaka) zatvorena je od neprijatelja.

Noću 29/30. III. jače boljševičke snage uspjele su prodrieti u Dobrinje (8 km s.z. Visokog) i u okolna sela, te porušiti želj. prugu. Pojednosti još nisu javljene.⁷

³ O dejstvima u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Odnosi se na jedinice 27. udarne divizije JA (vidi dok. br. 107).

⁵ Riječ je o jedinicama 38. udarne divizije JA (vidi dok. br. 112).

⁶ Vidi dok. br. 98.

⁷ Tada su 4. i 10. udarna divizija JA otpočele napad za oslobođenje

Zenica:

Odbijeno je više nepr. napadaja na zapadni odsjek u području Zenice. Protunapadajem odbačen je neprijatelj i zaposjednuta Preočica (10 km z. Zenice).⁸

Nepr. zrakoplovstvo:

30. III. 3 nepr. lovca napala su Sarajevo bombama i strojničkom vatrom. Oštećeno je nekoliko zgrada, 5 osoba je poginulo i 19 ranjeno.

Istog dana 5 nepr. lovaca napalo je bombama i strojničkom vatrom uzletičte Rajlovac kod Sarajeva.

Istog dana 5 nepr. lovaca napalo je bombama i 30. III. u 17,10 sati 16 nepr. zrakoplova bacili su bombe na Varaždin i okolinu. Do sada se znade za 11 poginulih i 32 ranjene osobe. Pogođen je kolodvor, pučka škola u kojoj je pričuvena bolnica, zgrada hrv. radničkog saveza i više kuća.

Istog dana 4 nepr. zrakoplova bacili su bombe na Bos. Krupu, a jedan nepr. lovac bačio je primičbene letake u području s.i. j.z. Koprivnice.⁹

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo 30. III. izvršilo obskrbu strijeljivom posade u Čazmi i bombardiranje nepr. postava u području Gospića, pri čemu su dva zrakoplova. Do 17 izgubljena u borbi s nepr. lovcima.

Obćenito:

Prigodom razviđanja u području Broda zarobljeno je 13 odmetnika i zaplijenjeno: 2 strojosamokresa, 2 puške i 1 samokres.

Željeznice:

29. III. na pruzi Varaždin — Ludbreg između Jalžabeta i Ludbrega naišao je na minu vlak. Oštećeno je nekoliko kola i želj. pruga.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Sarajeva i drugih naseljenih mjesta u coranjem toku rijeke Bosne (vidi dok. br. 57, 111 i 144).

⁸ Vidi dok. br. 123.

⁹ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X. knj. 2

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
alavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 206

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 1. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 91/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

1. IV. 1945.

Iztočna fronta:

Na Drini bilo je samo mjestne borbene djelatnosti. Podhvatne snage južno Brčkog osvojile su visinsko područje istočno G. Rahića i G. Boderišta. Neprijatelj uzmiče u smjeru juga.

Nakon što je neprijatelj dovukao pojačanje iz smjera juga i jugozapada odpočeo je svoje napadaje na visove u području Srebrnika. Svi su napadaji odbijeni dielom i u protunapadaju uz gubitke od 145 poginulih i 9 zarobljenih srbo-komunista, te 10 strojnica i 4 strojnosamokresa, koji su zaplijenjeni.

Visinsko područje istočno i j.i. Musi. Špionice očišćeno je od boljševika i mjesto osvojeno. Kod Kat. Špionice i kod Sokola (14 j.i. i 15 km j.j.z. Gradačca) nije bilo promjene.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 1/1—1, k. 49. ~

Jugozapadno Brezovog Polja izviđački dieľovi naišli su na jačeg neprijatelja.²

Na Srijemskom odsjeku i na Dravi bilo je samo pojačane nepr. topničke i strojničke vatre i pojačan ulog nepr. zrakoplovstva.

Moslavina:

Jedna borbena skupina, koja je krenula s juga preko G. Jelenske i Mustafine Klade (18 km j.j.i. i 9 km j. Čazme) slomila je žestok nepr. odpor kod Kopčić Brda, te je preko Miklouša dostigla Grabovnicu (4 km i. Čazme). Druga borbena skupina tuče srbo-komuniste u području Vrtlinska (6 km j. Čazme) i potiskuje ih u smjeru sjevera. Zaposjednuta je zaprečna crta Draganac — G. Vagovina (4 i 6 km s.i. Čazme).

U toku je usredotočeni podhvāt proti neprijatelju u području Dubrave (10 km s.s.z. Čazme).³

Kordun:

Borbena skupina generala Nardelia⁴ slomila je žestok nepr. odpor i u večernjim satima 29. III. dostigla crtu: 8 km z. — 11 km j. z. — 10 km j. Petrinje, te 30. III. odpočela napadaj u smjeru Gline i istočno od ovog mjesta.

U području Slunja odbijeno je nekoliko nepr. napadaja.

Bos. Novi:

Na odsjeku osiguranja Bos. Novi — Kostajnica bilo je samo vlastite izviđačke djelatnosti uz slabiji odpor neprijatelja.⁵

Bihać:

U području Bihaća bilo je samo mjestne borbene djelatnosti bez važnijih promjena.

Lika:

U Lici nije bilo važnijih događaja.

³ Bliže o borbama na području Srebrenika i Brčkog vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33, 37. i 50.

³ O borbama na tom području vidi tom V, knj. 39.

⁴ Antun Nardeli. Decembra 1944. postavljen je za zapovjednika ustaško-domobranske 4. hrvatske divizije.

⁵ Riječ je o dijelovima 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 94).

U toku 29. III. na borbenoj crti kod Gospića u jednom sukobu palo je 12 i zarobljen jedan boljševik, te zaplijene 3 oklopne šake, dok vlastiti gubitci iznose: 3 poginula i 4 ranjena.

Sarajevo:

Na Ivan planini odpočeo je neprijatelj 29. III u podnevnim satima jak napadaj, koji se produžio do kasno u noć na 31. III. Svi su napadaji odbijeni dielom i u blizkoj borbi.⁶

U području Trnova odbijen je napadaj na zapadno krilo naših postava.⁷

Na odsjeku Sokolca popustila je nepr. djelatnost nakon što su prošlih dana odbijeni svi napadaji srbo-komunista, koji su pretrpili velike gubitke.⁸ U manjim djelatnostima prošlih dana izgubio je neprijatelj na ovom odsjeku 54 poginula.

Kiseljak:

U području Kiseljaka uzmakao je neprijatelj nakon svojih bezuspješnih napadaja u smjeru iztoka i zapada.

Zenica:

30. III. jake srbo-boljševičke skupine zauzele su želj. postaju Kakanj i napadaju rudnik u Kaknju. Na želj. postaji uništena su dva naša oklopna vlaka. Sudbina posade još nije poznata. Svi spojevi su prekinuti.⁹

Jake boljševičke snage prodrle su na želj. prugu između ćatića i Dobrinja (6 i 10 km j.j.i. Kaknja) i zaposjele visove na istočnoj obali rieke Bosne. Promet je prekinut. Protumjere su u toku.¹⁰

U području Mošćanice (8 km i.j.i. Zenice) nanieti su neprijatelju gubitci od 18 poginulih i većeg broja ranjenih. Zaplijeno je 16 pušaka. Vlastiti gubitci iznose: 1 poginuo i 5 ranjenih.

Zaprešić:

Noću 30/31. III. odbijen je napadaj odmetnika na želj. postaju Luka (10 km s. Zaprešića).

⁶ Taj napad izvele su jedinice 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 75. i 92).

⁷ O tome vidi dok. br. 81, 89 i 115.

⁹ Odnosi se na jedinice 3. korpusa i 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 63, 84, 107, 108 i 112).

¹⁰ Bliže o tome vidi dok. br. 57, 59, 111. i 144.

Nepr. zrakoplovstvo:

30. III. 5 nepr. zrakoplova napalo je bombama i strojničkom vatrom Pale, bez veće štete i žrtava.

Istog dana napadnuto je bombama i strojničkom vatrom Brčko. Šteta je mala. 4 osobe su poginule i 17 ih je ranjeno.

30. III. bombardiran je Gospić. Pojedinci još nisu poznate.

Sjeverno Banje Luke oboren je jedan nepr. zrakoplov,* koji je izgorio.

U dva navrata bombardiran je sabirni logor jasenovac, te je skoro sav porušen i popaljen. Broj žrtava je velik.

Noću na 1. IV. jedan nepr. zrakoplov bacio je 8 bombi na Zagreb u naletu s iztoka prema zapadu.¹¹ Bombe su pale uglavnom na kuće i dvorišta u Samostanskoj ulici, bez veće štete. 3 osobe su lako ranjene.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Banje Luke, kod Križevaca i u Hrv. Zagorju palo je 16 odmetnika, veći broj je ranjen, dok vlastiti gubitci iznose:

3 poginula, 5 ranjenih i 6 zarobljenih.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

¹¹ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 2. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 92/45.

**GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
2. IV. 1945.**

Iztočna fronta:

U području Bijeljine nije bilo promjene.

Podhvat južno Brčkog nastavlja se uspješno.

U podhvat u Majevidici jake boljševičke snage vrše protunapadaje na podhvatne skupine kod Kat. Špionice i Srebrnika (14 km j. i 22 km j.j.i. Gradačca).

Jaka nepr. topnička i bacačka vatra na Gračanicu. Noću 31. III. na 1. IV. odbijen je napadaj boljševika na postave iztočno Gračanice uz gubitke po neprijatelja.² Vlast, gubitci: 2 ranjena.

U Srijemu, na Dunavu i Dravi osim uobičajene vatre za uznemirivanje, nije bilo promjena.

Našice:

U području j.z. i južno Našica protjerana je manja skupina srbo-boljševika. Nađena su 2 poginula i 4 su zarobljena odmetnika te zaplijenjena 4 strojosamokresa, 4 strojnice i zdravstveno tvorivo. Cieni se da su nepr. gubitci veliki.

Požega:

U požežkoj kotlini izviđanjem je ustanovljeno prikupljanje jačih odmetničkih snaga.

Noću 30/31. III. odbijen je napadaj odmetnika na uporište Vrhovci (6 km j.z. Požege) uz gubitke po neprijatelja. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 7 ranjenih.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 2/1—1, k. 49.

² Na području Majevice i Trebave tada su dejstvovale jedinice 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33, 35, 37, 50, 58, 60. i 62).

Moslavina:

29. III. slomljen je odpor i odbačen neprijatelj iz Dubrave. Jedna skupina razpršenog neprijatelja napadnuta je protjerana. Nastavlja se progon potučenih srbo-boljševičkih skupina.

30. III. u zoru odbijen je napadaj srbo-boljševika na Nartu (9 km j.z. Bjelovara), kojima su boljševici htjeli odteretiti svoje skupine u području Dubrave.

Ukupni nepr. gubitci od 27. do 30. III. iznose: 315 poginulih (2 »oficira«) izbrojeno, veliki broj ranjenih i 5 zarobljenih (2 »komesara«). Zaplijenjeno je 9 strojopušaka, 2 bacača, 1 »john buli«, preko 50 pušaka, strjeljivo i oprema. Vlastiti gubitci: 77 poginulih (2. satnika), 184 ranjena (3 častnika), 19 nestalih. Izgubljena su 3 teretna samovoza i jedna prikolica, te nešto oružja.

Jastrebarsko:

Noću 30/31. III. odbijen je jak napadaj srbo-boljševika podpomognut bacačkom vatrom na Klinča Selo (7 km s.i. Jastrebarskog) uz teške gubitke po neprijatelja. Neprijatelj je svoje mrtve i ranjene uspio odvući. Vlastiti gubitci: 6 poginulih i 25 ranjenih.

Iste noći odbijen je napadaj jakih boljševičkih snaga na uporište Amruševo (6 km. s. i. Jastrebarskog). Nepr. gubitci cieni se na oko 180 mrtvih i ranjenih, dok vlastiti gubitci iznose 5 poginulih i 20 ranjenih.

Kordun:

31. III. jedna borbena skupina slomila je jak nepr. odpor izpred Gline, te ušla u to mjesto. Neprijatelj je u Glini jako oštetiio javne i posebničke zgrade, te ju tuče topničkom vatrom. Jugoiztočno Gline boljševici, koji se pojačavaju, daju jak odpor u starim betonskim postavima. Prielaz preko r. Gline naših postrojbi kod Marinbroda nije uspio.³

Nepr. gubitci: 42 poginula, 9 zarobljenih. Plien: 2 strojnice i 1 strojopuška. Vlastiti gubitci: 2 poginula i 6 ranjenih.

Ogulin:

U području 1 km s. Ogulina razbijen je jedan »bataljon« srbo-boljševika bez vlastitih gubitaka. Nepr. gu-

³ O dejstvima u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

bitci: 14 poginulih. Plien: 1 strojopuška, 1 bacač i 1 puška.

Gospić:

Od 26. do 30. III. utvrđeni nepr. gubitci u borbama u širem području Gospića iznose: 178 poginulih i 5 zarobljenih. Plien: 3 oklopne šake, 8 strojnica, 4 bacača, 4 strojosa mokresa i 60 pušaka. Vlastiti gubitci za isto vrijeme iznose: 32 poginula, 86 ranjenih i 15 nestalih.

Sarajevo:

Na borbenoj crti istočno Sarajeva odbijen je napad srbo-boljševika na Stambolčić u noći na 1. IV. Nepr. topnička vatra na naše postave nastavlja se.⁴

Zenica:

Boljševičke snage zauzele su želj. postaju ćatići (6 km j.i. Kakanja).

Premoćne odmetničke snage uspjele su svladati posadu rudnika Kakanj i zauzeti rudnik. Pojediniosti još nisu poznate.

U želj. postaji Kakanj navodno je porušen most preko r. Bosne i svi bunkereri na želj. postaji.⁵

Nepr. zrakoplovstvo:

1. IV. oko 19,10 sati 1 nepr. zrakoplov bacio je 3 bombe na Zagreb. Bombe su pale u Sermaževu i Zigrovićevu ulicu, od kojih su dvije pale u dvorište. 6 osoba je poginulo, a 4 su ranjene.

1. IV. 6. nepr. lovaca napali su bombama kolni most u Brodu na Savi. Most nije pogoden. Srušena je 1 kuća, a 6 ih je oštećeno.

Istog dana 6 nepr. zrakoplova napali su bombama ložionu u Bos. Brodu. Pojediniosti nisu poznate.

1. IV. nepr. zrakoplovi napali su bombama Doboj, Kutinu, Sisak, Varaždin, Gospić i mjesto Stiena kod Bos. Krupe, te želj. postaju Vinkovci. Pojediniosti još nisu javljene.

Istog dana opaženo je izskakanje padobranaca iz jednog nepr. zrakoplova u području Garešnice.

31. III. nepr. zrakoplovi napali su Brčko.⁶ Imade štete, dok žrtava nema.

⁴ Napad su izvele jedinice 37. udarne divizije JA (vidi dok. br. 108).

⁵ Bliže o tome vidi dok. br. 111, 144, 164. i 208.

• O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

Željeznice:

1. IV. na pruzi Zaprešić — Varaždin između Bedekovčine i Zaboka naišao je vlak na minu. Izklizlo je nekoliko štitnih kola i oštećena je pruga. Popravak je u toku a promet se vrši prielazom.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 208

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 3. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 93/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
3. IV. 1945.

Istočna fronta:

Na donjoj Drini bilo je samo neznatne borbene djelatnosti.

U podhvatu na Majevidi, nakon što su prošlih dana odbijeni jaki nepr. napadaji na sjevernim padinama Majevice u području Čelić — Koraj uz velike nepr. gubitke, povukle su se srbo-komunističke snage u smjeru juga.²

¹ Prepis orisinala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 3/1—1, k. 49.

² O tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 32, 33, 37, 50, 58. i 60.

U Sriemu, na Dunavu i Dravi bilo je samo obostrane vatrene djelatnosti.

Protjerana je jedna skupina srbo-boljševika iz područja Paučja (22 km z.s.z. Đakova) u pozadini Srijemske fronte.

Noću na 1. IV. pokušao je neprijatelj u području Valpova i obostrano D. Miholjca uz jaku topničku pripremu prielaz preko Drave na tri mjesta, te je prolazno s jednim vodom uspio zauzeti Sv. Đurađ (5 km j.i. D. Miholjca).

Željeznički mostovi kod Đekenješa i dalje uz Dravu porušeni su i sve skele su potopljene.

1. IV. Sovjeti su uzpostavili mostobran na južnoj obali r. Mure kod D. Lendave, ali su protuudarom odbaceni na sjevernu obalu.

2. IV. prešli su Sovjeti Muru kod Letenja i ušli u Kotoribu (22 km s. Koprivnice).

Moslavina:

31. III. napadnute su srbo-boljš. snage u Ivanskoj i protjerane prema Bereku (13 i 18. km j. Bjelovara). U toku su izviđanja u području Ivanska — Narta (10 km j.z. Bjelovara).

U zapadnom dielu Moslavačke gore razbijena je jedna nepr. skupina uz 50 poginulih.

Kordun:

U nastavku podhvata u Kordunu borbena skupina Nardelli dostigla je obostrano želj. pruge j.i. Gline područje južno i istočno šušnjara (13 i. Gline), na kojem je odbila više nepr. napadaja.

U toku 31. III. i 1. IV. izgubili su srbo-komunisti izpred borbene skupine Nardelli 58 poginulih, 8 zarobljenih, te 2 strojnice i 7 pušaka, koje su zaplijenjene.

U području Slunja odbijeno je više nepr. napadaja.³

Bihać:

Izviđački dielovi iz V. Radića dostigli su područje j.z. Bos. Krupe i crtu Grabež — Velebit (18 km z.j.z. i j. z. Bos. Krupe) naišavši samo na neznatne nepr. dielove. Inače nije bilo borbene djelatnosti.

³ O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Lika:

Jedna borbena skupina prodrla je iz Babinog Potoka prema iztoku i razbila neprijatelja, koji se pripremao za napad zapadno Prijeboja. Nepr. gubitci: 142 poginula, 19 zarobljenih. Plien: 1 bacač i 9 strojnica.

Druga borbena skupina prodrla je iz Čanka (21 km s.s.i. Gospića) u smjeru iztoka i odbacila neprijatelja s pojedinih visova, te odbila više nepr. protunapadaja uz 42 poginula srbo-komunista. Nakon izvršenog zadatka povratila se na polazne postavbe.⁴

Sarajevo:

Na Ivan planini odbijeno je više dnevnih i noćnih napadaja pripremljenih jakom topničkom vatrom.⁵

Na odsjeku Trnova bilo je samo slabijih napadaja na desnom krilu naše fronte.⁶

Jedna njemačka borbena skupina vodi žestoke borbe s komunistima u području Mokrog.⁷

U području Sokolca odbijeno je nekoliko nepr. napadaja⁸ srbo-komunista, naneti gubitci od 72 poginula i 5 zarobljenih, dok su 2 p.o. topa uništena i 2 strojnice zaplijene.

Iz područja Vareša prodrla je jedna borbena skupina u smjeru Sokolca i dostigla područje 23 km j.i. Vareša odbacivši nepr. osiguranja.⁹

Zenica:

U borbama kod Kaknja poginula su 2 naša vojnika, 15 ih je ranjeno i 20 nestalo. Za sudbinu I. bojne I. ust. zdruga i jedne njemačke postrojbe u rudniku Kakanj nezna se.

Borbena skupina upućena s juga za odterećenje Kaknja naišla je na jačeg neprijatelja 9 km s.s.z. Visokog, a skupina iz Zenice dostigla je područje 2 km s.z. Kaknja.

Prema izjavama izbjeglica iz Kaknja razoren je 80 m dugi željeznički most 4 km j.i. Kaknja, kao i 4

⁴ Bliže o dejstvima na području Like vidi tom XI, knj. 4.

⁵ Riječ je o dejstvima jedinica 29. udarne divizije JA (vidi dok. br. 125).

⁶ O tome vidi dok. br. 81. i 115.

⁷ Vjerovatno je riječ o Lovačkoj četi 7. SS di\izije »Princ Eugen« (vidi dok. br. 112, objašnjenje 10).

⁸ Vidi dok. br. 107.

* Na tom pravcu je tada prodro 14. puk 7. SS divizije »Princ Eugen« (vidi dok. br. 98. i 210).

manja mosta zapadno Kaknja. Srbo-komunisti porušili su sve bunkere u želj. postaji Catići i most na r. Bosni.¹⁰

Maglaj:

Cesto Zepče — Maglaj neprohodna je radi razorenog mosta (6,5 km s.s.i. Zepča). U području Zepče — Maglaj izviđački diełovi ustanovili su jake snage srbo-komunista.¹¹

Nepr. zrakoplovstvo:

1. IV. 4 nepr. zrakoplova bombardirali su Petrinju. Porušene su 2 kuće. Poginulo je 5 i ranjeno 10 osoba.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su želj. postaju Rudanka kod Doboja, bez štete i žrtava, te želj. postaju Popovača, gdje je ranjena jedna osoba.

Toga dana napali su nepr. zrakoplovi vlak kod Nove Gradiške i oštetili jedan stroj.

2. IV. napadnut je Varaždin iz zraka. Pojediniosti još nisu poznate.

1. IV. nepr. zrakoplovi bacili su oko 30 bombi na želj. postaju Okučane i oštetili 3 kolosjeka. Istog dana napali su bombama želj. postaju Moslavina Popovača bez učinka, te strojničkom vatrom želj. postaju Vinkovci.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su vlakove između Raića i Novske, između Staze i Sunje, te kod Ludine Vidrenjaka. Onesposobljena su 3 stroja.

Vlast, zrakoplovstvo:

Naše je zrakoplovstvo u suradnji s kopnenim snagama izvršilo izviđanje i bombardiranje nepr. postava kod Bilajskog Novog Šela, Medaka i Lovinca s uspjehom, te više drugih zadaća.

Željeznice:

1. IV. između Ivanićgrada i Novoselec Križa naišao je vlak na minu. Izklizla su dvojica kola i oštećena je pruga. Kvar je uklonjen slijedećeg dana.

Istog dana između G. i D. Stubice u Hrv. Zagorju naišao je vlak na minu. 5 kola je izklizlo.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

" Opširnije o borbama na tom prostoru vidi dok. br. 144. i 164.

" Vidi dok. br. 152.

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 209

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 4. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 94/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

4. IV. 1945.

Iztočna fronta:

U području Bijeljine bilo je samo mjestne borbene djelatnosti. Svi napadaji srbo-boljševika odbijeni su uz gubitke od 59 mrtvih, dok vlastiti gubitci iznose 2 ranjena.

Obustavljen je podhvat na Majevidi. Neprijatelj oštro sledi odmicanje podhvatnih snaga u dolini Tinje u području j.z. Brčkog.²

Na Srijemskom odsjeku bilo je samo slabije pješačke i topničke vatre za uznemiravanje.

Na Dunavu i Dravi samo mjestimična topnička i bacačka vatra. Spriečen je pokušaj neprijatelja da se jednim čamcem prebaci preko Drave iztočno Narte.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 4/1—1, k. 49.

² Bliže o tome vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 50, knj. 2, dok. br. 58 i 60.

Požega:

Noću 1/2. IV. odbijen je napadaj srbo-boljševika na uporište Vetovo (10 km s.s.i. Požege) uz pomoć pojačanja upućenog iz Požege.

Moslavina:

U progonu razpršenog neprijatelja borbene skupine napale su srbo-boljševike na crti Ivanska — Berek — Samarica — Šimljanik (16 km i.s.i., 16 i., 12 i.j.i. i 15 km j.i. Čazme). Neprijatelj daje žestok otpor u području Berek — Samarica, te napad na Berek nije uspio. Borbe se nastavljaju.

Kordun:

U nastavku podhvata borbena skupina »Nardelli« potisnula je srbo-boljševike u području j.i. Gline uzprkos žilavog otpora, te dostigla područje Dabrina — V. Gradac (22 i 18 km j.j.z. Petrinje). Zbog pomanjkanja strjeljiva borbena skupina je povučena po zapoviedi na crtu 11 km j.z. — 10 j. — 6 km i. Petrinje).'

Lika:

U Lici nije bilo važnijih događaja.

Bihać:

Iz borbenog područja Bihaća nema novih vesti.

Sarajevo:

U širem području Sarajeva bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Zenica:

Ostatak posade Kaknja oslobođen je.

Na cesti 9 i 13 km s. Zenice porušili su srbo-komunisti mostove,⁴ a između Lašve i Kaknja oštetili 7 manjih mostova i propušta na želj. pruzi i porušili želj. prugu u dužini od 80 m.⁵

Na cesti Zepče — Maglaj pojačana je nepr. napadačka djelatnost.⁶

³ 0 borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

⁴ Vidi dok. br. 153.

⁵ Te akcije su izveli dijelovi 4. udarne divizije (vidi dok. br. 164).

⁶ Vidi dok. br. 152.

Nepr. zrakoplovstvo:

2. IV. oko 20,45 sati jedan nepr. zrakoplov bacio je nekoliko bombi kraj uzletišta u Zagrebu. Jedna osoba je poginula.

2. IV. nepr. zrakoplovi bacili su 8 bombi na Petrinju. Srušeno je više kuća u središtu grada. Dva vojnika su poginula i jedan je ranjen.

Istog dana nepr. lovci napali su Perušić i u dva navrata Gospić. Poginule su dvie osobe.

2. IV. 6 nepr. lovaca napalo je s 12 bombi kolni most u Brodu n/S. Most nije pogođen. Među ostalim je zgrada gradskog poglavarstva i teško oštećena nastanba samostana franjevac.

2. IV. nepr. zrakoplovi bacili su bombe na želj. postaje: Popovača, Okučani, Dragalić na glavnoj pruzi i želj. postaju Blažuj na sarajevskoj pruzi. U Okučanima oštećena su dva vagona oklopnog vlaka i 2 osobe su ranjene. U Blažuju poginule su 4 osobe i 8 ih je ranjeno. U svim postajama ima štete na kolosjecima i prugama.

3. IV. nepr. zrakoplovi napali su u dva navrata bombama želj. most na Orljavi. Most nije pogođen, jedna kuća je srušena.

3. IV. dva nepr. lovca bacili su bombe na Ogulin. Pojedinosti nisu poznate.

Istog dana 4 lovca bacili su 6 bombi na Lužane j.i. Nove Gradiške i Rešetare kraj N. Gradiške, a 12 lovaca bacilo je bombe na Okučane. Pojedinosti nisu poznate.

Pojačana je nepr. zrakoplovna djelatnost u dolini r. Bosne, te nad područjem Dunava i Drave.⁷

Oborena su 2 četverostrojna nepr. zrakoplova i 3 člana posade su zarobljena.

Vlast, zrakoplovstvo:

3. IV. naše je zrakoplovstvo napalo nepr. nastambu u Moslavini te izvršilo više drugih zadaća.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u području Požege i kod Glogovnice u Moslavini poginulo je 13 srbo-komunista i 3 su zarobljena.

Željeznice:

2. IV. nepr. zrakoplovi onesposobili su stroj vlaka na želj. pruzi Varaždin — Koprivnica kod Josipovca.

⁷ Bliže o dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

Istog dana na pruzi Zaprešić — Varaždin između Ključa i Luke minama je razorena želj. pruga. Popravak je u toku.

3. IV. na glavnoj pruzi između Dugog Sela i Prečeca naišao je na minu vlak, a kod Ivanićgrada naišao je na minu radni vlak. Pojediniosti nisu poznate.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:
Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 210

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 5. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 95/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
5. IV. 1945.

Iztočna fronta:

Podhvatne snage iz Bijeljine² povučene su prema osnovi višeg podhvatnog zapovjedništva na mostobran kod Brezovog Polja (12 km i. Brčkog). Neprijatelj je slijedio odmicanje.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 5/1—1, k. 49.

² Bijeljina su, 2/3. aprila 1945, oslobodile jedinice 17. udarne divizije JA, odnosno ušle su u nju bez borbe (vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 50).

Na Majeveci napušteni su Čelić i Koraj (17 i 18 km j. Brčkog).

Na Srijemskom odsjeku bilo je samo pješačke i topničke vatre.

Na Dravi obostrana izviđačka djelatnost, pri čemu su kod Osieka i Valpova zarobljeni pripadnici Titovih boljš. skupina. Odbijena su dva su dva nepr. prielaza preko Drave s.i. Valpova i Narte.

Sjevernije kod Legrada (14 km s. Koprivnice) protunapadajem odbačene su slabije bugarske snage, koje su prešle Dravu natrag na sjevernu obalu u večernjim satima 2. IV. I dalje traje nepr. topnička vatra za uznemiravanje u području Legrada. Stanje je napeto.

3. IV. napredovale su sovjetske snage iz Kotoribe do Sv. Marije (19 km sjeverno Koprivnice) u smjeru Drave.³

Požega:

3. IV. Odbijen je novi napadaj srbo-komunista na uporište Vetovo (10. k s.s.i. Požege). Prilikom već javljenog odbijanja nepr. napadaja na isto uporište noću 1/2. IV. cieni se da je poginulo 30 i ranjeno 50 srbo-boljševika.

Naše postrojbe napale su srbo-boljševike u području Kaptol—Velika (10. i 14. km s. Požege) i naniele im teške gubitke. Izbrojeno je 15 mrtvih, 3 su zarobljena i zaplijenjeno je 5 pušaka. Vlastiti gubitci: 5 ranjenih.

Moslavina:

U već javljenim borbama u Moslavini 2. IV. pretrpili su srbo-boljševici gubitke od 67 poginulih (izbrojeno) i 2 zarobljena. Cieni se da su im gubitci znatno veći. Zaplijenjene su 3 strojopuške, 2 strojosamokresa i 27 pušaka, te razno strjeljivo i tvorivo.

Prilikom izviđanja u području Prespe, 2. IV. palo je 5 srbo-komunista i zaplijenjene su 2 puške i jedan strojosamokres.

Nova Gradiška:

Opaženo je prikupljanje jačih odmetničkih snaga uz cestu Nova Gradiška — Zagreb s vjerojatnom namjerom napadaja na promet na toj cesti.⁴

³ O borbama u Podravini vidi tom XI, knj. 3; »Oslobodilački rat naroda Jugoslavije 1941—1945«, knj. 2. (drugo izdanje), str. 578—581.

⁴ Bliže o situaciji u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39.

Bos. Gradiška:

4. IV. rano u jutro započela je borba sa crnogorskom skupinom⁵ koja se ne pokorava nalogima naših vojničkih oblasti u području Ljevče Polja j.i. Bos. Gradiške.

Bihać:

U području istočno Bihaća naši izviđački delovi upućeni iz smjera sjevera i sjeveroistoka dostigli su crtu: 8—12 — 24 km istočno Bihaća bez nepr. odpora. Kod D. Suvaje (8 km j. Bos. Krupe) bilo je borbe sa slabijim nepr. delovima.⁶

U području Cazina bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Lika:

Neprijatelj se ponovno približuje našim uporištima Čanak i Babin Potok iz smjera iztoka i jugoistoka. Kod Čanka odbijeni su jači izviđački nasrtaji srbo-boljševika.⁷

Sarajevo:

Na zapadnom i južnom odsjeku šireg područja Sarajeva bilo je samo mjestne borbene djelatnosti. Na Ivan planini tučeni su nepr. postavi vatrom za uznemirenje.⁸

Noću 2/3. IV. uspio je proboj u smjeru Mokrog, nakon što je slomljen jak nepr. odpor, te je 3. IV. u zoru odpočeo podhvat za otvorenje ceste Mokro — Podromanija. U toku je napadaj na jakog neprijatelja, koji brani prijevoj istočno Mokrog.⁹

Odmicanje južnog krila istočnog sarajevskog odsjeka na Pale izvršeno je pod jakim nepr. pritiskom.¹⁰

Nepr. gubitci u području Kaknja i Vareša iznose 81 poginuo i 6 zarobljenih. Vlastiti gubitci: 10 poginulih.

Nepr. zrakoplovstvo:

3. IV. dva nepr. lovca napali su bombama Sunju bez štete i žrtava.

⁵ Odnosi se na četničke jedinice Pavla Đurišića. Bliže o njima vidi dok. br. 17, 211—214. i 220.

⁴ Vidi dok. br. 129.

⁷ Vidi tom XI, knj. 4.

⁸ Bliže o tome vidi dok. br. 97, 100. i 125.

* Riječ je o napadu 14. puka 7. SS divizije »Princ Eugen« na jedinice 38. udarne divizije JA u cilju deblokiranja 363. puka¹⁸¹ pješadijske divizije (vidi dok. br. 98).

¹⁰ Vidi dok. br. 99. i 108.

Istog dana napali su nepr. zrakoplovi bombama želj. postaju N. Kapela Batrina i Oriovac. Oštećeni su kolosjeci.

3. IV. 12 nepr. bombaša napalo je želj. postaju Banova Jaruga, gdje su oštećeni kolosjeci.

3. IVi 12 nepr. zrakoplova napalo je bombama istočni dio N. Gradiške. Srušene su 4 kuće, 15 ih je oštećeno, a dvie osobe su poginule.

Istog dana bombardiran je u dva navrata B. Novi. Ima štete i žrtava.

Toga dana 60 nepr. bombaša napalo je želj. postaju i ložionu u Novskoj. Porušena je zgrada ložione, oštećen želj. uređaj i više kolosjeka.

Vlast, zrakoplovstvo:

4. IV. naše je zrakoplovstvo izvršilo više raznih zadaća.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti kod Gračanice, Vinkovaca, Nove Gradiške, Krapine i Karlovca poginulo je 8, ranjeno je 4 i predalo se 9 srbo-komunista, dok su 2 naša vojnika poginula i 2 ranjena.

Željeznica:

Noću 2/3. IV. minama je bila razorena želj. pruga između Pušće Bistre i V. Trgovišća. Kvar je popravljen 3. IV.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 6. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 96/45.
GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
6. IV. 1945.

Iztočna fronta:

Neprijatelj je prešao Savu s južne na sjevernu obalu kod Brezovog Polja, ušao u Jamenu, Strošince i Soljane, te ugrožava Vrbanju (20 i 21 km i. i 15 km s.i. Brčkog). U toku su protumjere.

U području južno Brčkog nastavlja se odmicanje podhvatnih snaga u smjeru sjevera.²

Na Srijemskom odsjeku opaženo je živahno kretanje na nepr. strani, te prilaženje pričuva prednjim borbenim postavima. Opaženo je oko 60 sovjetskih i američkih oklopnih kola, pa se očekuje nepr. napadaj.³

Na Dunavu započela je nepr. topnička i bacačka djelatnost.

Na Dravi bilo je nepr. bacačke i topničke vatre za uznemirenje, posebno na Osiek, koji je tučen požarnim granatama. Ima štete i žrtava. Osim toga bilo je obostrane izviđačke djelatnosti uz prelaženje rieke. Na gornjem toku Drave kod Legrada nastavlja se nepr. topnička vatra.⁴

Bos. Gradiška:

U borbi s nepokornom crnogorskom skupinom⁵ u području j.i. Bos. Gradiške 4. IV. predalo se 12 časnika,

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 6/1—1, k. 49.

² Tada su se, pod pritiskom jedinica Južne operativne grupe divizija (2. proleterske, 5. i 17. udarne divizije) 1. armije JA, njemačke i ustaško-domobranske jedinice, s prostora Bijeljina—Brčko—Bosanski Šamac, povlačile preko r. Save na sjeverozapad. Pomenute jedinice JA su 7/8. aprila oslobodile Brčko. Bliže o formiranju i zadacima pomenute grupe divizija vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 19, 21, 24, 27, 31, 32, 43, 44, 49, 50, 63, 65, 69. i 70.

³ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

⁴ O dejstvima u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

⁵ Riječ je o četničkim jedinicama Pavla Đurišića (vidi dok. br. 17, 210, 212—214. i 220).

1 dočastnik i 69 Crnogoraca s oružjem, zarobljeno je 5 častnika (među njima 1 »komandant divizije), a 69 Crnogoraca je poginulo. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 8 ranjenih. Podhvat se nastavlja.

Kordun:

U području Slunja odpočeo je neprijatelj svoje protunapadaje.

U području Sisak — Petrinja u toku je zaposjedanje obrambenih postava.

Jadranska fronta:

Noću 3/4. IV. izkrcale su se nepoznate nepr. snage na j. z. obali otoka Paga. Pojediniosti još nisu javljene.

Lika:

4. IV. u jutro odpočeo je neprijatelj jake napadaje na uporišta u području Gospića i na osiguranja 9 km j.z., 4 km s.s.i. i 12 km s. grada. Teške borbe su u toku. Zrakoplovnim izviđanjem ustanovljeno je 5. IV. u 17,35 sati da se istočni dio grada Gospića, kao i sela istočno Gospića nalaze u plamenu, dok je na cesti sjeverno Gospića primiećena jedna samovozna kolona u hodu prema sjeveru.

Od 4. IV. ne javlja se krugovalna postaje Gospić.

Odbijeni su nepr. napadaji iz istočnog smjera na osiguranja istočno od prijevoja Kapele.

Borbene skupine iz područja Čanak — Vrhovine (8 km z. Babinog Potoka) napredovale su u smjeru sjeveroistoka i jugoistoka, te su u suradnji s borbenom skupinom iz područja Bihaća predusrele nepr. napadaj u smjeru Gospića. Nakon početnog uspjeha borbene skupine naišle su na jak nepr. odpor, te se borbena skupina iz Čanka morala povući na polazne postave potisnuta jakim nepr. protunapadajem.⁶

3. IV. u jutro slomljen je zapadno Ostrožca nepr. odpor te je 4. IV. o podne jedna borbena skupina dostigla Ličko Petrovo Selo. Naša osiguranja prema jugu pomaknuta su na crtu Izačić Kula (4 km i. Ličkog Petrovog Sela) — 5 km s.i. i 5 km s. Bihaća. Neprijatelj

⁴ O dejstvima na području Like vidi tom XI, knj. 4.

brani visove 3 km i. i s. i. Bihaća. Neprijatelj dovlači na crtu Vaganac — D. Gata (14 km s.Z. i 13 km s. Bihaća).⁷

Sarajevo:

Nakon što je protjeran neprijatelj sa ceste Mokro — Podromanija izvršeno je po osnovi odmicanje sjevernog krila iztočnog odsjeka sarajevske fronte na postave 12 km s.i. Sarajeva.⁸

Stanje sjeverno Sarajeva napeto je uslied pojačanja, koja su neprijatelju pristigla iz područja Vareša i prešla cestu Breza — Vareš.⁹

U području Kiseljaka mješovita njemačko-hrvatska borbena skupina odpočela je napadaj u području Kreševa.¹⁰

Zenica:

Zapadno Zenice bilo je samo neznatne borbene djelatnosti.

Želj. pruga Sarajevo — Zenica bit će vjerojatno popravljena 8. IV.

Doboj:

5. IV. napale su srbo-komunističke snage Gračanicu, Do sada su odbijeni svi napadaji, borbe još traju.¹¹

Obćenito:

U toku izviđanja u području Bos. Gradiške i Đakova poginula su 3 odmetnika i više ih je ranjeno, dok su naša 3 vojnika ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

4. IV. nepr. zrakoplovi napali su vlak između Vrpolja i Mikanovca, te između Gunje i Vrbanje. 2 stroja su oštećena.

Istog dana napadnute su želj. postaje Ivankovo i Gunja. Ima štete.

⁷ Bliže o borbama na području Bihaća vidi dok. br. 129. i 133; tom V, knj. 39.

⁸ Opširnije o tome vidi dok. br. 98, 99 (objašnjenje 3. i 7).

⁹ Riječ je o jedinicama 4. i 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 144 i 164).

¹⁰ Cilj ovog napada je bio da se odbace jedinice JA s tog prostora i omogući izvlačenje jedinica njemačke 369. legionarske divizije i ustaško-domobranske 9. hrvatske gorske divizije sa sektora Ivan-sedla (vidi dok. br. 125, objašnjenje 9. i 10).

¹¹ Napad su izvele jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2 dok. br. 62).

5. IV. 12 nepr. lovaca bombaša bacili su bombe na Kutinu. Pojednosti još nisu poznate.

Istog dana nepr. zrakoplovi napali su u dva maha kolni most u Brodu. Most nije oštećen. Bombe su pale djelomično na grad, gdje su srušene dvie kuće a više ih je oštećeno. Jedan vojnik je poginuo.

6. IV. oko 04,20 sati jedan nepr. zrakoplov bacio je 2 manje bombe preko Save južno Zagreba.¹²

Vlast, zrakoplovstvo:

5. IV. naše je zrakoplovstvo izvršilo izviđanje u Lici i više drugih zadaća.

Željeznice:

5. IV. na pruzi Zaprešić — Varaždin između Zaboka i Bedekovčine naišao je vlak na minu. Pojednosti nisu poznate.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. SertićV
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 7. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 97/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
7. IV. 1945.

Iztočna fronta:

Kod Brezovog Polja neprijatelj je polučio jedan prodor iz smjera jugoistoka te napao uporište na iztočnom, jugoistočnom i jugozapadnom rubu mjesta. Svi su napadaji odbijeni i postavi povučeni za 1 km zapadno i južno uporišta. Borbe se nastavljaju.²

U dolini Tinje odbijeni su slabiji nepr. napadaji na naše postave 4 km z. — 4 km j. razkrstnice ceste (11 km j.i. Gradačca).³

Na Srijemskoj fronti protunapadajem povraćena je Jamena, dok se kod Strošinaca vode još borbe. Stanje kod Vrbanje (ije napeto).

Usredotočenom vatrom odbijeno je više nepr. napadaja u jakosti bojne podpomognutih jakom topničkom i bacačkom vatrom na borbenu crtu: Lipovac — Batrovci i u području Tovarnika. Nad Srijemskim bojištem slabija nepr. zrakoplovna djelatnost.⁴

Na Dunavu običajna bacačka vatra za uznemiravanje.

Na Dravi nakon uzaludnih pokušaja neprijatelja prebaciti se preko Drave kod Budakovca (20 km i.s.i. Virovitice) uspjelo je jednoj bugarskoj bojni rano u jutro održati se uz podporu topništva na južnoj obali kod Lankonaka (18 km s.i. Virovitice). Nakon 10-satne borbe neprijatelj je odbačen na sjevernu obalu Drave. Pojedinosti još nisu poznate.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 7/1-1, k. 49.

² Bliže o tome vidi dok. br. 211, objašnjenje 2.

³ Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 58. i 60.

⁴ O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Kod Legrada jedna ust. bojna spriječila je 4. IV. pokušaj prielaza neprijatelja preko Drave.

Sjeverno Varaždina Niemci su dignuli u zrak mostove preko Drave. 6. IV. dostigli su Sovjeti nadirući u smjeru zapada svojim južnim krilom sjevernu obalu r. Drave nasuprot Varaždinu. Dvije topničke granate pale su na istočni dio Varaždina.⁵

Bos. Gradiška:

U nastavku podhvata protiv crnogorske četničke skupine jugoistočno Bos. Gradiške 5. IV. pao je još 71 četnik, dok se cijela jedna pukovnija noću 5/6. IV. zajedno s oružjem i zapovjednikom u jakosti od 1000 ljudi predala. Noću 4/5. IV. odbijena je jedna skupina tih četnika, koja je pokušala prijeći cestu južno Bos. Gradiške u smjeru zapada uz znatne gubitke.

Iz zaplijenjene zapoviedi vidi se, da je ova skupina crnogorskih četnika po zapoviedi Draže Mihailovića imala namjeru probiti se do Bihaća.⁶

Kordun:

U području Sunje napadaj naše borbene skupine nakon početkom uspjeha zaustavljen je 5 km zapadno Sunje. Podhvata se nastavlja.⁷

Bos. Novi:

U području Bos. Novog opaženo je jače okupljanje srbo-boljševika s namjerom napadaja na Bos. Novi.⁸

Banja Luka:

Noću 3/4. IV. odbijen je napadaj srbo-boljševika na uporišta sjeverozapadno Banja Luke uz krvave gubitke po neprijatelja.⁹ Vlastiti gubitci: 1 ranjen i 2 nestala.

Jadranska fronta:

Na otoku Pagu nakon žestoke borbe i teških gubitaka uspjelo je neprijatelju, koji se izkrcao u jakosti od 800—1000 ljudi, obkoliti uporišta Novalju i Pag uz podporu snaga s mora.

⁵ O dejstvima u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

⁶ Bliže o pomenutim četnicima vidi dok. br. 17, 210, 211, 213, 214 i 220.

⁷ O tome vidi tom V, knj. 39.

• Vidi dok. br. 129 i 155.

⁹ Riječ je o jedinicama 15. krajiške brigade 39. udarne divizije JA (vidi dok. br. 157).

Posada Novalje napustila je po zapoviedi uporište, te se djelomično probila u smjeru izтока na kopno, a djelomično u Pag, gdje je pojačala tamošnju posadu. U Pagu su ulične borbe s neprijateljem, koji je prodro u mjesto. Napadaj neprijatelja podupiru tri topovnjače.

Neprijatelj je uspio izkrcati se kod Karlobaga i sredotočenim napadajem potisnuti našu posadu u smjeru sjeverozapada. Posada se povukla u Priznu (10 km s.z. Karlobaga).

Lika:

Jake nepr. snage odbacile su jugoiztočno grada Gospića naše postrojbe do ruba grada i zaposjele most preko Like kod Budaka. Nakon što je neprijatelju uspješlo napadanjem na Perušić (11 km s. Gospića) prekinuti spoj s Otočcem, obkolio je Gospić sa svih strana. Naša i njemačka posada vode teške obrambene borbe u mjestu.

Posada Perušića bori se na visovima zapadno od mjesta.

Jedna borbena skupina izvršila je iz Čanka prodor prema Otočcu, te je uz gubitak topništva u dielovima stigla u područje Lešća (10 km j.i. Otočca).

Prema posljednjim podacima od Niemaca Gospić je pao.

Na odsjeku Vrhovine — Babin Potok naše su se postrojbe održale uzprkos stalnih nepr. napadaja i same prešle u protunapadaj u smjeru juga napadajući neprijatelja u leđa kod Ramljana (8 km j. Vrhovina).

Jedna borbena skupina dostigla je Prijeboj (15 km z. Bihaća).¹⁰

Nepr. borbeno zrakoplovstvo pomagalo je neprijatelja na zemlji.

Sarajevo:

Nakon što su odbijeni slabiji nepr. napadaji povukle su se vlastite snage s Ivan Šedla na zaprečnu crtu: Bukovica — Hadžići — Blažuj (24 km z. i 14 km z.j.z. Sarajeva) bez nepr. pritiska.

Na zaprečnoj crti južno Sarajeva bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Sa iztočne zaprečne crte noću na 5. IV. povučene su postrojbe i priključene južnoj zaprečnoj crti kod

¹⁰ O borbama na području Like vidi tom XI, knj. 4.

Jablanice 5 — 7 km j.i. i sjeveroistočno grada uz stalan nepr. pritisak.

3. IV. odpočela je evakuacija građanskih i vojničkih ustanova iz Sarajeva, a 6. IV. napušteno je područje Sarajeva po osnovi i zapoviedi nakon što je izvršena evakuacija.¹¹ Neprijatelj nije uznemirivao odmicanje, koje teče prema osnovi.¹²

Doboj:

5. IV. odbijena su dva napadaja srbo-boljševika na Gračanicu podpomognuta teškim oružjem.¹³ Nepr. gubitci su znatni. Plien: 2 strojopuške, 13 pušaka, 1 strojosamokres i strjeljivo. S iztaknutih postava povučene su postrojbe. Vlastiti gubitci: 5 poginulih i 38 ranjenih.

Nepr. zrakoplovstvo:

5. IV. 2 nepr. zrakoplova napali su bombama želj. postaju Komarica između Dervente i Doboja, bez učinka.

5. IV. napadnute su želj. postaje S. Petrovo Selo i Banova Jaruga. U Banovoj Jaruzi oštećeni su skoro svi kolosjeci.

Istog dana 12. nepr. bombaša napalo je bombama želj. post. Nova Gradiška i južni dio grada. Postaja nije pogođena. U tvornici¹⁴ srušene su dvie zgrade i dvie su oštećene. Jedna osoba je poginula.

" Pošto je, 20. marta 1945, od Hitlera dobio odobrenje za povlačenje sa sektora Sarajeva i iz ostale Bosne, Štab 21. brdskog armijskog korpusa je otpočeo evakuaciju pozadinskih i još nekih dijelova, a 31. marta, u 16 časova, načelnik ovoga štaba je sa odlukom o povlačenju upoznao general-majora Hajnca Katnera (Heinz Kattner), komandanta odbrane Sarajeva, i majora Berna, komandanta bataljona za vezu. Pribojavajući se ustaškog reagovanja, odluku o povlačenju je ustaškom pukovniku Vjekoslav Luburiću 2. aprila saopštio lično komandant 21. korpusa. Istog je dana načelnik štaba ovog korpusa potčinjene komandante upoznao s planom povlačenja. Planom je bilo predviđeno: da se 181. pješadijska divizija 2/3. aprila povuče na liniju »Rot« (Pale – Mokro) i 3/4. aprila na liniju »Panter« (istočna ivica Sarajeva); da se 181. pješadijska i 369. legionarska divizija 4/5. aprila povuku na liniju »Baren« (zapadna ivica Sarajeva i zapadno od Ilidže), odakle bi se 5/6. aprila povlačenje produžilo ka Zenici, gdje će 7/8. aprila, na liniji »Tigar« (r. Lašva – r. Bosna), 181. pješadijsku diviziju, kao zaštitnicu svih njemačkih i ustaško-domobranskih jedinica sa sektora Sarajeva, prihvatiti jedinice 7. SS divizije »Princ Eugen« (vidi AVII, reg. br. 1/5, k. 6: Dnevnik majora Berna). Detaljnije o povlačenju njemačkih i ustaško-domobranskih snaga vidi dok. br. 99, 125. i 144.

¹¹ Naprotiv, njemačke i ustaško-domobranske snage bile su pri izvlačenju izložene žestokim napadima jedinica JA (vidi dok. br. 99, 107, 108, 112, 115, 125, 144. i 164).

¹³ Vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 58. i 62.

¹⁴ Na tom mjestu tekst je nečitak.

Toga dana bombardiran je Cernik sjeverno N. Gradiška. Ima štete na kućama, jedna osoba je poginula i dvie su ranjene.

5. IV. nepr. zrakoplovi napali su vlak na pruzi između Vrpolja i Perkovaca bez učinka, te drugi vlak između Vrpolja i Andrijevac, gdje je poginulo 5 osoba i 30 ih je ranjeno.

5. IV. nepr. zrakoplovi oštetili su kod N. Gradiške 1 stroj.

Vlast, zrakoplovstvo:

6. IV. naše je zrakoplovstvo napalo bombama nepr. letilišta i izvršilo druge zadaće.

Obćenito:

U području Zlatara naše postrojbe uhitile su 10 vojnih neposlušnika i 4 vojnička bjegunca.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glst pukovnik (Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 8. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 98/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

8. IV. 1945.

Jadranska obala:

Pokušaj pružanja pomoći našim postrojbama na otoku Pagu nije uspio.

Posada uporišta Karlobag povučena je dalje na sjever u područje Jablanca (24 km s.z. Karlobaga).

Lika:

Jedna njemačko-hrvatska borbena skupina iz područja Gospić — Perušić dostigla je Krasno (15 km z.j.z. Otočca).

Vlastite snage povukle su se prema Otočcu pred neprijateljem, koji je jakim snagama dopro u područje Vrhovine — Sinac — Lešće (14 km i.j.i., 8 i 9 km j.i. Otočca), te glavnim snagama napao j.i. odsjek fronte kod Otočca podpomognut jakom topničkom vatrom i uspio zauzeti mjesto.

Neprijatelj dovlači daljnja pojačanja i oklopna kola.

Uporište Babin Potok (22 km i. Otočca) odsječeno je i obkoljeno.

Premoćne nepr. snage uspjele su u nekoliko uzastopnih napadaja zauzeti prijevoj Kapela i obkoliti Jezerane (8 km s.z. Brinja). Posada Brinja odbila je nekoliko nepr. napadaja iz smjera s.i. Posada Jezerana također je odbila sve nepr. napadaje.

Opaženi su pokreti jačih nepr. snaga iz smjera sjevera prema visinskom prielazu 6 km i. Senja.

Odbijen je napadaj neprijatelja u području Ogulina iz smjera s.z. i j.z. uz teške gubitke po neprijatelja.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 8/1-1, k. 49.

Bihać:

Odbijeni su nepr. napadaji na postave kod Prijeboja i Ličkog Petrovog Sela (14 km z. i 12 km s.z. Bihaća). Iztaknuti dielovi iz Prijeboja povučeni su u Ličko Petrovo Selo. Borbe se nastavljaju.²

Zenica:

Naše zalaznice na crti: Hadžići — Ilidža — Zenica uspješno su odbile sve nepr. napadaje iz smjera j.z. duž ceste prema Hadžićima i omogućile povlačenje naših postrojbi iz područja Sarajeva.

Pokreti odmicanja teku prema osnovi. Pojedino-
sti nisu javljene.³

Doboj:

U području Gračanice približile su se nepr. snage s juga cesti Gračanica —• Doboj. Nepr. topnička i bacačka vatra na južni dio Gračanice.⁴

Brčko:

Jake nepr. snage sliede naše pokrete odmicanja u dolini Tinje prema sjeveru.

Obkoljena posada Brezovog Polja probila se po zapoviedi u Brčko, nakon što je slomila žilav nepr. odpor. Mostobran Brčko napušten je po zapoviedi.⁵

Sjeverno Save premoćne nepr. snage potisnule su naše postrojbe iz Soljana i Vrbanje (15 km s.i. Brčkog) uz podporu borbenog zrakoplovstva dalje prema zapadu. Ove se postrojbe okupljaju u Bošnjacima (5 km j.i. Županje).

Ugroženi su Gradačac i Bos. Samac.

Na Srijemskom odsjeku odbijeni su nepr. napadaji u jakosti od dvie bojne. U protunapadaju povraćeni su Batrovci (11 km j.z. Sida).⁶

Na Dunavu i Dravi obostrana izviđačka djelatnost i uobičajena topnička i bacačka vatra za uznemiravanje nastavlja se. Na Dunavu kod Šarengrada 3 nepr. topovnjače tuku naše postave.

² O borbama na području Like vidi tom XI, knj. 4.

³ Bliže o povlačenju njemačkih i ustaško-domobranskih jedinica sa sektora Sarajeva i Ivan-sedla vidi dok. br. 99 (objašnjenje 3 i 7), 125 i 212 (objašnjenje 11).

⁴ Odnosi se na jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 62).

⁵ Vidi dok. br. 211, objašnjenje 2.

⁶ Opširnije o tome vidi tom XI, knj. 1.

Drava:

Na sjevernoj obali r. Drave neprijatelj je pojačao svoja osiguranja naročito na odsjeku 15 km s.i. Đurđevca. Ustanovljeno je po prvi puta djelovanje nepr. topništva na tom odsjeku.

Odbijen je jedan nepr. pokušaj da se približi našim postavima 15 km i. Đurđevca.

Prigodom neuspjelog pokušaja prielaza Drave kod Lankonaka neprijatelj je izgubio 75 vojnika.

U Međumurju, nakon što su povučene njemačke snage, neprijatelj je dosegao sjevernu obalu Drave kod Varaždina, te odavle otvara topničku i bacačku vatru na grad. Ponovno je odbijen nepr. pokušaj prelaza Drave kod Legrada. Nastavlja se nepr. vatra za uznemiravanje na Legrad i Đelekovec.⁷

Požega:

Popustio je nepr. pritisak u području Vetova.

Bos. Gradiška:

Nakon uzaludnog otpora crnogorska četnička skupina u području Ljevče Polja j.i. Bos. Gradiške pristala je na uvjete predaje.⁸

Sunja:

Jedna borbena skupina napada neprijatelja na visovima s.z. Sunje.

Nepr. zrakoplovstvo:

Nepr. borbeno zrakoplovstvo u suradnju s kopnenim nepr. snagama napadalo je bombama i strojničkom vatrom želj. objekte u dolini Bosne, most kod Brčkog, te naše postave u Sriemu i na r. Dravi.

5. IV. nepr. zrakoplovi oštetili su bombama most u Bos. Gradiški.

7. IV. jedan nepr. zrakoplov bacio je 10 manjih bombi na šire područje Karlovca, bez štete i žrtava.

Istog dana 5 nepr. lovaca napali su bombama kolni most u Brodu n/S. Most nije pogoden. Porušeno je i oštećeno više kuća.

Toga dana 2 nepr. lovca napala su u dva navrata želj. postaju Vinkovce. Žrtava nema.⁹

⁷ O situaciji u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

⁸ O tome vidi i dok. br. 17, 210–212, 214 i 220.

⁹ O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

Obćenito:

Kod Okučana odbijen je napadaj odmetnika na jednu njemačku preselicu. Zapaljena su dva samovoza.

Željeznice:

7. IV. između Dragalića i Okučana naišao je vlak na minu. 5 je kola izklizlo, dvojica su se zdrobila i troja su se izvrgnula. Žrtava nema. Oba kolosjeka su prekinuta.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 214

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 9. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE la BROJ 99/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

9. IV. 1945.

Jadranska fronta:

Premoćne odmetničke snage zauzele su 16. IV. Bribir (4 km s.Z. Novog). Jake nepr. snage nadiru iz smjera prema Senju.

Jedna borbena skupina brani Jablanac i drži spoj hrvatskim postrojbama koje su se povukle u područje Krasno (18 km s.i. Jablanca).

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 9/1-1, k. 49.

Lika:

Nakon napuštanja Otočca neprijatelj je jakim snagama sliedio odmicanje, te je kod Brloga (12 km s.z. Otočca) zaustavljen. Borbe su u toku. Jedna oklopna nepr. kola uništena.

5. IV. premoćne nepr. snage potisnule su slabu posadu Jezerana (8 km s.i. Brinja), a posada Brinja morala se 6. IV. pod pritiskom jakih nepr. snaga povući na visove sjeverno mjesta.

Vlastite snage drže sada postave prijevoj Vratnik — 1 km j. Melnice — ceste 15 km i.k.i. i 15 km i. Senja — vis 940 — Kriviput (7 km s.i. Senja).

Od 6. IV. uporište Babin Potok ne javlja se.²

Jedna njemačka borbena skupina u području Slunja napreduje lomeći nepr. odpor.

Ogulin:

6. IV. razbijena je jedna odmetnička skupina u području j.z. Ogulina i protjerana u smjeru zapada. Poginulo je 6 odmetnika i zaplijenjeno 2 strojopuške, 1 bacač i 5 pušaka. Vlastiti gubitci 3 ranjena.

Bihać:

Premoćne nepr. snage podpomognute topničtvom uspjele su zauzeti visove s.z. i j.z. Ličkog Petrovog Sela (12 km s.z. Bihaća). U toku su protumjere.

Visoko:

Neprijatelj vrši pritisak na naše zalaznice na crti: Visoko — Han Ploča (10 km j. Visokog).

Jedna njemačka borbena skupina, koja je zaostala u području Bukovice (14 km j.j.i. Kiseljaka) odrezana je. Od nepr. topničke vatre izgubljeno je više konja i kola.³

Zenica:

Odbijeni su nepr. napadaji na obskrbnu cestu iz smjera j.z. u području kod Kiseljaka i Zenice.⁴

Popravljen je želj. most kod Kaknja nakon neprekidnog rada od 96 sati, te je 18 vlakova prešlo preko mosta.

² Bliže o borbama na području Like vidi tom XI, knj. 4.

³ Opširnije o tome vidi dok. br. 113. i 125.

⁴ O tome vidi dok. br. 123, 144. i 153.

Doboj:

Premoćne nepr. snage⁵ nadirući iz smjera juga uspjele su doseći cestu Doboj — Gračanica, te je noću 6/7. IV. posada Gračanice povučena po zapoviedi na novu zaprečnu crtu: 8 — 10 km i. Doboja. Neprijatelj oštro sledi odmicanje naših snaga iz područja Gračanice.

Brčko:

Premoćne nepr. snage uspjele su prodrieti iz smjera juga u Brčko, gdje se vode ogorčene borbe. Nakon uzaludnih pokušaja da se neprijatelj izbací, posada Brčkog povukla se na sjevernu obalu Save u Gunju porušivši most iza sebe. Borbe se nastavljaju.

Južno Save kod Orašja i Bos. Šamca u toku su borbe s jakim neprijateljem, koji napada.⁶

Sriem:

Neprijatelj je dostigao želj. prugu Brčko — Vin-kovci kod Vrbanje.

Na Srijemskoj fronti odbijeni su slabiji nepr. napadaji u jakosti sati kod Lipovca. Batrovci su po zapoviedi napušteni i naši postavi pomaknuti u smjeru zapada.

Dunav:

Uspjelim podhvatom dvaju udarnih ščetova ratne mornarice protiv nepr. uporišta na sjevernoj obali Dunava uspjelo je dignuti u zrak nepr. bunkere.

Na Dunavskom i Dravskom odsjeku obostrana izviđačka djelatnost i mjesta topnička vatra za uznemiravanje.

Dravski odsjek:

Uspješnom topničkom vatrom tučeni su nepr. pokreti na sjevernoj obali Drave.

Na odsjeku Varaždina bilo je samo nepr. topničke vatre.

Vlastiti izviđački zrakoplovi izviđali su područje sjeverno Drave.

⁵ Odnosi se na jedinice 45. divizije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 62).

⁶ Na prostoru Brčko — Bosanski Šamac tada su dejstvovalje jedinice Južne operativne erupe divizija 1. armije JA (vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 19, 21, 31, 32, 43, 50, 65, 69. i 70).

Požega:

U sjevernom dielu Požeške kotline potisnute su srbo-komun. snage prema s.z. uz gubitke od 6 poginulih i 4 ranjena.

Bos. Gradiška:

U toku 7. IV. predalo se oko 3500 crnogorskih četnika 5. i 8. crnogorske divizije u području j.i. Bos. Gradiške.

8. IV. predalo se još 5500 tih četnika Crnogoraca s oružjem, dok se veliko-srbsko vodstvo sa 1300 Srba-Hercegovaca, 600 Srba-Bosanaca i 100 Crnogoraca prebacilo kod sela Kukulje (20 km j.i. Bos. Gradiške) preko Vrbasa na istočnu stranu.⁷ 300 četnika iz vodstva prišlo je odmetnicima.⁸ Time je podhvat završen.'

Zagreb:

Noću 8/9. IV. odbijen je napadaj odmetnika na osiguranja želj. pruge kod Sesveta i Ses. Kraljevca. Jedan vojnik je poginuo, dok nepr. gubitci još nisu ustanovljeni.

Obćenito:

Prilikom izviđanja kod Desinaca poginula su 3 odmetnika, a jedan ustaša je ranjen.

Osobitosti:

Pobunjenik Subašić sa oko 1000 vojnika prešao je srbo-komunistima u području Brčkog.¹⁰

Prema izpitanom izvješću izkrcalo se 8. IV. na uzletištu Otok — Griblje (22 km z.s.z. Karlovca) u više navrata po 20 zrakoplova nepr. vojske u englezkim odorama.¹¹

⁷ Vidi dok. br. 137. i 162, objašnjenje 5.

⁸ Redakcija nije mogla da ustanovi kome su prišli pomenuti četnici.

⁹ O tome vidi i dok. br. 17. i 210–213.

¹⁰ U izvodu iz operacijskog dnevnika Štaba Južne operative grupe divizija JA za period od 29. marta do 14. aprila (vidi tom XI, knj. 1, dok. br. 69) piše da je u borbama za oslobođenje Brčkog neprijatelj imao 2.349 mrtvih i 2.320 zarobljenih vojnika. A o prelaženju domobrana u jedinice JA se ništa ne kaže.

¹¹ Na taj prostor (aerodrom) nije tada iskrčavana vojska (jedinice), već ratni materijal koji su saveznici vazдушnim putem slali jedinicama Glavnog štaba NOV i PO Slovenije (vidi dokumenta baze Bari u Arhivu VII).

Nepr. **zrakoplovstvo:**

6. IV. nepr. zrakoplovi napali su Gračaniću i Doboj.
Srušen je jedan nepr. zrakoplov kod Čepina.

8. IV. nepr. lovci napali su bombama i strojničkom vatrom Brod n/S. i želj. postaju u Bos. Brodu. Jedna je osoba ranjena. Ima štete na kućama i b.b. vodovima.

Vlast, **zrakoplovstvo:**

Naše je zrakoplovstvo 8. IV. izvršilo izviđanje prostora Gospića i Senja.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

**IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 10. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹**

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 100/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

10. IV. 1945.

Jadranska obala:

8. IV. jake nepr. snage, koje su se iskrcale južno Jablanca, napale su to uporište. Nakon žestoke borbe Jablanac je napušten.

S otoka Paga nema novih vesti.

Lika:

Nakon jake topničke pripreme napao je neprijatelj iztočno krilo naših postava na Vratniku (7 km i. j.i. Senja), te je zbog opasnosti obkoljavanja napušteno uporište Žuta Lokva (13 km i.j.i. Senja). Cesta Gospić — Otočac — prijevoj Kapela u vlasti je neprijatelja.

Ogulin:

Jake nepr. snage iz Plaškog (24 km j.j.i. Ogulina) približavaju se Ogulinu s namjerom napadaja na to mjesto. Započela je evakuacija građanske uprave iz Ogulina, prema zaključku predstavnika oblasti.

Naknadno se doznaje da je u Hreljinu (4 km s.z. Ogulina) razbijena jedna nepr. bojna uz 23 poginula srbo-boljševika.

Slunj:

Neprijatelj u jakosti 4 »brigade« vrši jake protunapadaje na njemačku borbenu skupinu, koja napada Slunj, te mu je uz podporu jakog topništva, bacača i oklopnih kola ispjelo obkoliti ovu skupinu u području Primišlja (11 km s.z. Slunja).²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 10/1—1, k. 497

² O borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39; tom XI, knj. 4.

Bihać:

Protunapadajem ponovno su zaposjednuti visovi j.z. i s.z. Ličkog Petrovog Sela (12 km s.z. Bihaća).

Zenica:

Naše borbene skupine probile su se iz područja 12 km s.z. Ilidže u smjeru sjevera uništivši jedna nepr. oklopna kola.

U toku je izgradnja jednog zaprečnog postava u području 10 km j.i. Busovače.³

Jedna borbena skupina napreduje iz Kaknja prema Visokom radi odterećenja naših zalaznica na postovima sjeverno Visokog, gdje neprijatelj vrši napadaje.⁴

Nakon ogorčenih borbi odbijeni su jači nepr. napadaji na zaprečnu crtu pored ceste Vitez — Kaonik — s.z. Busovača, a jedan nepr. prodor kod Busovače završen je.⁵

Najveći dio želj. vlakova južno Zenice upućen je prema sjeveru.

Doboj:

8. IV. odbijeni su jaki nepr. napadaji na novu zaprečnu crtu 10 km i. i 9. km j.i. Doboja. Obostrani gubici su znatni.⁶

Brčko:

Nakon zauzimanja Brčkog neprijatelj je krenuo zapadno Brčkog u smjeru sjevera, te je 8. IV. uspio zauzeti Orašje i Tolisu (3 km j. i 6 km j.z. Županje). Po našim četama zaposjednuta je sjeverna obala Save nasuprot Orašju. Neprijatelj raspolaže motornim čamcima.⁷

Sriem:

Na južnom krilu protunapadajem povraćeni su Vrbanja i Soljani, te je uzpostavljena zaprečna crta: Gunja — Jurići — Drenovci — Vrbanja — rieka Spačva — Apševci (1 km s.i., 8 km i., 11 i 16 km s.i., 14 km s.s.i., te 26 i 29 km s.i. Brčkog).

³ O tome vidi dok. br. 125, objašnjenje 9. i 10.

⁴ Odnosi se na jedinice 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 144).

⁵ Vidi dok. br. 123. i 153.

* Bliže o tome vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 58, 60. i 62.

⁷ Riječ je o jedinicama Južne operativne grupe divizija 1. armije JA (vidi tom XI, knj. 1).

Na sjevernom dielu Srijemske fronte bilo je samo mjestne borbene djelatnosti.

Ustanovljen je živahan pokret nepr. vozila i četa iz područja iztočno Batrovaca u smjeru juga.⁸

Drava:

Na donjem toku r. Drave bilo je samo slabije nepr. izviđačke djelatnosti. Vlastitom topničkom vatrom tučene su nepr. bitnice 8 km s. Valpova, a u području 7 km s.z. Đurđevca izvršen je vlastiti izviđački podhvat na sjevernoj obali Drave.

Na gornjem toku Drave pojačana je nepr. topnička vatra na želj. postaju i grad Varaždin. Vlastitom top. vatrom tučeni su nepr. pokreti i postavi na sjevernoj obali rijeke nasuprot Varaždina.⁹

Vlastito zrakoplovstvo izviđalo je područje sjeverno Drave.

Požega:

Opažena su nova nepr. prikupljanja u području s.i. Požege.

Nepr. zrakoplovstvo:

Nepr. zrakoplovstvo napalo je u toku 8. i 9. IV. želj. objekte u dolini r. Bosne i to: želj. postaju Bos. Brod, Derventa, prugu između Komarice i Dažnice, te vlakove u Dažnici i kod Ševarlija. U Dažnici poginula su 2 Niemca i 8 ustaša, a 25 vojnika je ranjeno. Onesposobljena su 2 stroja.

Nepr. zrakoplovstvo djelatno je u području Gunje i Županje, gdje je napadnuta želj. postaja, te na Srijemskom odsjeku.

7. IV. jedan nepr. zrakoplov bacio je 4 bombe na Dugu Resu kod Karlovca, bez štete i žrtava.

8. IV. nepr. lovci napali su želj. postaju Našice i onesposobili jedan stroj.

9. IV. 12 nepr. zrakoplova napalo je želj. postaju Kutina, gdje je uništena plinara i oštećeni su kolosjeci.

Istog dana 10 nepr. zrakoplova napalo je bomba- ma postaju St. Petrovo Selo, gdje su oštećeni kolosjeci.

9. IV. jedan nepr. zrakoplov bacio je dvie bombe na južni dio Karlovca bez štete i žrtava.¹⁰

• O situaciji na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

' O dejstvima u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

TM O dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

Vlast, zrakoplovstvo:

9. IV. naše je zrakoplovstvo bacalo promičbene letke u području Osieka i Vinkovaca, te izvršilo više zadaća.

Željeznice:

Noću 7/8. IV. između V. Gorice i Sv. Klare na pruzi Zagreb — Sisak minama je bila razorena želj. pruga. Kvar je bio popravljen 8. IV.

8. IV. oko 21.40 sati na pruzi Zagreb — Dugo Selo — Novska minama je razorena pruga između Šesveta i Dugog Sela, te Dugog Sela i Ivanićgrada. Šteta je popravljena 9. IV.

17. IV. između Popovače i Kutine naišao je vlak na minu. Kvar je popravljen 8. IV.

8. IV. na pruzi Zaprešić — Varaždin između Zlatara, Bistrice i Bedekovčine naišao je na minu oklopni vlak. Žrtava nije bilo, šteta popravljena istog dana.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 11. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 101/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

11. IV. 1945.

Jadranska obala:

Nakon napuštanja Jablanca ostatak posade drži još jedno uporište na visu 317 s.i. mjesta. Razbijeni dielovi dostigli su Sv. Juraj 7 km j. Senja i uhvatili spoj s ostacima 11. hrv. divizije iz područja Gospića (1600 ljudi). Nakon što je neprijatelj 8. IV. navečer obuhvatnim napadajem probio sjeverni odsjek kod Senja i obkolio uporište 3 km z. Krivog Puta, te presjekao ceste između Novog i Senja (5 km i. Novog), uspio je 9. IV. ujutro usredotočenim napadajem ovladati Vratničkim prijevojem i potisnuti naše snage u Senj. Pokušaj posade Senja probiti se u smjeru Krivog Puta nije uspio radi bočnog napadaja neprijatelja, te je posada odbačena u smjeru sjevera.

Ogulin:

Njemačke postrojbe iz Josipdola i južno Ogulina povlače se u smjeru Generalskog Stola. Njihova zalaznica stigla je u Tounj (8 km i.j.i. Ogulina).

Ogulin je izpražnjen. Naše postrojbe s građanskim oblastima stigle su u Generalski Stol.²

Bihać:

9. IV. ujutro odpočele su naše snage napadaj na Drežnikgrad (20 km s.z. Bihaća), gdje su na visovima iztočno mjesta naišli na jak nepr. odpor.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 11/1—1, k. 49.

³ O situaciji na području Like i u Primorju vidi tom XI, knj. 4.

Bos. Novi:

Ustanovljeno je okupljanje jakih bandi u širem području Bos. Novog i Dvora na Uni. Predmnjeva se da namjeravaju napasti ova uporišta.³

Zenica:

Odmicanje u dolini Bosne teče po osnovi. Među-postavi 10 km j.i. Busovače izgrađeni su.⁴

Nakon što su odbijeni noćni napadaji na postave zapadno Zenice prestao je nepr. pritisak.⁵

Doboj:

Nakon što su odbijeni jaki nepr. napadaji podpomognuti topničkom i bacačkom vatrom sjeverno Spreče na naše postave s.i. i iztočno Doboja i nakon što su pročišćeni pojedini prodori, 9. IV. povučene su naše snage na novu zaprečnu crtu: 6 — 8 km i. i 4 km j.i. Doboja.

10. IV. odbijeni su nepr. napadaji na ovu zaprečnu crtu iz smjera iztoka, dok neprijatelj i dalje napada postave na j.i. dielu ove crte. Neprijatelj topničkom vatrom uznemiruje Doboj.⁶ Jedan vojnik i dvie građanske osobe su ranjene.

Brčko:

U području Brčkog tučeni su nepr. pokreti i radovi na utvrđivanju topničkom vatrom sa sjeverne obale Save. Zapadno Brčkog do Domaljevca (8 km z. Županje) zaposjeli su srbo-boljševici južnu obalu Save i odatle otvaraju bacačku vatru na sjevernu obalu.⁷

Sriem:

Pojačan je nepr. pritisak na južno krilo fronte na odsjeku Vrbanja — Soljani — Jurići (16 km s.i. i 8. km i. Brčkog).

Uporište Soljani napušteno je po osnovi i posada uključena u zaprečnu crtu Drenovci — Vrbanja.

³ Odnosi se na jedinice 20. krajiške brigade 39. udarne divizije JA i Podgrmečkog NOP odreda (vidi dok. br. 129. i 155).

⁴ Bliže o povlačenju njemačkih i ustaško-domobranskih snaga vidi dok. br. 99 (objašnjenje 3. i 7) i 125 (objašnjenje 9. i 10).

⁵ Vidi dok. br. 123. i 153.

⁶ Ka Doboju su tada nadirale jedinice 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 58 i 62).

⁷ Riječ je o jedinicama Južne operativne grupe divizija 1. armije JA (vidi tom XI, knj. 1).

Na sjevernom krilu fronta u Sriemu jaka nepr. topnička i bacačka vatra za uznemiravanje, posebno na postave s.i. Tovarnika.

Neprijatelj dovlači pojačanja.

Topničkom vatrom tučeni su nepr. pokreti iz područja Sida i Batrovaca u smjeru juga.⁸

Drava:

Na Dravi pojačava se nepr. vatra za uznemiravanje.

Izviđačka skupina prebačena na sjevernu obalu Drave s.z. Đurđevca iznenadila je jedno bugarsko uporište,⁹ u koje je prodrla i naniela neprijatelju gubitke od 58 poginulih, 23 zarobljenih, dok je 26 konja, 1 p.o. top, 5 bacača, 6 strojnica, 58 pušaka i 4 samovoza zaplenila ili uništila.

Požega:

Naša izviđačka skupina odbacila je srbo-komuniste s područja 9 km s.z. Požege dalje prema sjeverozapadu.¹⁰ Nepr. gubitci nisu ustanovljeni, dok vlastiti iznose 1 poginuo i 2 ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

10. IV. jedan nepr. zrakoplov bacio je nekoliko bombi u večernjim satima južno Save kod Zagreba. Popucali su prozori na zgradi krugovalnog odašiljača.

Istog dana 4 nepr. lovca-bombaša napali su bombama i strojničkom vatrom most i želj. postaju u Brodu n/S. Most i jedan stroj neznatno su oštećeni. 5 njemačkih vojnika je poginulo, 7 osoba je ranjeno. Istodobno bacali su i promičbene letke.

Toga dana 12 nepr. zrakoplova bacili su bombe na Dugo Selo. Srušene su dvie kuće, žrtava nema.

10. IV. bačena je jedna bomba kod želj. postaje V. Gorice bez štete i žrtava.

Vlast. zrakoplovstvo:

10. IV. naše je zrakoplovstvo izviđalo u području Priedora.

Obćenito:

Noću 8/9. IV. napadnuta je jedna njemačka preselica s. z. Nove Gradiške. Pojednosti nisu poznate.

⁸ O dejstvima na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

⁹ Riječ je o uporištu koje su držali dijelovi bugarske otečestvenofrontovske 1. armije.

¹⁰ O dejstvima na tom području vidi tom V, knj. 39.

Jedna naša izviđačka skupina protjerala je jednu bandu kod Turopolja i zarobila 4 bandita, te oslobodila nekoliko žena iz obližnjih sela.

Željeznice:

10. IV. na pruzi Zagreb — Dugo Selo — Novska između Ivanićgrada i Novoselec Križa naišao je na minu vlak. Izklizla su troja štitna kola. Popravak je u toku.

11. IV. u 03,20 sati na istoj pruzi između Novoselec Križa i Ludine Vidrenjaka naišao je na minu vlak. Tender stroja je izkliznuo, a pruga je oštećena. Popravak je u toku.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
elavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 12. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 102/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

12. IV. 1945.

Jadranska obala:

9. IV. probila se podhvatna skupina iz Senja da-
lje na sjever.

U toku su borbe j.i. Novog. Jedna njemačka bor-
bena skupina iz područja Rieka — Bakar napreduje pre-
ma Novohn da sprieči dalje nadiranje neprijatelja, te
je dostigla Crikvenicu. Druga borbena skupina napre-
duje u smjeru iztoka u području Lokava i Delnica (26
km i. Rieke), te je dostigla Mrzle Vodice i Fužine (20
km i. Sušaka).

Na sjevernom dielu otoka Krka bilo je borbe s
manjim bandama.

Ogulin:

Iz područja Tounja nema novih vesti.

Bihać:

Nakon uličnih borbi izbačene su bande iz Drežnik-
grada (20. km s.z. Bihaća) i u daljem napredovanju do-
stignuta je Rakovica (5 km s.z. Drežnikgrada) i visovi
istočno od Rakovice.

Prema izjavi izbjeglica 6. IV. razpršena je od pre-
moćnih nepr. snaga posada Babinog Potoka, koja se pro-
bila u smjeru istoka.²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg.
br. 12/1—1, k. 49.

² Bliže o borbama na području Like i u Primorju vidi tom XI,
knj. 4.

Zenica:

Zaposjednuti su novi zaprečni postavi u području Zenice bez pritiska neprijatelja. Na zapadnom dielu fronte kod Zenice bilo je samo obostrane izviđačke djelatnosti.

Odbijeni su manji nepr. napadaji na cestu između Nemile i Vranduka.³

Jake nepr. snage zaposjele su i prekinule cestu Zepče — Maglaj. U toku su borbe za oslobodjenje ceste.⁴

Doboja:

Jače srbske komunističke snage iz doline Spreče primiču se cesti i želj. pruzi južno Doboja. Područje 4 — 5 km južno i 3 km j.i. Doboja zaposjednuto je od neprijatelja.

Odbijeni su svi nepr. napadaji iz smjera iztoka i j.i. na naše postave, a protunapadom povraćeni su privremeno izgubljeni postavi j.i. Doboja. Nepr. zrakoplovstvo pomagalo je napade.

Nepr. gubitci su znatni, dok vlastiti iznose 3 poginula i 24 ranjena.

Neprijatelj bacačkom vatrom uznemiruje cestu 6 km j. Doboja. Cesta i želj. pruga južno i sjeverno Doboja ugroženi su.⁵

Brčko:

U području Bos. Samca u toku su žestoke obrambene borbe.

Sriem:

Na južnom krilu Srijemske fronte odbijeni su slabiji nepr. napadaji u području Vrbanje, djelomično i u blizkoj borbi. Srb. boljševici dovode pojačanja na taj dio fronte.

Na sjevernom krilu fronte primakao se neprijatelj našoj glavnoj borbenoj crti na odsjeku Tovarnik — Dunav.

Nastavljaju se pokreti srb. boljševika iz područja Batrovaca u smjeru juga i j.z.⁶

³ Vidi dok. br. 153.

⁴ Napad su izvele jedinice 53. udarne divizije JA. Opširnije o tome vidi dok. br. 140. i 152.

⁵ Tada su jedinice 2. armije JA nastupale ka Doboju i rijeci Bosni (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 58, 60, 62 i 65).

⁶ O situaciji na području Bosanskog Samca i na sremskom frontu vidi tom XI, knj. 1.

Drava:

Na Dravi bilo je samo nepr. vatre za uznemiravanje s težištem u području D. Miholjca. Pojačana je nepr. topnička vatra na Legrad. Kod Osieka odbačen je jedan nepr. izviđački ščet, a kod Varaždina osujećen je pokušaj prebacivanja drugog nepr. izviđačkog ščeta na južnu obalu Drave.⁷

Požega:

10. IV. premoćne banditske skupine uspjele su iz smjera zapada i j.z. prodrieti u Vetovo (13 km s.s.i. Požege). Protumjere su u toku.

Nepr. zrakoplovstvo:

11. IV. nepr. zrakoplovi napali su bombama želj. prugu i most na rieci Česmi između Novoselec Križa i Ludine Vidrenjaka. Kvar na pruzi popravljen je.

11. IV. nepr. zrakoplovi bacili su 8 bombi kraj kolnog mosta na Orljavi. Most je neoštećen.

11. IV. 5 nepr. lovaca napalo je bombama i stroj, vatrom Osiek. Jedna je osoba poginula, 5 ih je ranjeno.

Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost u području Drežnikgrada, zatim u dolini r. Bosne, gdje je 9 nepr. zrakoplova bombardiralo Zenicu i napalo želj. ciljeve u području Doboj — Derventa. Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost na Srijemskoj fronti.⁸

Vlast, zrakoplovstvo:

11. IV. naše je zrakoplovstvo izvršilo više preleta.

Obćenito:

Na cesti kod Marije Bistrice napale su bande jedna seljačka kola. Ranjene su 2 osobe i 2 konja su ubijena.

Prema naknadnom izvješću kod Slobodne Vlasti (23 km z. Đakova) pronađeno je jedno obskrbeno skladište s 4 tone žita.

U području Našica uhićena su 22 vojna bjegunca, dok je 14 bandita zarobljeno, a 3 su se predala.

Željeznice:

11. IV. naišao je kod istočnog kolodvora u Zagrebu na minu strojni vlak. Neznatno je oštećena pruga.

⁷ O borbama u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

• Bliže o dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi tom X, knj. 2.

11. IV. na pruzi Zaprešić — Varaždin između Luke i Ključa naišao je vlak na minu. Izkliznula su dvojna štitna kola.

11. IV. ujutro popravljen je most preko Save u Brodu i predan prometu.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera Orsa
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

BR. 218

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 13. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 103/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
13. IV. 1945.

Jadranska obala:

Borbena skupina, koja napreduje iz područja Sušaka, dostigla je Novi i prihvatila dielove postrojbi iz Senja. Visovi ji. i si. Novog zaposjednuti su od neprijatelja, koji dovlači pojačanja.

Borbena skupina, koja iz područja Sušaka prodire u Gorski Kotar, dostigla je Lokve i Delnice (24 i 28 km isi. Sušaka), nakon što je slomila slabiji nepr. odpor.²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 13/1—1, k. 49."

² O borbama na tom području vidi tom XI, knj. 4.

Ogulin:

Uzpostavljena je zaprečna crta kod Tounja (31 km jz. Karlovca), kamo su se povukle postrojbe iz područja Josipdol — Ogulin.

Bihać:

U nastavku napadaja iz Drežnikgrada i Rakovice prema sjeveru, unatoč žilavog nepr. otpora, dostignut je vis 3 km sj. Rakovice. Odbijeni su nepr. protunapadaji podpomognuti topničkom vatrom na zapadni bok naših snaga. Zalaznica ove borbene skupine napustila je područje Ličkog Petrovog Sela, prebacila se preko Korane sz. Vaganca, porušivši iza sebe most, te je produžila napredovanje u smjeru sjevera.³

Zenica:

Odbijeni su jači nepr. napadaji na istočni odsjek fronte kod Zenice.⁴

Pročišćena je cesta Zepče — Maglaj, koju su bande privremeno bile zaposjele, i osigurano područje i. te ceste. Bobene skupine nastavljaju odmicanje u smjeru Doboja prema osnovi.⁵

Doboj:

Odbijeni su novi napadaji srbskih boljševika na postave i. Doboja. Od povremene nepr. topničke vatre na Doboj poginula su 4 i ranjena 3 vojnika. Neprijatelj dovlači pojačanja na frontu i. Doboja.⁴

Bos. Šamac:

Jake srbo-boljševičke snage s jakim topničtvom nalaze se u području južno Save kod Bos. Šamca i Modriča.

Bos. Šamac je napušten.

Sriem:

Na južnom krilu sriemskog odsjeka napušteni su Soljani, Drenovci, Jurići, Gunja i Rajevo Selo, te skraćena bobrena crta.

³ Bliže o tome vidi tom V, knj. 39.

⁴ Odnosi se na jedinice 10. udarne divizije JA (vidi dok. br. 144).

⁵ O povlačenju njemačkih i ustaško-domobranskih jedinica dolinom Bosne ka Doboju i Bos. Brodu vidi dok. br. 99, 125, 140, 144. i 153.

⁴ Riječ je o jedinicama 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 48, 52, 54, 55, 58, 59, 62 i 86).

Na sjevernom krilu fronte u Sriemu započeo je neprijatelj 12. IV. u 03,00 sati očekivani napadaj s oko 50 oklopnih kola, podpomognut svojim zrakoplovstvom, te je između Tovarnika i Lovaša polučio dublje prodore, 6 oklopnih kola je uništeno.

Istodobno su između Opatovca i Sotina prešle Dunav jače nepr. snage i ugrozile pozadinu sjevernog krila fronte, te je fronta povučena unazad na crtu: Komletinci — Orolik (18 km ji., 16 km ji. i 22 km i. Vinkovaca).⁷

Drava:

Na Dravi bilo je uobičajeno topničke vatre za uznemiravanje.

Jače srbo-boljševičke snage (oko 1700) prešle su 12. IV. 45. Dravu između Valpova i Gata (8 km s.i. Valpova), te su uzpostavile mostobran, kojeg proširuju.⁸ Borbe su u toku.

Požega:

Na zapadnom dielu Vetova drže se još dielovi posade odolevajući jakim nepr. napadajima. Snage za odtećenje stigle su u područje 3 km i. — 2 km j. Vetova uz slab nepr. odpor.

Bos. Novi:

U podrčuju osiguranja Kostajnica — Bos. Novi bilo je samo izviđačke djelatnosti, kojom prigodom su kod Kostajnice i južno Bos. Novog protjerane manje banditske skupine.¹

Nepr. zrakoplovstvo:

Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost u području Drežnikgrada, gdje je bilo gubitaka u ljudstvu i tvorivu, zatim u dolini Bosne, kod Županje, na sriemskoj fronti, i u dolini rieke Save na glavnoj želj. pruzi.

12. IV. nepr. zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom Mikanovce i Vrpolje, te želj. postaju Staro Petrovo Selo i prugu kraj ove postaje bez veće štete i žrtava.

⁷ Toga dana su jedinice 1. armije JA prešle u napad i izvršile proboj sremskog fronta (vidi tom XI, knj. 1).

¹ Riječ je o jedinicama 3. armije JA koje su toga dana otpočele napad za oslobođenje sjevernog dijela Hrvatske i Slovenije (vidi tom XI, knj. 3).

12. IV. neprijateljski zrakoplovi napali su bomba-
ma želj. postaju Nova Gradiška, Okučani i Lipovljani.
Na tim postajama oštećeni su kolosjeci, i vagoni, koji
su bili u postajama. U Novoj Gradiški i Okučanima po-
rušene su i oštećene obližnje kuće. U Novoj Gradiški
ranjeno je 5 vojnika i 3 grad. osobe.

11. IV. nepr. zrakoplovi napali su most 5 km j.j.z.
Kostajnice.¹⁰ Most neoštećen. 2 osobe su poginule i 3 su
ranjene.

Vlast, zrakoplovstvo:

12. IV. naše je zrakoplovstvo izvršilo obskrbu strje-
ljevom postrojbi u Sl. Samcu.

Obćenito:

U toku manjih djelatnosti u širem području Banje
Luke poginulo je 19 bandita.

Željeznice:

11. IV. oko 21,00 sati minama je razorena pruga
Zagreb — Sisak između Vel. Gorice i Odre. Šteta je
popravljena 12. IV.

12. IV. na pruzi Virovitica — Varaždin kod Spišić-
-Bukovice naišao je na minu vlak. Izklizlo je 8 kola.
Popravak je u toku.

10. IV. napali su banditi vlak kod Trbuka na pruzi
Brod — Sarajevo. Poginuo je jedan častnik, 8 osoba ra-
njeno.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera ORSA
General i ust. puk. (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
Glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

TM Bliže o dejstvima Jugoslovenskog ratnog vazduhoplovstva vidi
tom X, kni. 2.

UPUTSTVO GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 13. APRILA 1945. ZA BORBU PROTIV
IZVIĐAČKIH ORGANA I ŠTABOVA JEDINICA JA¹

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
XVI. USTAŠKOG STAJAČEG ZDRUGA
Zapovjedništvo
Ia Broj: 19/taj. — pril.
U Derventi, dne 13.IV-1945

Predmet: Postupak komunista
u poluslobodnim
predjelima. —

Zapovjedničtvu Jurišne bojne
— Derventa
Zapovjedničtvu I. bojne —
Derventa
Zapovjedničtvu II. bojne —
Doboj
Zapovjedničtvu III. bojne —
Derventa
Zapovjedničtvu IV. bojne —
Doboj
Zapovjedničtvu V. bojne —
Doboj
Zapovjedničtvu Detaširane sa-
ti — Plehan
Sastavak.—

Ministarstvo oružanih snaga Glavnostožerni ured sa Op.
br. 2332/taj. od 6. III, 1945. g. dostavilo je sljedeće:

»Iz izkaza častnika povratnika ustanovljeno je, da u
graničnim pojasima između područja pod našom vlašću i po-
dručja trenutno u rukama partizana, dakle tamo gde ne po-
stoje ni redovite hrvatske, ni partizanske oružane snage, po-
stoje posebne nadzorne obhodnje partizana pod vodstvom
komunista.

Nitko u selima pomenutih područja ne zna, gdje se te
obhodnje, koje su redovno jake do 5 ljudi, preko dana zadr-
žavaju. One se tek pojavljuju kad padne noć, dobro su na-
oružane samorednim oružjem, upadnu u sela, protresu poje-

¹ Prepis originala (pisan na mašini, latinicom) u AVII, reg. br.
2/20. k. 114. (prepis izvršen u Stožeru 16. ustaškog stajaćeg zdruga).

dine seljačke kuće, pregledaju ukućane i provjeravaju nije li slučajno netko otišao u hrvatske oružane snage, uzimajući podatke o ostalima stanovnicima u selu, te se pred zoru ponovno vraćaju odkud su došli. Cesto se i danju navraćaju u pojedina sela, u trenutku, kada obhodnje naših oružanih snaga nestanu s dogleđa sela pa se propituju i prikupljaju podatke o našim oružanim snagama.

Seljaci Striepe pred tim partizanskim nadzornim obhodnjama, koje su tako reći svugdje i nigdje, a boje se ih prijaviti našim oružanim snagama, jer se boje, da će zbog toga od partizana stradati.

Dok se dakle po danu, u selima i blizini naših uporišta život odvija neometano i redovno, dolaze po noći u ista sela partizanske obhodnje, te izpred žica naših uporišta, u tišini, odvođe ljude.

Upozoravajući naslovljena zapovjedništva na ovakav noćni rad partizanskih obhodnja, uslied čega i najviše i jedino strada hrvatsko pučanstvo, *preporuča se*:

1.) uputiti po mogućstvu svake noći, iz svakog uporišta naših oružanih snaga, što češće ali najmanje dvije vanjske noćne obhodnje u potrebnoj jačini, naoružane s oružjem za blisku borbu, koje će zalaziti u pojedina bliska nezaposjednuta sela, te nadzirati događaje u istima tokom noći, one imadu u zasjedi dočekati i snažnom vatrom iz bliza uništiti neprijateljske obhodnje.

2.) slično kao noću, i tokom dana, prilikom vršenja dnevnih izviđanja jačim snagama, unapried odrediti ljude i postaviti zasjede, koje će ostati tajno na pogodnim mjestima bez znanja seljaka, (napose seljačke djece) i koje će po odlazku izviđačkog odjela dočekati u zasjedi i uništiti ili žive pohvatati partizanske obhodnje.

3.) za zasjede pod 1. — i 2. — treba odrediti samo pouzdane i najhrabrije vojnike svojih uporišta.

4.) osim iznietoga, od osobite bi koristi bio intenzivniji napadajni rad na partizanske stožere i zapovjedništva. Pre-slušavanjem zarobljenika, povratnika i seljaka i korišćenjem svih ostalih sredstava treba nastojati da se doznaju što tačniji podatci o mjestima neprijateljskih stožera. Ako su ti stožeri u blizini naših uporišta, treba svakako težiti uništenju ovih stožera tajno pripremljenim iznenadnim noćnim udarima, pri kojima bi se za to određeni dielovi naših oružanih snaga imali pokriveni provući kroz partizansko područje, kako nebi došli u dodir ni s partizanima ni s pučanstvom.

Naslovljena zapovjedništva nastojat će da se ovakovi noćni podhvati što češće izvršuju.«

Dostavlja se prednje na znanje.

Na području ovog sdruga naročito su pogodne prilike za primjenu prednje noćne borbe, obzirom da su podređene postrojbe većinom popunjene ljudstvom sa područja na koje djeluju, a koje ljudstvo dobro poznaje teren. —

Za poglavnika i za dom spremni!

Po nalogu zapovjednika
Glavar stožera:
Ust. stk. (A. Dujlović)
A. Dujlović

BR. 220

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽANIH SNAGA NDH OD 14. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PROTIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 104/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA

14. IV. 1945.

Jadranska obala:

Noću 11/12. IV. izkrcale su se daljnje boljševičke snage na o. Rab iz smjera sjevera i iztoka. Upućena su zadnja raspoloživa pojačanja topničkom uporištu na Rabu, koje vodi teške borbe s neprijateljem.

Podhvatna skupina napredujući iz Novog ušla je 13. IV. u Senj protjeravši boljševike.

U toku je izgradnja zaprečnih postava u području Novog.

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 14/1—1, k. 49:

Ogulin:

Na Tounj bilo je samo slabije nepr. bacačke vatre.

Slunj:

Borbena skupina, koja iz područja Drežnikgrada napreduje prema Slunju, dostigla je visove 3 km j. Slunja, odbivši sve nepr. napadaje na zapadni bok. Zalaznica ove borbene skupine vodi borbu na visovima kod Rakovice (15 km j.j.i. Slunja).

Borbena skupina, koja sa sjevera napada Slunj, zauzela je noću na 12. IV. vis 429 (1 km i. Primišlja). Slunj je konačno osvojen 13. IV.

Bihać:

Jedan vlastiti udarni ščet uspješnim zahvatom porušio je most na Uni kod Bihaća, kojeg su boljševici bili popravili.

Boljševičke skupine, koje nadiru iz područja Ličkog Petrovog Sela prema Ostrožcu, dostigle su područje 7 km zapadno Ostrožca, gdje su se sukobile s našim četama.²

Zenica:

Na zaprečnoj crti kod Zenice odbijeni su jaki nepr. napadaji podpomognuti s 3 oklopna kola i s topničtvom.³

Doboj:

Nastavlja se jak pritisak srbo-boljševika na postave istočno i j.i. Doboja. Svi napadaji su odbijeni. Neprijatelj tuče topničkom vatrom grad,⁴ a nepr. zrakoplovi bombardirali su Doboj 13. IV. Poginulo je 6 i ranjena 51 osoba.

Južno od Doboja prekinut je želj. saobraćaj usljed djelovanja nepr. topništva, dok je cesta južno Doboja očišćena od neprijatelja i osposobljena za promet.

Odmicanje borbenih skupina u dolini Bosne od Maglaja prema Doboju usporeno je usljed živahne djelatnosti nepr. zrakoplovstva.⁵

³ i " Bliže o borbama u Hrvatskoj vidi tom V, knj. 39; tom XI, knj. 4.

⁴ Detaljnije o tome vidi dok. br. 123, 125, 144 i 153.

⁵ U napadu na Doboj učestvovala su jedinice 2. armije JA (vidi tom XI, knj. 2, dok. br. 48, 55, 58, 59, 62 i 82) i jedinice 53. udarne divizije (vidi dok. br. 140 i 152).

⁵ Opširnije o tome vidi tom X, knj. 2, dok. br. 187, 194. i 196.

Sriem:

U Sriemu srbijanski boljševici nastavljaju nadiranja prema Vinkovcima, koji su ujutro oko 09.00 sati 13. IV. žestoko bombardirani iz zraka, pri čemu je poginulo oko 40 osoba, među njima logornik i kotarski predstojnik.

Prema jednoj viesti 13. IV. oko 10.00 sati neprijatelj je dopro do Vinkovaca, te je topničtvom i bacačima počeo tući grad, dok su nepr. oklopna kola došla do Nuštra (5 km s.i. Vinkovaca). Borbe su se vodile na crti: Ostrovo — istočni rub Vinkovaca — šuma Kusara — Županja. Uništeno je 20 nepr. oklopnih kola. Grad Vinkovci je nakon žestokih borbi izgubljen.⁶

Drava:

Na donjem toku r. Drave noću 11/12. IV. neprijatelj je uzpostavio 4 mostobrana uz jaku pripremu teškog oružja i to: kod Sarvaša, Josipovca (12 km i. i 8 km z. Osieka), zatim kod Narda i Gata (5 km i. i 8 km s.z. Valpova).

Protunapadajem uništen je nepr. mostobran kod Sarvaša, kod Josipovca je sužen, a kod Narda zabrtvljen. S mostobrana kod Gata neprijatelj se probio do crte 14 km s.z. — 12 km z. Valpova razbivši tri ust. sati.

Odbijeni su pokušaji prebacivanja neprijatelja preko Drave 12 km s.i. Podr. Slatine i s.i. Koprivnice uz gubitke po neprijatelja.⁷ Dalje uz Dravu bilo je nepr. vatre za uznemiravanje.

Požega:

Poslie neuspjelog napadaja na Vetovo neprijatelj se povukao prema sjeverozapadu. 12. IV. izvršen je nepr. prepad bacačkom i strojničkom vatrom na s.z. dio Požege. Jedan vojnik je ranjen.

Moslavina:

U toku izviđačkih djelatnosti u Moslavini protjerane su manje skupine bandita s odsjeka Popovača — Kutina i G. Jelinska — Ruškovića — (8 km s.i. i sjeverno Popovače).

⁶ Riječ je, o operacijama jedinica 1. armije JA (vidi tom XI, knj. 1).

⁷ Odnosi se na operacije jedinica 3. armije (vidi tom XI, knj. 3).

Hrv. Zagorje:

U šumi Zitomir (9 km i. Marije Bistrice) 12. IV. napadnuta i razbijena jaka banditska skupina (1000 ljudi) uz 50 mrtvih izbrojeno i jednog zarobljenog. Plien: 2 strojopuške, veći broj pušaka, strjeljivo, pismohrana 1 jedna slovenska zastava. Vlastiti gubitci: 1 poginuo i 2 ranjena.

Karlovac:

Izvidanjem je ustanovljeno da su se bande iz luka r. Kupe s.i. Karlovca povukle na lievu obalu rieke.⁸

Obćenito:

Prigodom izviđanja kod Požege i Bjelovara pao je jedan odmetnik i više ih je ranjeno, dok je jedan vojnik poginuo i 2 su ranjena.

Nepr. zrakoplovstvo:

13. IV. nepr. zrakoplovi napali su bombama i strojničkom vatrom Osiek i Vinkovce.

Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost u području Rakovice južno Slunja, zatim u dolini Bosne, te nad borbenim područjem u Sriemu i na Dravi.

Vlastito zrakoplovstvo:

13. IV. naše je zrakoplovstvo uspješno napalo bombama nepr. letilišta kod Metlike i sela Otoka j.i. Metlike. Osim toga izvršilo je obskrbu strjeljivom posade u SI. Samcu, zatim bacanje promičbenih letaka i službeni prijevoz.

Osobitosti:

Prema zaključnom izvješću 7. hrv. divizije o borbama protiv crnogorskih četnika j.i. Bos. Gradiške poginuo je 331 četnik, velik broj ih je ranjen, a 9538 ih se predalo, među kojima ima 3241 izbjeglica.⁹ Naši su gubitci mali, svega 3 poginula i 8 ranjenih, zbog upotrebe topništva, oklopnih kola i samovoza.

Skupina od 3000 četnika prebacila se noću 11/12. IV. preko Vrbasa u smjeru zapada kod G. Šehera j.i. Banje Luke i otišla u smjeru zapada.¹⁰

• O tome vidi i dok. br. 210—214.

TM O tome vidi dok. br. 17.

Prema izvješću II zbornog područja skupina četnika Draže Mihailovića (oko 15000 ljudi) probila se iz smjera j.i. u područje 7 km j. Bos. Broda, te će krenuti dalje ili u smjeru sjevera ili u smjeru zapada u Motajicu planinu.¹¹

Željeznice:

Na glavnoj pruzi Zagreb — Dugo Selo noću 13/14. između Zagreba i Sesveta naišao je na minu strojni vlak. Izkliznula su 4 štitna kola i jedan stroj. Popravak je u toku.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

¹¹ Detaljnije o kretanju tih četnika i o njihovom razbijanju vidi dok. br. 17. 137, 142, 150, 151, 153, 156, 158, 159, 160, 161, 162, 167, 169, i 170.

IZVJEŠTAJ GLAVNOG STOŽERA MINISTARSTVA ORUŽA-
NIH SNAGA NDH OD 15. APRILA 1945. O DEJSTVIMA PRO-
TIV JEDINICA JA U HRVATSKOJ I BOSNI¹

Vojnička tajna

DNEVNO IZVJEŠĆE Ia BROJ 105/45.

GLAVNOG STOŽERA ORUŽANIH SNAGA
15. IV. 1945.

Jadranska obala:

Nastavlja se izkrcavanje neprijatelja na zapadnoj obali otoka Raba. Stanje na Rabu još nije jasno.

U borbama za oslobodenje Senja sudjelovala i 4 borbena čamca iz Rieke, koji su se sukobili s nepr. brzim čamcima, te je jedan borbeni čamac potopljen.

U području Lokve (25 km i.s.i. Rieke) premoćne banditske snage odbacile su noću na 13. IV. naša osiguranja s visinskog postava.

Ogulin:

13. IV. odbijen je usredotočeni nepr. napadaj na uporište Tounj (8 km i. Ogulina). Nepr. gubitci nisu ustanovljeni, dok vlastiti iznose 2 vojničara poginula, 25 ih je nestalo, dok je jedan častnik ranjen.

Slunj:

U području Slunja uzpostavljen je 13. IV. spoj između borbene skupine koja je nadirala sa sjevera i borbene skupine s juga.

Nakon zauzeća Slunja neprijatelj pojačava pritisak na bokove i leđa naših snaga. Svi nepr. napadaji su odbijeni. Neprijatelj nastavlja svoje napadaje na zalaznicu ovih borbenih skupina podpomognut jakim topničtvom iz smjera juga. Nepr. zrakoplovstvo vrlo djelatno pomaže napadača.²

¹ Prepis originala (umnožen na geštetneru, latinicom) u AVII, reg. br. 15/1—1, k. 49.^a

² Bliže o tome vidi tom X, knj. 2; tom XI, knj. 4.

Bihać:

Na odsjeku Une bilo je samo izviđačke djelatnosti bez dodira s jačim nepr. snagama.³

Zepče — Maglaj:

Nakon što su odbijeni jaki nepr. napadaji i nakon što je oslobođena cesta kod Vranduka (10 km s. Zenice) povučene su naše zalaznice noću na 13. IV. na nove zaprečne postave kod Nemile (15 km s. Zenice).⁴

Iztočno Zavidovića premoćne nepr. snage ponovno su zauzele postave na iztočnom rubu mjesta i zatvorile cestu Zepče — Zavidovići — Maglaj.⁵

Nepr. zrakoplovstvo napada puteve i želj. objekte u dolini Bosne, te je oštetilo most preko Usore (2 km j. Doboja). Popravak je u toku.

Slavonija:

Nakon napuštanja Srijemske fronte, naše su snage u ovom povlačenju prema zapadu pružile neprijatelju svuda jak otpor, posebno u području Županje i Vinkovci — Vukovar.⁶ Obkoljeni naši dielovi u području Lovaša uspjeli su nakon težkih i krvavih borbi probiti se do glavnih snaga. Posada Valpova povukla se pred premoćnim nepr. snagama u smjeru jugozapada.

Protunapadajem na neprijateljski mostobran kod Valpova neprijatelj je odbačen prema iztoku do 10 km z. Valpova.

Uzpostavljena je nova zaprečna crta: Jaruge na Savi — iztočno Vrpolja — iztočno Đakova — iztočno Gorjani — Ribnjak — močvara Topolovac — D. Miho-ljac na Dravi.

Drava:

Odbačeni su nepr. udarni šćetovi u jakosti voda, koji su se pokušali prebaciti na južnu obalu Drave s.i. Suhog Polja i kod Barča. Osim toga bilo je nepr. topničke vatre za uznemiravanje i vlastite izviđačke djelatnosti.⁷

³ Vidi dok. br. 129, 133, objašnjenje 2.

⁴ Bliže o tome vidi dok. br. 144, objašnjenje 9. i 20.

⁵ Riječ je o jedinicama 27. udarne divizije JA (vidi dok. br. 131 i 154).

⁶ O situaciji na području Slavonije vidi tom XI, knj. 1

⁷ O borbama u Podravini vidi tom XI, knj. 3.

Nepr. zrakoplovstvo:

Živahna nepr. zrakoplovna djelatnost nad obalnim područjem, područjem Slunja, u dolini Bosne, te nad borbenim područjem Srijema i na Dravi.

14. IV. oko 12.35 sati 10 nepr. bombardera napalo je želj. postaju Banova Jaruga. Pogođena je postajna zgrada i svi kolosjeci. Izbačeno je i uništeno nekoliko vagona. U toku dana osposobljen je za promet jedan kolosjek.

Obćenito:

Naše snage odpora 4. IV. digle su u zrak minama jedan vlak bandita između Priedora i Ivanjske. Uništen je stroj i 3 vagona, a 5 osoba je poginulo.

Željeznice:

14. IV. u 06.17 sati na pruzi između D. Stubice i Stubičkih Toplica naišao je na minu vlak. Izkliznuo je stroj i oštećena pruga. Poginule su 2 osobe i 8 ih je ranjeno.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Glavar glavnog stožera
General i ust. pukovnik (T. Sertić)
T. Sertić v.r.

Za točnost:

Pročelnik Operativnog odjela
glavnostožerni pukovnik
(Helbich)
Helbich

M. P.

ZAPOVIJEST ZAPOVJEDNIŠTVA USTAŠKO-DOMOBRA-
NSKE 4. HRVATSKE DIVIZIJE OD 27. APRILA 1945. POTCI-
NJENIM ZAPOVJEDNIŠTVIMA ZA PROŠIRENJE MOSTO-
BRANA ZA ODBRANU BOSANSKOG NOVOG'

ZAPOVJEDNICTVO
4. HRVATSKE DIVIZIJE
Op. br. 561/taj.
27. travnja 1945.

Z A P O V I E D

Karta 1:50.000 B. Novi.

Prema zapovjedi 373. pješačke divizije² ima se na dan 28. IV. proširiti i zaposjednuti mostobran za obranu B. Novog s tim da glavna obranbena crta bude: 225 (z. Divuša) — 224 (z. Golubovac) — 233 (z. Unčani) — 256 (z. Struga) — 245 (1 s. Zamlača) — sjeverni rub sela Hrtić — Dabrovnica — ušće Zirovac — 263 — istočni dio Zakope — 284 — 302 — 304 — 263 — 136 — 294 — V. Brdo — Vješala (338) — 251 — Suča — ušće u Sanu — 226 — 446 — 281 — 223 — 246 — 119.

Z A P O V I E D A M :

I. — Desni odsjek.
Zapovjednik, dpukovnik
Kolaković Aleksandar
Sastav: 7. lovački zdrug
(bez I. bojne),
L.S. Btl. 977
(bez jedne sati),³
1 vod haubica

1. — Posjeda i brani odsjek
»Vješala« od rieke Une do rie-
ke Sane.

Održavati taktičku vezu sa
isturenim dielovima na Vrato-
lomu i Rudicama.⁴

Desno na Ličkom Brdu na-
lazi se F. E. Btl. 373⁵, a lievo
na Troškinoj Kosi Btl. XVI
/999.⁶

¹ Original (pisan na mašini, latinicom) u AVII, reg. br. 1/13—3, k. 112/A.

² Riječ ie o zapovijesti Štaba 373. legionarske divizije »Tigar«.

³ Odnosi se na njemački 977. landesšicen-bataljon.

⁴ O postupanju u duhu ove zapovijesti vidi AVII, reg. br. 1/13—1, k. 112/A: zapovijest Zapovjedništva 7. lovačkog zdruga od 28. aprila 1945. godine.

⁵ Odnosi se na njemački 373. vojnoželjeznički bataljon.

⁶ Njemački bataljoni sa oznakom »999« bili su formirani od osuđenika kojima je data mogućnost da se na bojnopolju rehabilituju. O tome vidi i knj. 32, dok. br. 108, objašnjenje 3.

Vašu obranu podpomaže 9. bitnica 373. pješ. div. kod sela Matijevići.

Ispred glavne borbene crte isturiti izviđačke dielove do crte Krčevine — Dolovijani (331) — Utinovac Kosa — Blagaj (273).

Zapovjedno mjesto groblje na Jablanici.

Početak podhvata u 5,00 sati.

2. — *Lievi odsjek.*
Zapovjednik dpukovnik
Rajković Dušan
Sastav: 10. lovački zdrug
(bez III. bojne),
II/VIII. ustzdr.⁷
F.I.Btl. XVI/999,
1 protuokl. top
37 mm.

2. — Posjeda i brani položaj »Kriva Glava« na odsjeku između rijeke Sane i rijeke Une na određenoj glavnoj obranbenoj crti.

Desno održavati spoj sa položajem »Vješala«, a lievo čvrsto se nasloniti na Čulum i održavati vezu sa posadom u Dobrijinu.

Obranu ovog odsjeka podpomaže 8. i 10. bitnica 373. pješ. divizije kod Dvora.

Razviđanje isturiti do crte: fabrika gipsa — Uroševac (401) — Žuljevica. Naročito obratiti pažnju na greben Krive Glave i prilaze k Troškinoj Kosi.

Radi osiguranja dubine borbenog prostora obrazovati uporišta na k. 360 — 338 (Mazić Brdo) — 279 — 222 — 246.

Zapovjedno mjesto kod k. 241.

3. — *Topništvo.*
Zapovjednik, bojnik
Menzi⁸

3. — Podpomaže napad radi ovladanja i kasnijeg održavanja glavne obranbene crte.

⁷ Pun naziv: 2. bojna 8. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruga.

⁸ On je 6. marta 1945. postao komandant 373. artiljerijskog puka (vidi Franc Srami, n.d., str. 214—215).

Sastav: 8., 9. i 10.
bitnica 373. pješ. div.

Koncentraciju vatre iz svih
bitnica predvidjeti na Veliko
Brdo, Vješala i Dolinu rieke
Sane, Krivu Glavu i Mazić
Brdo.⁹

4. — *Obća pričuva.*
Zapovjednik, satnik
Westhai

⁹ O borbama na sektoru Bos. Novog vidi dok. br. 132, 133, 155. i 157; tom XI, knj. 2, dok. br. 78, 83. i 108.

¹⁰ Dokumentat je bez završetka.